

DE MILITAIRE SPECTATOR

MAANDBLAD VOOR DE WEERMACHT VAN NEDERLAND EN INDIË

waarin opgenomen:

het Artilleristisch Tijdschrift, het Cavaleristisch Tijdschrift en het
Militair Technisch Tijdschrift.

Directeur-Redacteur: J. MOORMAN, Reserve-Kapitein der Grenadiers.

Redacteuren:

J. J. C. P. WILSON, Kapitein van den Generalen Staf, Leeraar Hoogere Krijgsschool.
A. Q. H. DIJXHOORN, Kapitein van den Generalen staf, Leeraar Hoogere Krijgsschool
M. R. H. CALMEIJER, 1e Luitenant der Infanterie, werkzaam bij de Afdeling.
Generale Staf van het Dep. van Defensie. P. W. PIETERS, Ritmeester der Huzaren.
A. ETERMAN, 1e Luitenant der Artillerie, Lid der Commissie van Proefneming.

Redactie en Administratie: Zwarteweg 1, Den Haag. Tel. 117783. Postrekening 44715
Abonnement f2.50 per kwartaal. Indië en Buitenland f12.50 per jaar. Losse Nummers f1.50

102de JAARGANG

No. 11

NOVEMBER 1933

INHOUD

	Blz.
Mobiliseeren door W. E. VAN DAM VAN ISSELT	648
Nieuwe Uitgaven	653 en 672
Welke rol zullen gemechaniseerde eenheden kunnen spelen bij een oorlogvoering op Nederlandsch grondgebied? door P. L. VAN BOVEN.....	654
De Uitkijkdienst bij de Infanterie door A. A. VAN NIJNATTEN	669
De Opleiding van Vorming van den Troep door S. VELDMEIJER.....	674
Tactiek en Vuurtechniek der Artillerie (VIII) door A. T. C. OPSOMER	681
Drinkwaterzuivering te velde door middel van chloorkalk door Dr. Ch. G. J. DOR- NICKX (II)	684
Leven en Streven in de Koninklijke Landmacht	689
Uit de Vakpers	696

MOORMAN'S PERIODIEKE PERS N.V. - 's-GRAVENHAGE - 1933

MOBILISEEREN

DOOR W. E. VAN DAM VAN ISSELT,

Gepensionneerd Luitenant-Generaal.

De tijden liggen reeds ver achter ons en de omstandigheden zijn in het bedoelde opzicht zeer veranderd, sedert in onze jonge jaren ons op de Hoogere Krijgsschool werd voorgehouden: „mobiliseeren beteekent: invullen”. Die leuze was ontleend aan een der beste Duitsche werken op het gebied van strategie en legervorming van Freiherr VON DER GOLTZ ¹⁾ of van BLUME ²⁾. Zij bedoelde aan te geven, dat bij een deugdelijke legerorganisatie de kern of het geraamte van de oorlogsformatie in vreedstijd reeds *volledig* aanwezig behoorde te zijn, zoodat mobiliseeren niets anders was dan het *inschuiven* van de grootverlofgangers, waaronder dienstplichtig kader en ten hoogste een beperkt aantal reserve-officieren, in de in hare oorlogseenheden reeds volledig aanwezige vredeskern.

Feitelijk is die leuze nimmer volledig juist geweest, want zij gold hoogstens het leger eerste linie, terwijl voor dat in tweede linie, de z.g. strategische reserves — zij mochten dan landweer, territoriaal leger, reservetroepen, schutterij, burgerwacht of wat dan ook geheeten zijn — „mobiliseeren” niet „invullen”, doch steeds en overal *oprichten* beteekende, omdat elke vredeskern feitelijk ontbrak.

Voor het Nederlandsche actieve leger is „mobiliseeren = invullen” gebleven, totdat krachtens K.B. van 24 Maart 1891 per regiment infanterie, behalve de toenmalige 5 vredesbataljons, bij mobilisatie een 6e, z.g. reserve-bataljon zou worden opgericht. Te voren was dit bataljon bestemd geweest tot depôt-bataljon, waartoe het aantal lichteningen sedert 1887 van 5 eerst was uitgebreid tot 6, daarna tot 7, terwijl sedert Sept. 1890 in den regimentsstaf eenig hooger officiers- en onderofficierskader was opgenomen ten einde bij mobilisatie te kunnen voorzien in de kern van de encadreering van dat 6e, eerst depôt-, later reservebataljon ³⁾.

Aldus is de organisatie gebleven totdat de legerwetten ELAND (1901) het contingent dienstplichtigen aanzienlijk opvoerden, terwijl het aantal lichteningen ineens werd uitgebreid tot 15 ten einde als leger 2e linie te kunnen geraken tot een landweer op militairen voet bij afschaffing van onze aarts-vaderlijke schutterij op meer burgervoet. De regimenten infanterie werden bij de daaruit voortvloeiende vredes-organisatie teruggebracht van 5 tot 4 bataljons, zoodat de ontplooiing bij mobilisatie voortaan zou plaats vinden in reden van 2 tot 3. De waardeering, welke dit stelsel vond en het vertrouwen, dat men in die bij mobilisatie op te richten 5e en 6e bataljons stelde, liepen zeer uiteen. De ouderen in het leger hadden de organisatie in hun diensttijd,

¹⁾ Das Volk in Waffen.

²⁾ Strategie. Eine Studie.

³⁾ Vgl. van mijn hand: De ontwikkeling van ons krijgswezen sedert Nov. 1813, blzn. 53, 56 en 57.

zelfs van 40 tot 50 jaar, nooit zien veranderen, beschouwden haar derhalve als een ijzeren harnas, waaraan niets viel te verwrikken ¹⁾. Bovendien waren de geesten in het oude leger weinig elastisch en aan weinig gewend, zoodat vooral de ouderen elke ontplooiing bij mobilisatie uit den boeze achtten.

Deze reactie, doch stellig in nog meerdere mate de komende wereldoorlog — welke jaren t.v. reeds zijn schaduwen vooruit wierp, mede op het kleine, bedreigd gelegen Nederland, derhalve den eisch van paraatheid zeer naar voren deed treden — hebben er toe geleid, dat, toen naar aanleiding van de legerwetten COOL—COLIJN de vredesorganisatie andermaal moest worden herzien, laatstgenoemde bewindsman er instantelijk op heeft gestaan, dat zoowel voor de Infanterie als voor de Vesting-Artillerie reeds in vreedstijd de kern der volledige oorlogsorganisatie aanwezig zou zijn. Mitsdien werden de 24 bestaande reservebataljons infanterie omgezet in actieve bataljons, zoodat hun aantal steeg tot 72. Voor genoemde Wapens was dus sedert 1913 opnieuw „mobiliseeren = invullen”. Vreemd genoeg werd ongeveer tezelfder tijd voor het meest samengestelde Wapen, de Veld-Artillerie, een stelselmatig ontplooiingsstelsel — i.c. het verdubbelstelsel — ingevoerd, zonder dat toen iemand het kind bij den rechten naam heeft genoemd.

De ouderen onder ons zullen zich nog duidelijk den scherpen strijd herinneren, welke vooraf is gegaan aan eerstvermelde beslissing, een strijd, door tegen- en voorstanders van het verdubbelstelsel (men keek toen nog niet verder; schr. dezer behoorde tot de voorstanders van het laatste) gevoerd met een heftigheid en een volhardingsvermogen, gelijk zij in militaire kringen weinig voorkwamen. Minister COLIJN won het pleit en zette derhalve zijn stelsel door, hetwelk lijnrecht inging tegen den draad, welke vooral de laatste decennia liep door de ontwikkeling van ons krijgswezen. Achteraf moet worden erkend, dat zijn stelsel *voor dat tijdsgewricht* doelmatig is gebleken, derhalve getuigde van practische politiek. Gesproken in het licht der na-oorlogsche begrippen en opvattingen kan men de reorganisatie der Infanterie en der Vesting-Artillerie, welke meerendeels 1 April 1913 haar beslag kreeg, een *voormobilisatie* noemen voor onze groote mobilisatie per 1 Augustus 1914. De kern voor de oorlogsorganisatie van ons leger eerste linie werd volledig in het leven geroepen.

Na den wereldoorlog hernam de natuur hare rechten; de draad, welke de laatste decennia vóór 1914 in den ontwikkelingsgang onzer legerorganisatie viel te ontdekken, werd weer opgevat. Zeker om zich te wreken op de stremming, welke hij in het tijdvak 1913/1918 had ondervonden door reactie en oorlog, baande de stroom zich met schier ongebreidelde kracht een weg. Een stimulans werd daarbij stellig ondervonden door de gunstige ervaringen, in 1914 bij het zoo samengestelde Wapen der Veld-Artillerie opgedaan met het verdubbelstelsel, eene ervaring, welke de argumenten der tegenstanders van elke ontplooiing a° 1912/3 in een eigenaardig daglicht stelde. Doch de hoofdzak bij dien ontwikkelingsgang vormde toch stellig de bittere noodzaak „veel waar voor weinig geld bij geringe lasten voor de bevolking”, noodzakelijk wegens oorlogsmoeheid en na-oorlogsche psychose en tot slot als meest beslissende factor de steeds slechter wordende geldmiddelen.

De organisatie-1922 van Minister VAN DIJK riep de huidige regimenten, eigenlijk bataljons en afdelingen met 2 hoofdofficieren, in het leven. Den

¹⁾ De organisatie onzer Infanterie in 9 regimenten van 5 bataljons heeft bestaan van K.B. 15 October 1843 tot in 1903!

blik beperkende tot het actieve leger werd voor de hoofdwapens een methodische *verdrievoudiging* ingevoerd; doch wanneer men zich realiseert, dat uit zulk een bataljon bij mobilisatie moet voorkomen, een z.g. actief regiment, reserve- en depôttroepen, dan kan worden gezegd, dat door genoemde organisatie voor onze krijgsmacht te land een methodisch verveelvoudigingsstelsel werd ingevoerd; de stoutste verwachtingen van hen, die vóór den grooten oorlog hadden gepleit voor *methodische* ontplooiing, werden nog overtroffen. Toch zou men met dat stelsel vollen vrede kunnen hebben en er met vertrouwen den *oorlog* mede kunnen ingaan, indien aan de organisatie onzer krijgsmacht te land vooreerst ware geschonken *rust, stabiliteit en tijd* ten einde het nieuwe stelsel *methodisch* door te voeren (waarvoor de eerste schreden nog moesten worden gezet ¹⁾); door een jarenlang inleven, gepaard met tal van noodige voorzieningen had het tot gemeengoed van allen kunnen zijn gemaakt, waardoor op den duur het welslagen verzekerd geworden ware. Mede in verband met de ontwikkeling, welke de vorming van reserve-officieren en dienstplichtige onderofficieren, last not least een methodische voortgezette opleiding van eerstgenoemden, na 1922 heeft genomen, ware *op den duur* van het nieuwe stelsel zeker iets goeds te maken geweest. Doch vooral na 1922/5 zijn stelsel, rust en stabiliteit verre te zoeken geweest. Onze reeds zoo broos georganiseerde landmacht is aan voortdurende onrust en verandering, men kan bijna zeggen *vivisectie* ten prooi geraakt ²⁾. Het was meerendeels een „*sauter pour mieux reculer*”; ook de laatste jaren hebben die dringend vereischte rust, kon het zijn verbetering, niet gebracht ³⁾. Met 1925 is de verdere geleidelijke afbraak ingeluid. „Een compagnie eraf, eene erbij, een compagnie eraf, le tour est fait”. Het dringend noodige verband tusschen vredes- en oorlogsorganisatie werd meer en meer verbroken. Daarmee dreigen wij te vervallen in een der voornaamste gebreken, welke het Zwitsersche legerstelsel aankleeft en waartegen daar te lande in bevoegde en deskundige kringen reeds sedert 10 tot 20 jaar een krachtige reactie is ontstaan, n.l. dat nagenoeg geen verband bestaat tusschen de organisatie van het vredes- en het oorlogsleger. In het Zwitsersche leger valt nog ten deele tegemoet te komen aan dat euvel, doordien het groot aantal herhalingsoefeningen als regel in staat stelt tot jaarlijksche mobilisatie van de *oorlogsverbanden*, in ons leger met zijn povere 2 herhalingsoefeningen op in totaal 15 tot 20 lichteningen is het ten eenenmale uitgesloten op deze wijze het genoemde euvel ook maar eenigermate te verzachten.

In jaargang 1930 van *De Militaire Spectator* heb ik getracht om, naar aanleiding van een toen aangebrachte, thans meerendeels weder te niet gedane verbetering in de vredesorganisatie onzer Infanterie, in een artikel „De bloedarmoede van het Nederlandsche leger, inzonderheid van de Infanterie” een poging te wagen ten einde met die verbetering nog een belangrijke schrede verder te gaan. Daar is door mij berekend hoe men door

¹⁾ Was de vorming van een voldoende aantal reserve-officieren door den ruim 4-jarigen mobilisatietoestand eindelijk in goede banen geleid, voor hun methodische voortgezette opleiding tot de hogere rangen b.v. was nog feitelijk niets verricht.

²⁾ Men stelle hiertegenover de in een noot op blz. 649 bedoelde stabiliteit van 1843 tot 1903, al willen wij die rust van 60 jaar, welke tot roesten leidde en zich bitter heeft gewroken, allermintst aanprijzen.

³⁾ Ten aanzien van de Artillerie denke men o.a. aan de vele honderden voor het onbereden gedeelte opgeleide reserve-officieren, die achtereenvolgens zijn overgeheveld naar de Bereden Artillerie.

een matige uitbreiding van het jaarlijksche contingent dienstplichtigen der Infanterie — welke op den duur toch onvermijdelijk zal blijken, wil men schijn voor werkelijkheid vermijden — en door vervulling van een drietal desiderata:

- a. de premie van 4 maanden minder actieven dienst, toegekend aan hen, die slaagden bij het militair vooroefeningsinstituut, terug te brengen tot 3;
- b. de winterploeg tot een zoodanig minimum beperken als in verband met legering van de zo nerploeg en sociale belangen (seizoenarbeiders) mogelijk is;
- c. een behoorlijke vredesorganisatie van het regiment Infanterie met hechte, onverbreekbare organieke verbanden,

zou kunnen komen tot per regiment een alleszins bevredigend georganiseerd bataljon van 3 schoolcompagnieën tirailleurs en een 4e of specialistencompagnie, opleidend voor de zware mitrailleurs, de mortieren van 8 en het verbindingspersoneel. „Het vredesregiment zou daarmede nagenoeg den uiterlijken vorm verkrijgen van het oorlogsbataljon, wat inzonderheid voor de oefeningen in dat verband, doch verder ook voor den dagelijkschen gang van zaken van bijzonder groote waarde is: het oorlogsbataljon leeft in tijd van vrede, zij het op verminderde sterkte”¹⁾. Men zou tot de methodische ontplooiing van het stelsel VAN DIJK kunnen terugkeeren²⁾.

Helaas, men zou wel een ongetemperde optimist moeten zijn om zich, na de ontwikkeling, welke de zaken sedert 1930 nog hebben genomen, te durven vleien met de illusie, dat hetgeen door mij toen werd voorgestaan, o.m. wegens den stand der geldmiddelen vooreerst verwezenlijking zal kunnen vinden. En inmiddels schrijft de afbraak verder voort. Reeds zijn er „Militaire medewerkers”, die schouderophalend schrijven over de beteekenis van „Het Regiment” in vrede-tijd. Waarom ook niet? Het leger is immers voor dien tijd teruggebracht tot niet meer dan „een groot oefendepôt”. Het vredesbataljon is neergehaald; thans het vredesregiment, waarom zouden later brigade en divisie niet volgen? Waarom kan bij mobilisatie niet alles uit één grooten pot komen? Zal de logische voortzetting van den draad, welke door dezen z.g. ontwikkelingsgang (thans juister gezegd: afbraak) van onze levende strijdkrachten leidt, eindigen met een toestand waarbij het Nederlandsche leger in vrede-tijd bestaat uit een groot aantal bureau's, waarbij zelfs de jongste tweede-luitenant en iedere onderofficier in het bezit is van de moderne actentasch en verder dat vredesleger bestaat uit één groot mobilisatiebureau van één majoor, een paar kapiteins en een paar honderd administreerende sergeant-majours, die achtereenvolgens bestemmen: *l* lichte mitrailleurschutters voor 1—I—1 R.I.; *t* telefonisten voor 1—I—1 R.A.; *w* wielrijders voor den staf der Lt.B.; *p* postduivenhouders voor Urk, enz. enz.? Waar zal het einde zijn, waarheen de politiek, de steeds verder schrijdende afbraak, c.q. ook de geldmiddelen onze weermacht nog voeren? Geen officier die het weet. Doch twee zaken weten wij wèl:

- 1°. Dat de taak tot zekere grenzen des te schooner en te loonender is, naarmate zij moeilijker wordt. Bekend is het woord van VON MOLTKE Sr.: „Die Strategie ist ein System von Aushilfen”. Dit woord geldt evenzeer de oorlogvoering, doch niet minder de oorlogsvoorbereiding in vrede-tijd. Voor het kleine Nederland was het ten aanzien van de levende strijdkrachten nimmer anders; en het zal waarschijnlijk ook wel immer zoo blijven.

¹⁾ Militaire Spectator, 1930, blz. 576.

²⁾ Vgl. hiervóór blz. 649 en 650.

2°. Dat mitsdien voor den Nederlandschen beroepsofficier vrijwel altijd heeft gegolden en zulks in de toekomst niet minder het geval zal zijn „to make the best of it.” Overeenkomstig „den echt Nederlandschen geest”, door den tegenwoordigen C.V. nog weer zoo zinrijk geschetst bij de plechtige Citadelherdenking te Ginneken, „uiting van trouwe plichtsvervulling en standvastigheid, ook in bitter lijden”, heeft de Nederlandsche officier daaraan steeds beantwoord en zal hij zulks blijven doen. Wanneer het tij verliep, heeft hij zoo dikwijls de bakens moeten verzetten; dat zal ook in de toekomst zoo blijven. Bij het verder toenemen der verbandeloosheid van ons oorlogsleger zie ik, zoolang de mogelijkheid blijft ontbreken om het door *methodische* ontplooiing uit het vredesleger op te stellen in den geest zooals hiervoor werd uiteengezet, slechts deze redmiddelen:

a. Een zoo zorgvuldig en volledig mogelijke voorbereiding van onze mobilisatie. Na onze ervaringen van 1914, toen onze krijgsmacht — schril contrast met 1870 — volkomen paraat bleek, kan men ter zake geheel vertrouwen op het daarvoor aangewezen orgaan, onzen Generalen Staf, te meer daar sedert 1914/8 aantal en omvang der voorbereidende bureau's nog zijn toegenomen.

b. Het volledig aanvaarden van de consequentiën, waartoe de nieuwe toestand leidt. Men heeft berekend, dat de nieuwste maatregel van den Minister van Defensie (één compagnie minder per vredes-regiment infanterie)¹⁾ maakt, dat daar per oorlogscompagnie bij mobilisatie gemiddeld 1,45 beroepsmilitair zal beschikbaar zijn tegen 1,7 volgens de vredesorganisatie van 1930. Een volmaakt zuiver beeld van vergelijking met vóór-oorlogsche toestanden geven deze cijfers niet, want ook organiseren is en was bij ons steeds „ein System von Aushilfen”. Daar nood leert bidden, zoo heeft men ook hier expediënten gevonden, n.l. door de mobilisatie trapsgewijze in twee tempo's uit te voeren door de invoering van een z.g. *vóórmobilisatie*²⁾, beoogende om daarmee eerst den toestand in het leven te roepen, zooals men dien in 1914, althans voor het leger eerste linie kende, d.w.z. dat de kernen of stammen van alle eenheden van ons oorlogsleger reeds in vredestijd bestaan. Geheel nieuw is die tusschentrap of phase in het stelsel van mobiliseeren niet: wij wezen er reeds op, hoe Minister COLIJN in 1913 den beenigen steun van ons oorlogsleger 1ste linie deed opstellen eer het oogenblik daar was, terwijl de Belgische krijgsmacht in 1914 op 29 Juli werd gebracht „sur le pied de paix renforcé” (totaal 4 lichten). „Cet appel” — schreef een semi-officieel boekwerk — „devint en quelque sorte la première phase de la mobilisation ”³⁾.

Is Nederland een volgend maal even paraat met het als een der allereersten treffen van strategische voorzorgen en het besluit tot mobiliseeren, dan wordt daarmee het zeer groote voordeel verkregen, dat ook voor de *reserveformatiën* of het leger 2e linie (want dat blijft het toch, al nummerde men de regimenten door) de kernen t.v. worden opgesteld, een belangrijk voordeel, dat wij in 1914 misten ten aanzien van onze landweer. Ik zou niet zoo dadelijk durven beslissen, wat voordeliger moet worden geacht: de oude toestand,

¹⁾ Gelukkig is onze Bereden Artillerie als zooveel samengestelder Wapen op het laatste oogenblik den dans nog ontsprongen wat deze inkrimping betreft.

²⁾ Dit begrip is reeds eenige malen in de Volksvertegenwoordiging ter sprake gebracht; er kan derhalve in openbare geschriften over worden gehandeld.

³⁾ La campagne de l'armée belge, blz. 11.

waarbij het actieve leger paraat, het leger 2e linie in vredetijd niet aanwezig was, dan wel de nieuwe toestand, waarbij tevoren de kernen van *alle* onderdeelen onzer krijgsmacht zullen worden opgesteld.

Met dat al moet worden toegegeven, dat de mobilisatie-omstandigheden ongunstiger worden, naarmate het verband tusschen vredes- en oorlogsorganisatiën verder wordt verbroken, het per eenheid aanwezige beroeps-, d.w.z. geroutineerd kader daalt. *De volle consequentie van den nieuw geboren toestand moet worden aanvaard en er moet dienovereenkomstig worden gehandeld: het zijn niet langer de beroepsofficieren, die de krijgsmacht te land mobiliseeren, doch de oorlogscompagnies- en batterijcommandanten met hun naaste trawanten; dit alles is bijna uitsluitend verlofspersoneel.* Komen die laagste tactische eenheden vlot en kant voor den dag, zijn zij tijdig paraat, dan zit ons oorlogsleger stellig voor 90% in elkaar.

(Slot volgt).

NIEUWE UITGAVEN

„Die Soldatenfibel”, zusammengestellt und bearbeitet von Major a. D. BODO ZIMMERMANN, mit 86 Bildern und Zeichnungen im Text, 5. verbesserte und vermehrte Auflage. Verlag „Offene Worte”, Berlin W 35.

Dat van dit boekje een vijfde oplage is verschenen, bewijst wel, dat het in het Duitsche leger in een behoefte voorziet. Het heeft ten doel voor de soldaten tot handboek te strekken, waarin zij het geleerde nog eens kunnen nalezen en voor degenen, die belast zijn met de opleiding van soldaten, als gids te dienen bij het te geven onderwijs. Het boekje begint met een dier suggestieve schetsen, zooals wij er in de Duitsche militaire tijdschriften zooveel aantreffen, waarop in een kaartje van Duitschland een klein zwart blokje is geteekend met het getal 100.000, terwijl uit België, Frankrijk, Italië, Tschechoslowakije en Polen geweldige zwarte pijlen naar Duitschland wijzen, waarbij de getallen 600.000, 4 ½ miljoen, enz. „Deutscher Soldat! Hab' acht! Dies ist die Lage deines Vaterlandes”. Het treft ons altijd van hoeveel vertrouwen in het eigen volk dergelijke voorstellingen getuigen en hoe laag onze van Embden's ons volkskarakter aanslaan wanneer zij verwachten dat op dergelijke voorstellingen — in woord en geschrift — zal worden gereageerd met: „Laten wij er dus maar mee uitscheiden, wij kunnen toch niets”. Gelukkig blijkt meer en meer dat ons volk anders reageert dan de eenzijdigen verwacht hadden.

In het onderwerpelijke boekje worden verder op beknopte wijze behandeld: schoolse oefeningen en schietopleiding, de wapenen en de organisatie der infanterie, de gevechts- en velddienstoefeningen, terwijl een bijlage de teekens van de stafkaart, enz. bevat.

Een aardig boekje, dat wij den Duitschen soldaat echter niet behoeven te benijden, nu de Nederlandsche soldaat in het *Handboek voor den soldaat*, waarvan de deelen I *Algemeen voor alle wapens en dienstvaakken* en II *Infanterie: algemeen* onlangs zijn verschenen, een „fibel” krijgt, die de vergelijking met het Duitsche boekje met glans kan doorstaan.

C.

Der Patrouillengänger und andere Erlebnisse aus dem grossen Kriege, von KURT HESSE. Uitg. Union Deutsche Verlagsgesellschaft, Leipzig. Pr. gecart. RM. 3.80, in linnen gebonden RM. 4.80.

Comprendre, par Capitaine CARRIAS. Préface du Général BINEAU. Uitg. Editions Berger-Levrault, 5 Rue Auguste Comte, Paris. VIe.

WELKE ROL ZULLEN GEMECHANISEERDE EENHEDEN KUNNEN SPELEN BIJ EEN OORLOGVOERING OP NEDERLANDSCH GRONDGEBIED?

DOOR P. L. VAN BOVEN,

Kapitein der genie, gedetacheerd bij de Hoogere Krijgsschool.

1°. *Betekenis van de mechanisatie.*

De tegenwoordige eeuw wordt onder meer gekenmerkt door een steeds toenemenden groei van het motorverkeer en het voortdurend streven naar mechanisatie in allerlei bedrijven.

Het is dan ook niet te verwonderen, dat dit feit de volle belangstelling van de legerautoriteiten der verschillende landen geniet en dat alom getracht wordt om deze vorderingen van de techniek dienstbaar te maken aan het legerbelang. De moeilijkheid is echter in welke richting de juiste oplossing moet worden gezocht. Vandaar, dat het vraagstuk der *motorisatie* en *mechanisatie* in vele landen uitvoerig bestudeerd wordt en allerlei proeven op dit gebied plaats vinden.

In de militaire literatuur van diverse landen treft men herhaaldelijk beschouwingen over dit vraagstuk aan en bij verschillende legeroefeningen worden kleinere of grotere gemechaniseerde eenheden ingezet.

In verband hiermede is de vraag gewettigd: welke betekenis heeft de mechanisatie voor ons leger en in hoeverre kunnen wij in ons land het optreden van gemechaniseerde eenheden verwachten?

2°. *Definitie van motorisatie en mechanisatie.*

Motorisatie beoogt de toepassing van het motorvoertuig uitsluitend als vervoermiddel of als trekkracht (artillerie), terwijl bij *mechanisatie* gestreefd wordt naar een combinatie van vervoer- en strijdmiddel. Hierdoor ontstaat de noodzakelijkheid om het voertuig, met bezetting en wapenen, geheel c.q. gedeeltelijk te beschermen door een pantser, hetgeen leidt tot de constructie van pantserwagens, vechtwagens, artillerie op tankchassis, e.d.

Onder gemotoriseerde troepenverbanden kan men dus verstaan troepenverbanden, welke met organiek daarbij ingedeelde automobielen worden vervoerd. Deze auto's moeten echter vóór het bereiken van het gevechtsveld achtergelaten worden, aangezien ze daar, door het ontbreken van het pantser, niet kunnen worden gebruikt. De auto's dienen derhalve alleen als vervoer-, doch niet als strijdmiddel.

De gemechaniseerde troepenverbanden daarentegen gebruiken de automobiel, behalve als vervoer- ook als vechtmiddel; de vuurkracht gaat hierbij uit van de ingedeelde gepantserde voertuigen.

Uiteraard kan men de genoemde stelsels niet scherp scheiden, mechanisatie brengt steeds motorisatie met zich mede, terwijl gemechaniseerde eenheden ook gemotoriseerde onderdeelen behoeven. Daarnaast zullen gemotoriseerde troepen veelal versterkt worden met enkele gemechaniseerde eenheden.

3. *Omvang van de mechanisatie.*

Naast de vraag „motorisatie of mechanisatie” staat een tweede, n.l.: tot hoe ver moet deze modernisering worden doorgevoerd? Moet deze m.a.w. beperkt blijven tot bepaalde daarvoor in het bijzonder in aanmerking komende afdeelingen, of zich uitstrekken tot geheele legers?

Engeland is het land van de mechanisatie. Hier ontstond de school van FULLER, die een volledige mechaniseering predikte, gebaseerd op het beginsel, dat de modernisering moet worden gezocht in het zoo hoog mogelijk opvoeren van de beweeglijkheid. Volgens FULLER behoort de toekomst aan een klein gemechaniseerd beroepsleger. Voor Engeland wenscht hij de hervorming zoodanig, dat in 1946 wordt beschikt over een leger van:

2 zware divisien	} met in totaal	}	500 stukken geschut.
2 lichte „			6000 geweren en mitrailleurs.
2 vervolgings „			2000 vechtwagens.
			4000 automobielen.
			60000 beroepssoldaten.

Terecht wordt tegen dergelijke revolutionaire ideeën door anderen stelling genomen en de vraag gesteld of inderdaad wel de toekomst is aan de geheel gemechaniseerde legers.

De ontwikkeling van de Engelsche mechanisatie blijkt uit het volgende.

Tot 1927 werd volledige mechanisatie beoogd, daarna ging men tot gemengde (gemotoriseerde en gemechaniseerde) troepen over. In 1930 waarschuwde Overste COLLINS, de commandant der gemechaniseerde troepen, voor een te optimistische beoordeeling van de mechanisatie. Als nadeelen werden vastgesteld: de moeilijkheid van nachtmarschen, langzame verplaatsing in onbekend terrein, een gevechtvaardigheid gedurende slechts 8 à 10 uur, belangrijke verliezen door de voortschrijdende techniek der afweer, ongeschiktheid tot verdediging, groote lawaaivorming, onzekerheid van den aanvoer, beperking van de bruikbaarheid tot meer vlakke terreinen, onontbeerlijkheid van hulptroepen (infanterie, zware mitrailleurs, artillerie e.d.) en de geringe trefkans bij het schieten uit een bewegend voertuig.

In 1932 besloot men over te gaan tot motorisatie van de divisien en deze met gemechaniseerde afdeelingen uit te rusten, terwijl de gemechaniseerde troepen als zelfstandige troepen naast de andere zouden blijven bestaan (zie o.a. bron 10).

In Frankrijk was tot voor kort de school van CAMON toonaangevend, die inplaats van mechanisatie uitsluitend motorisatie nastreeft en gemechaniseerde troepen slechts als aanvulling van gemotoriseerde troepen beschouwt. Zoo noemt generaal ALLÉHAUT (bron 13) de mechanisatie van geheele legers een utopie en de vergelijking van het gevecht van gemechaniseerde krachten met een zeeslag een fantasie.

Het hoofdverschil tusschen de Engelsche en de Fransche school bestond oorspronkelijk hierin, dat de Engelschen het pantser zelfstandig lieten strijden en de infanterie slechts hulpdiensten lieten verrichten, de Franschen nog steeds evenals vroeger de infanterie in het middelpunt van den strijd stelden en de gemechaniseerde troepen als hulpwapen beschouwden.

In de laatste jaren is het Engelsche standpunt in belangrijke mate het Fransche genaderd.

Anderzijds blijkt uit een beschouwing over de Fransche legeroefeningen in September 1933 (bron 9), dat men in Frankrijk in den laatsten tijd mechanisatie geenszins geheel meer verwerpt, hetgeen moge worden verduidelijkt door het volgende citaat uit laatstgenoemde bron.

„Die französische Armee beschritt damit nicht nur den Weg der Motorisierung, sondern auch denjenigen der Mechanisierung, der zuerst im Gegensatz „zu England eher abgelehnt wurde“.

In Amerika verklaarde de Generale Staf in 1927, dat de infanterie, ongeacht de motorisatie en de mechanisatie, toch het hoofdwapen zou blijven. In 1932 sprak de Generale Staf zich uit tegen zelfstandige gemechaniseerde eenheden en besloot men de verschillende troepensoorten, elk naar hun bijzondere behoefte, tot een bepaalden graad te motoriseeren en te mechaniseeren.

De kenmerken van mechanisatie kunnen thans in het kort als volgt worden samengevat.

1°. De mechanisatie van strijdkrachten gaat met zeer hooge kosten gepaard, aangezien speciale militaire voertuigen (vechtwagens c.a.) worden vereischt. (Bij motorisatie daarentegen kan op ruime schaal gebruik worden gemaakt van de reeds in vredetijd aanwezige — en dus bij mobilisatie te vorderen — voertuigen).

2°. Gemechaniseerde strijdkrachten, geheel bestaande uit gepantserde voertuigen, zijn moeilijk te leiden en te onderhouden.

3°. In verband met het gestelde onder 2° zijn specialisten noodig, waarvoor een langdurige opleiding noodzakelijk is.

4°. Een dergelijke opleiding kan hoofdzakelijk slechts in een beroepsleger worden verkregen.

5°. Het onderhoud is zeer kostbaar, terwijl steeds de kans bestaat, dat de middelen snel zullen verouderen.

6°. De strijd tusschen afweermiddel (anti-tankgeschut) en vechtwagen is nog in vollen gang, zoodat hieruit nog een belangrijke omwenteling in de constructie van vechtwagens kan volgen en zelfs de vraag kan worden gesteld, of de vechtwagens niet een tijdelijk oorlogsmiddel zijn, gedoemd tot verdwijnen zoodra een goed afweerwapen is gevonden.

7°. De mechanisatie moet gebaseerd zijn op een daarvoor geschikte industrie, zoodat alleen sterk ontwikkelde industriestaten hiertoe over kunnen gaan.

8°. Gemechaniseerde strijdkrachten gebruiken veel brandstof, waarvan de productie niet in elk land mogelijk is.

In verband met deze bijzondere kenmerken zal, zoowel uit financieele als uit technische overwegingen, voorshands mechanisatie slechts op beperkte schaal toepassing kunnen vinden.

De huidige opvatting is dan ook, dat volstaan zal worden met de oprichting van enkele speciale afdelingen in sommige landen.

4°. *Mogelijke samenstelling van een gemechaniseerde afdeling.*

Alvorens over te gaan tot de eigenlijke organisatie van een gemechaniseerde afdeling verdient het aanbeveling eerst te onderzoeken, welke middelen de huidige techniek daarvoor beschikbaar kan stellen.

Deze middelen omvatten in hoofdzaak *vechtwagens* en *pantserwagens*. Bij de

ontwikkeling van de moderne vechtwagens treden drie factoren op den voorgrond, n.l.: snelheid, bescherming (pantser) en bewapening. Voor een strategisch gebruik is de mogelijkheid tot een snelle verplaatsing over groote afstanden een noodzakelijkheid. In alle landen is het streven er dan ook op gericht om de vechtwagens die eigenschap te geven. Deze mag echter niet gaan ten koste van de tactische beweeglijkheid, d.i. het vermogen om zich snel dwars door het terrein te bewegen. De pogingen om dat vraagstuk op te lossen met behulp van een combinatie radrupsband hebben tot nog toe geen afdoend resultaat opgeleverd.

Daarnaast ziet men het streven om de sterkte van het pantser op te voeren, teneinde een zoo groot mogelijke veiligheid te verkrijgen, terwijl ten aanzien van de bewapening steeds naar een verdere verbetering wordt gezocht.

Wat de vechtwagens betreft kan men onderscheiden *lichte, middelbare en zware* typen.

Uit de desbetreffende literatuur blijkt, dat in verschillende legers de behoefte aan lichte vechtwagens wordt gevoeld.

Als algemeene eischen worden gesteld:

- a. maximum gewicht ongeveer 7,5 t, d.i. iets minder dan het maximum draagvermogen der pontonbruggen;
- b. bewapening: 1 kanon van 3.7 à 4.7 cm en 1 mitrailleur.
- c. bemanning: 2 à 3 man.
- d. pantser: zoo sterk mogelijk.
- e. beweeglijkheid: zoo groot mogelijk.

De middelbare vechtwagens beschikken over een krachtiger bewapening en hebben een maximum gewicht van ongeveer 15 t in verband met het draagvermogen van de gewone bruggen. De strategische snelheid is geringer dan die van de lichte vechtwagens.

De zware vechtwagens (gewicht > 15 t) treden meer op den achtergrond.

In Engeland zien we een zeer bijzondere belangstelling voor een zeer lichte vechtwagen, waarvan de Carden-Loyd het type is (gewicht 2 à 2.5 t).

Als een van de grootste nadeelen van de gewone vechtwagens beschouwt men o.a. het feit, dat ze niet in alle terreinen kunnen optreden en kanalen en rivieren voor hen belangrijke hindernissen vormen. Vandaar dat het zoeken is naar middelen om dit nadeel op te heffen. Volgens de daaromtrent gepubliceerde gegevens zou de oplossing thans gevonden zijn en wel in den vorm van de Engelsche „Carden Loyd light amphibous tank”¹⁾ en de Amerikaanse „Christie tank Model 1940”, welke in staat zijn om zich door moerassen(!) en water te bewegen.

Men zal goed doen voorshands hiervan geen overdreven verwachtingen te koesteren, aangezien dit tanktype nog slechts in zijn kinderschoenen staat.

Ten aanzien van de moderne *pantserwagens* wordt thans algemeen de eisch gesteld, dat deze zich, behalve met groote snelheid langs den weg, ook door het terrein kunnen bewegen. De mogelijkheid om zich door het terrein te bewegen is echter *niet* hoofdzaak, doch kan er toe beperkt blijven den pantserwagens in staat te stellen wegversperringen, bezette dorpen, enz. te omtrekken en slechte landwegen te berijden.

Bij bestudeering van de verschillende ontwerpen blijkt dan ook, dat de pantserwagens en lichte vechtwagens elkaar in verschillende opzichten naderen.

¹⁾ Zie de desbetreffende photo bij de advertentie op blz. A 11.

We zien dus, dat de techniek reeds een groote sorteering middelen biedt, doch nog steeds zoekende is naar verbetering. Technisch is dan ook het vraagstuk der mechanisatie — en uiteraard dat der afweer — nog geenszins als opgelost te beschouwen.

En thans de *organisatie*. Bij elke militaire organisatie zal het doel zijn:

1°. het scheppen van een kracht, waarin vuur, beweging en veiligheid in een zoodanige onderlinge verhouding aanwezig zijn als noodig is voor de uit te voeren opdrachten; en

2°. het onderhouden van deze organisatie.

Uit den aard der zaak zullen de opdrachten passen in het kader der operatieplannen en zal rekening moeten worden gehouden met de bijzondere omstandigheden van het land. Nationale kenmerken zooals het legerstelsel, het terrein, de waterlopen, het klimaat, (nevel, mist) en in het bijzonder de afstanden, hebben alle grooten invloed op de kenmerken en de uitrusting van de gemechaniseerde afdeelingen. Hieruit volgt, dat het karakter van dergelijke afdeelingen in elk land verschillend kan zijn. Een land als Amerika met groote open terreinen en lange kustlijnen biedt uiteraard geheel andere perspectieven voor het optreden van zulke afdeelingen dan bijv. ons land.

Omtrent de juiste samenstelling loopen de meeningen nog zeer uiteen. De in enkele landen opgerichte eenheden beoogen dan ook om omtrent de organisatie en het gebruik (hoofdzakelijk tactisch) een nader inzicht te krijgen.

Desniettemin zijn omtrent de toekomstige organisatie wel eenige algemeene beginselen te onderkennen. Als algemeen schema geldt:

- a. een verkenningsorgaan;
- b. een eigenlijke kern, bestaande uit vechtwagens;
- c. artillerie;
- d. speciale diensten, zooals een verbindingsafdeeling, pionierafdeeling, enz.; terwijl als *facultatief* kunnen worden beschouwd:
- e. infanterie op terreinauto's; en
- f. een vliegtuigafdeeling.

ad a. Omtrent de indeeling van verkenningsorganen bestaat geen verschil van meening, wel echter ten aanzien van de daarvoor te bezigen elementen. Sommige schrijvers wenschen hiervoor pantserwagens te nemen, terwijl anderen de voorkeur geven aan lichte vechtwagens. Voorts zal toevoeging van motorwielrijderseskadrons ook alleszins aanbeveling verdienen.

ad b. De strijdvraag betreft hier of uitsluitend lichte, c.q. middelbare, of lichte en middelbare vechtwagens moeten worden ingedeeld.

De meeningen hellen over naar het laatste systeem, doch daarbij rijst nog de vraag in welke verhouding lichte tot middelbare moeten staan en op welke wijze deze moeten worden georganiseerd, n.l. lichte en middelbare in één bataljon dus gemengde, dan wel lichte en middelbare bataljons.

Zoo wil bijv. Generaal WIKTORIN (bron 11) bij voorkeur lichte en middelbare vechtwagenbataljons in een verhouding van 1 : 2.

* *ad c.* De vereischte steun, die de artillerie van een gemechaniseerde afdeling moet kunnen verleen, kan zich bepalen tot ondersteuning tegen vijandelijk anti-tankgeschut en opruimen van bepaalde weerstanden. De hiervoor noodig geachte artillerie (afgezien van de kanonnen in de vechtwagens) moet zoodanig vervoerd worden, dat de strategische en tactische beweeglijkheid van het geheel er niet door wordt geremd. Het streven is dan ook om

de artillerie tot een minimum te beperken en niet te zwaar te nemen. De oplossing gaat in de richting van gemotoriseerde en niet van gemechaniseerde artillerie.

ad d. Ten aanzien van de vereischte hulpdiensten loopen de meeningen uiteen. Een verbindingsafdeeling en een pioniersafdeeling worden echter door alle schrijvers noodig geacht. Bijzondere waarde wordt aan pioniers gehecht, teneinde steeds de beweging van de afdeeling te allen tijde mogelijk te maken, aangezien daarin juist de groote kracht schuilt.

ad e. Omtrent de indeeling van infanterie bestaan verschillende opvattingen. Sommigen, o.a. Generaal WIKTORIN (bron 11), achten het noodig om aan een gemechaniseerde afdeeling organiek infanterie op terreinauto's toe te voegen voor beveiliging tijdens de rust, bezetting van veroverd terrein, enz. Andere schrijvers, o.a. kolonel HAMILTON (bron 1), achten organieke indeeling van infanterie niet noodig en willen deze alleen in uitzonderingsgevallen daaraan toevoegen.

ad f. Zonder onderscheid acht ieder een nauwe samenwerking met vliegtuigen noodzakelijk. In verband hiermede stellen sommige schrijvers organieke indeeling van een afdeeling voor, anderen daarentegen weer niet.

Aangezien Engeland, Amerika en thans ook Frankrijk de eenige landen zijn, die zich bezig houden met de oprichting van gemechaniseerde afdelingen, verdient het aanbeveling om eens na te gaan wat reeds op dit gebied tot stand is gekomen.

In *Engeland* bestaan thans twee gemechaniseerde cavalerieregimenten, elk bestaande uit 30 pantserwagens, alzoo een zeer bescheiden begin (bron 1, '32).

In 1928 werd aldaar een proef gehouden met een gemechaniseerde afdeeling, gevormd door:

- 1 bataljon middelbare vechtwagens à 3 compagnieën (52 st.);
- 1 compagnie pantserwagens (16 st.);
- 1 verkenningscompagnie van 16 lichte vechtwagens (1 mans type);
- 1 infanteriegeschutbatterij op ongepantserde auto's;
- 1 afdeeling artillerie van 4 batterijen; en
- 1 mitrailleurbataljon op ongepantserde auto's.

De meeste auto's konden door het terrein gaan met een snelheid van 13 km/uur.

Het kenmerk van deze organisatie is nog het ontbreken van een eigenlijke kern van een groot aantal vechtwagens.

In 1931 had men:

- 3 gemengde vechtwagenbataljons (het grootste gedeelte nog lichte);
- 1 bataljon kleine vechtwagens à 3 compagnieën;
- 1 afdeeling pantserwagens; en
- eenige batterijen artillerie en een mitrailleurbataljon.

Voor zoover bekend werd in 1932 aan deze organisatie vastgehouden, alleen is de verhouding tusschen lichte en middelbare vechtwagens ten gunste van de laatste verschoven.

Het gemechaniseerde *Amerikaansche* cavalerieregiment (bron 1, '32), dat onlangs is opgericht, bestaat uit:

een staf;

een „covering squadron” à een pantserwagenpeloton met 17 wagens, een „scout” peloton met 7 lichte snelle vechtwagens en 6 cross country auto's (met 8 zware mitrailleurs met bediening en 10 geweschutters);

een „combat car squadron” à 2 pelotons à 13 lichte snelle vechtwagens; een mitrailleurcompagnie à 18 cross country auto's (24 zware mitrailleurs en 50 geweschutters).

Wat *Frankrijk* betreft (bron 9) kan alleen worden vermeld, dat aan de in September j.l. gehouden legeroefeningen onder meer werd deelgenomen door 2 gemotoriseerde infanteriedivisiën, welke troepen versterkt waren met artillerie, vechtwagens en vliegtuigen, alsmede met een gemechaniseerde brigade. Deze traden op tegen een gemotoriseerde cavaleriedivisie, welke op een breed front een „couverture” opdracht had uit te voeren.

Omtrent de organisatie van de bedoelde brigade zijn nog geen bijzonderheden bekend, aangezien uitgebreide maatregelen waren getroffen voor de geheimhouding van de oefening.

En thans nog een Duitse en een Oostenrijksche meening.

De bekende schrijver Overste v. FABER DU FAUR (bron 8) zegt het volgende:

„Ten aanzien van de samenstelling van een gemechaniseerde afdeling „moet de vraag worden gesteld of men de organisatie tactisch dan wel ook „operatief zelfstandig maken wil. De kleinste strategische eenheid is de divisie. Er zijn nu twee mogelijkheden:

„a. het cavaleriekorps wordt de kleinste operatieve eenheid en bestaat „uit tactische eenheden, n.l. ruitersdivisiën en gemechaniseerde afdelingen „van geringere sterkte; en

„b. het cavaleriekorps vervult de rol van een leger en bestaat uit ruitersdivisiën en gemechaniseerde afdelingen, die ieder op zich zelf operatieve „eenheden vormen.

„Hoewel de laatste oplossing uit een operatief oogpunt de beste is heeft „de eerste meer kans van slagen in verband met de financiële factor”.

Volgens dezen schrijver moet men dan ook afzien van den eisch, dat de cavaleriedivisiën operatieve eenheden moeten zijn, aangezien anders de noodzakelijkheid ontstaat om hun allerlei hulpwapens toe te voegen.

Mitsdien treden z.i. de cavaleriedivisiën niet meer strategisch op, doch wel het cavaleriekorps. In verband hiermede moeten bij het korps worden ingedeeld een gemechaniseerde afdeling en korpstroepen, bestaande uit vliegtuigen, gemotoriseerde infanterie en artillerie.

Zijn organisatie van een cavaleriekorps wordt dan als volgt.

Staf.

2 cavaleriedivisiën, elk bestaande uit 3 cavaleriebrigades à 2 regimenten;

1 gemechaniseerde afdeling, bestaande uit: 1 regiment à 3 bataljons pantserwagens, 2 bataljons middelbare vechtwagens, 1 bataljon lichte vechtwagens, gemotoriseerde lichte artillerie en een gemotoriseerde verbindingsafdeling en pionierafdeling.

Voorts korpstroepen bestaande uit:

een vliegtuigafdeling, gemotoriseerde zware artillerie en een bataljon middelbare vechtwagens.

Tenslotte stelt de Oostenrijksche generaal WIKTORIN (bron 11) als organisatie van een gemechaniseerde brigade voor:

1 verkenningsafdeling, bestaande uit pantserwagens (14 st.) en lichte vechtwagens (32 st.);

- 1 regiment vechtwagens à 1 bataljon lichte vechtwagens (48 st.) en 2 bataljons middelbare vechtwagens (elk van 48 st.);
- 1 mitrailleurbataljon;
- 1 afdeling artillerie, bestaande uit een batterij vlakbaan-, krombaan- en luchtdoelgeschut;
- 1 vliegtuigafdeling (9 st.);
- 1 verbindingsafdeling; en
- 1 pionierbataljon.

Uit het bovenstaande moge worden afgeleid, dat als algemeene kenmerken van de organisatie van een gemechaniseerde afdeling kunnen worden genoemd:

- 1° de sterkte zal die van een brigade zijn; en
- 2° het gros zal bestaan uit vechtwagens en wel overwegend middelbare.

5°. *Waarvoor kunnen gemechaniseerde eenheden worden gebruikt?*

De wijze waarop in de toekomst een gemechaniseerde afdeling zal kunnen worden gebruikt, wordt bepaald door de haar gestelde *taak* en haar *kenmerkende eigenschappen*.

De algemeene opvatting ten aanzien van de *taak* is, dat een dergelijke afdeling door den commandant van een leger c.q. legergroep voor bijzondere opdrachten zal worden gebezigd, welke in groote lijnen overeenkomen met die van de moderne legercavalerie.

Of deze opdrachten geheel zelfstandig of in samenwerking met andere legerenheten moeten worden uitgevoerd, zal in elk bijzonder geval afzonderlijk moeten worden beoordeeld. In vele gevallen zal echter samenwerking met deelen van de legercavalerie (bijv. in het kader van een cavaleriekorps) of lichte eenheden, c.q. infanterie op auto's, noodig blijken.

Alvorens echter nader in te gaan op de bedoelde opdrachten, zullen eerst de *kenmerkende eigenschappen* van een gemechaniseerde afdeling in beschouwing worden genomen. Deze kunnen in het kort als volgt worden samengevat.

1°. Als hoofdkenmerk kan worden genoemd, dat zij in zich vereenigt een sterke vuurkracht met een groote strategische en tactische beweeglijkheid. De snelheid op den weg bedraagt gemiddeld 35 à 45 km/uur, die door het terrein is geringer. Vooral ten aanzien van de snelheid door het terrein moet m.i. het noodige voorbehoud in acht worden genomen, aangezien de aard van het terrein een zeer belangrijke rol speelt.

Zelfs generaal FULLER, de groote propagandist voor gemechaniseerde legers, vermeldt in zijn laatste boekwerk (bron 2) dienaangaande nog het volgende.

„... for it must be remembered that though tanks and similar machines possess high cross-country powers whenever possible they will move by „road if only to avoid obstacles such as streams, woods, walls and fences”.

Generaal WIKTORIN (bron 11) geeft op als gemiddelde marschsnelheid van gemechaniseerde eenheden over dag 15—20 km/uur en 8—12 km/uur 's nachts en als gemiddelde marschprestatie per dag 80—120 km.

2°. Verschillende terreinen zooals bosschen, moerassen, onderwaterzettingen zijn voor haar onbegaanbaar, terwijl kanalen en rivieren niet zonder hulpmiddelen kunnen worden overschreden.

3°. Door haar sterke bewapening bezit zij een groote offensieve kracht, doch stilstaande is zij zeer kwetsbaar voor artillerievuur en aanvallen met luchtbommen.

4°. Zij is niet in staat om het door haar veroverde terrein te bezetten, tenzij daarvoor de noodige infanterie wordt toegevoegd.

5°. Zij is zeer moeilijk te vervangen en leent zich niet voor „improvisatie”.

6°. De bevelvoering is uiterst moeilijk.

Sommige schrijvers, o.a. de generaals ROBINSON (bron 3) en FULLER, willen de bevelvoering doen geschieden van een vliegtuig uit.

7°. De werkingssfeer is beperkt. Verschillende schrijvers rekenen op maximum 80 km.

8°. De aanvulling en het onderhoud zijn van groot belang, zoodat de afdeeling zeer kwetsbaar is ten aanzien van haar verbindingen. Men zal dus een basis moeten vinden van waaruit geopereerd wordt.

Ter illustratie moge dienen, dat de meergenoemde generaal ROBINSON tot de conclusie komt, dat voor een afdeeling, bestaande uit 64 middelbare en 160 lichte vechtwagens, 36 pantserwagens, 1 batterij artillerie en 120 vrachtauto's, voor een dagmarsch van 160 km, waarvan 128 km over den weg en 32 km door het terrein, in ruwe cijfers noodig is ruim 31.000 l benzine.

Deze cijfers spreken voor zich.

Uit bovenstaande kenmerkende eigenschappen volgt, dat eenerzijds het gebruik zich in het bijzonder zal moeten richten op het uitbuiten van de groote strategische beweeglijkheid en de naar verhouding groote vuurkracht van de afdeeling, doch anderzijds de factoren terrein, aanvulling en gemis aan vermogen tot bezetting van terrein de operatievrijheid aanzienlijk zullen beperken.

Welke *opdrachten* kunnen nu door een gemechaniseerde afdeeling worden vervuld?

a. *De strategische overvalling.*

Het kenmerk van een dergelijke overvalling is, dat hieromtrent de grootste geheimhouding moet worden betracht en de uitvoering verrassend moet geschieden met behulp van snelle en sterke troepen. Om deze redenen zal een gemechaniseerde afdeeling in verschillende gevallen hiervoor zeer geschikt zijn, aangezien deze direct beschikbaar is en met groote snelheid kan optreden.

Nu kunnen zich twee gevallen voordoen:

1°. dat de tegenpartij over een gemechaniseerde afdeeling beschikt;

2°. dat deze niet over zulk een afdeeling beschikt.

In het eerste geval staan beide partijen aan overvalling bloot en bestaat de mogelijkheid, dat de wederzijdsche afdeelingen met elkaar in contact komen, aangezien beide op bepaalde terreinen zijn aangewezen en hinderenissen e.d. zooveel mogelijk zullen mijden.

Het streven zal dan vermoedelijk zijn om tankgevechten te ontloopen en door beweging trachten te ageeren tegen elkaars flank of rug, teneinde het meest vitale element, de verbindingen, te vernietigen. Indien zulks echter geschiedt, is het nut van de eigenlijke overvalling verloren.

In het tweede geval zal de tegenpartij natuurlijk trachten om zich tegen dergelijke overvallingen te dekken door het vormen van een anti-tankfront.

Aangezien elk wapen zijn bestrijder vindt en ook met zekerheid mag worden aangenomen, dat met de voortschrijding der mechanisatie de tankbestrijdingsmiddelen zich verder zullen ontwikkelen, zal ongetwijfeld op dit gebied niet alleen een evenwichtstoestand kunnen ontstaan, doch zelfs het

afweergeschut de strijd winnen. (Volgens Overste REGELE (bron 10) slaat de balans reeds naar de afweer over).

Voorts zal de verdediger een dankbaar gebruik kunnen maken van terreinhindernissen en strategische vernielingen. Ook de waarde van grensversterkingen wint in dit verband aan beteekenis.

Het streven van den strategischen overvaller zal dan ook moeten zijn om den vijand te verrassen, d.w.z. zoo tijdig en snel op te treden, dat deze geen gelegenheid vindt om zijn tegenmaatregelen te nemen.

Niet genoeg kan in dit verband voor den verdediger de nadruk worden gelegd op het nemen van tijdige voorzorgsmaatregelen, ook in vreedestijd.

Indien met de overvalling wordt beoogd het bezetten van bepaalde strategische punten, terreinafscheidingen e.d. dan zullen de noodige gemotoriseerde bezettingstroepen aan de gemechaniseerde afdelingen moeten worden toegevoegd.

De conclusie uit het bovenstaande zou kunnen luiden: een gemechaniseerde afdeling *kan* in bepaalde gevallen voor de strategische overvalling worden gebezigd, doch de groote vraag rijst of de strategische aanvaller deze zoo kostbare organen wel zal wagen aan een zoo riskante onderneming.

b. De dekking der eigen mobilisatie en concentratie.

De dekking zal veelal over een groote breedte moeten geschieden. In zoo'n geval zou een gemechaniseerde afdeling, die uiteraard direct beschikbaar is, goede diensten kunnen bewijzen. Aangezien zij echter geen terrein kan bezetten, zou de dekking niet statisch doch dynamisch moeten geschieden, hetgeen alleen op groote breedten tot een voldoende rendement kan leiden.

Voorts kan dekking worden verkregen door een dergelijke afdeling achter te houden achter het dekkende scherm, teneinde haar in te zetten, als de tegenstander dit scherm doorbreekt, bijv. met gemechaniseerde afdelingen.

c. De strategische opheldering.

In de desbetreffende literatuur wordt er op gewezen, dat een gemechaniseerde afdeling in het bijzonder kan worden gebezigd voor de strategische opheldering. Deze geschiedt in het algemeen door de luchtmacht, de luchtmachtstroepen en c.q. door gemechaniseerde afdelingen. Het beginsel kan daarbij zijn, dat de verschillende ophelderingsorganen elkaar wederkeerig aanvullen en wel zoodanig, dat het orgaan met de grootste snelheid steeds de noodige gegevens verstrekt voor het daarop volgende met een geringere snelheid. Teneinde de snelheid van een gemechaniseerde afdeling volledig uit te buiten, zou dus de oplossing kunnen zijn:

1e phase: luchtmachtstroepen verkennen ten aanzien van de concentratie en den opmarsch.

2e phase: gemechaniseerde afdelingen worden ingezet in aansluiting op de verkenning van de vliegtuigen.

3e phase: overige lichte troepen sluiten aan op de verkenning van de gemechaniseerde afdelingen.

Gedurende de uitvoering van hun verkenningen zullen de verschillende organen stuiten op krachten, die de vijand voor hetzelfde doel en voor verduistering van zijn handelingen vooruitgeschoven heeft. Het doel zal dan zijn om door dit scherm te stooten, waarvoor een sterke gevechtskracht noodig is. Zulks kan verkregen worden door het inzetten van een gemechaniseerde afdeling (c.q. deelen er van), die dan als een soort stootgroep fungeert.

Aan welke wijze van gebruik n.l. als een échelon tusschen de luchtstrijdkrachten en de overige lichte troepen, of als stootgroep bij het doorbreken van een sterk scherm de voorkeur moet worden gegeven, zou in elk bijzonder geval moeten worden beoordeeld.

Een derde oplossing is, dat men een gemechaniseerde afdeeling belast met de strategische verkenning in bepaalde strooken waar de legercavalerie niet voor in aanmerking komt.

Tenslotte komt nog in aanmerking het gebruik voor incidenteele verkenningen op grooten afstand.

Conclusie: Zoolang slechts over een zeer beperkt aantal gemechaniseerde legerafdeelingen zal worden beschikt is de kans groot, dat men die zeer kostbare apparaten niet inzet en indien zulks mocht geschieden, dan in het kader van een cavaleriekorps, teneinde als stootblok te fungeren om de cavalerie den weg te banen.

d. Versluiting.

Voor de versluiting zal men een breed front moeten innemen om de vijandelijke verkenningen te beletten. Misschien geschiedt deze door gemotoriseerde infanterie met de gemechaniseerde brigade als beweeglijke reserve er achter.

Doch hierbij rijst de vraag, is het gebruik van een zoo kostbare afdeeling niet in strijd met het beginsel: „économie des forces”.

e. Vertragen van vijands opmarsch.

Het doel is door vernielingen in de wegnetten den vijand het oprukken te bemoeilijken. Tevens zal getracht worden om achter terreinafscheidingen de vijandelijke colonnes op te houden. Aangezien hierbij breede opstellingen moeten worden ingenomen, zijn snel verplaatsbare reserves van groote betekenis.

Een gemechaniseerde afdeeling zou in zoo'n geval goede diensten kunnen bewijzen, aangezien de factoren beweging en vuurkracht hierbij volledig kunnen worden ontplooid, mede door optreden tegen 's vijands flank.

De vraag rijst echter ook hier weer of een gemechaniseerde afdeeling wel voor een dergelijke nevenopdracht zal mogen worden ingezet.

f. Het ingrijpen in den slag of het gevecht.

Volgens verschillende uitingen, in het bijzonder in de Duitsche pers, is de voornaamste taak van de legercavalerie mede te werken als om de beslissing gevochten wordt (zie bron 6 en 8).

Ten aanzien van de opdrachten, welke aan gemechaniseerde afdeelingen zullen worden verstrekt, wordt dan ook in bron 7 het volgende gezegd:

„In het kort samengevat de opdrachten van de moderne legercavalerie.

„Zij zullen samenwerken met de hogere cavalerie-eenheden en als kostbaar

„wapen daar ingezet worden, waar de leiding groote beslissingen nastreeft.

„De leiding dient te voren na te gaan of het gewettigd is ze voor neven-

„opdrachten in te zetten”.

Overste v. FABER DU FAUR acht gemechaniseerde afdeelingen bijzonder geschikt voor operaties in de flank en den rug van den vijand. Gemotoriseerde afdeelingen zijn z.i. daarvoor ongeschikt, aangezien ze te kwetsbaar zijn, doordat het pantser ontbreekt.

Inderdaad kan een gebruik als boven bedoeld tot een groot succes leiden, doordat de factor snelheid ten volle kan worden uitgebuit. Dit gebruik is

dan ook wel als de *hoofdt*taak van een gemechaniseerde afdeeling te beschouwen.

Doch ook hierbij zal de factor „terrein” niet moeten worden verwaarloosd, aangezien hindernissen en veel vernielde wegen c.a. het „ausnutzen” van de strategische beweeglijkheid kunnen beletten en de voorgenomen actie „lam” slaan.

Daarbij komt nog, dat de verbindingen lang en kwetsbaar zijn. Daarom zal de gang van zaken vermoedelijk zijn, dat een cavaleriekorps tot een bepaalde lijn oprukt en daarna de gemechaniseerde brigade naar het aanvalsdoel laat doorstooten.

g. Het snel in bezit nemen van voor de operaties belangrijke punten of terrein-afscheidingen.

Hierbij treedt snelheid op den voorgrond. In het begin van den oorlog kan voor een dergelijk optreden een gemechaniseerde afdeeling worden gebezigd, bijv. voor het in bezit nemen van rivierovergangen, als deze reeds door den vijand bezet zijn. In dat geval is echter samenwerking met gemotoriseerde infanterie, cavalerie of wielrijders noodzakelijk.

In een later stadium zal het echter de groote vraag zijn of hiervoor een gemechaniseerde afdeeling nog mag worden ingezet.

h. Beveiliging van blootgestelde zijden der eigen formatie.

In geval van onverwachtsche omvattingen en omtrekkingen vormt een gemechaniseerde afdeeling een kracht, die snel kan worden ingezet.

i. Het optreden als snel verplaatsbare reserve.

Hierbij kan snelle verplaatsing een groote rol spelen. Een gemechaniseerde afdeeling met een eigen groote strategische beweeglijkheid kan hierbij groote diensten bewijzen, vooral omdat zij onmiddellijk in het gevecht kan ingrijpen.

Een dergelijk optreden zal veelal moeten geschieden in samenwerking met gemotoriseerde troepen of troepen, vervoerd op auto's.

j. De vervolging.

Bij de vervolging kan een gemechaniseerde afdeeling een zeer belangrijke taak vervullen, zoo lang de terugtocht van den vijand niet is georganiseerd. Dan kan de snelheid worden uitgebreid, terwijl de moreele uitwerking zeer groot kan zijn.

In het bijzonder voor de evenwijdige vervolging kan een gemechaniseerde afdeeling volledig tot haar recht komen. Zoodra echter de vijand krachtigen weerstand gaat organiseren en daarbij gebruik maakt van terreinhindernissen, zooals rivieren e.d., verliest de inzet van een gemechaniseerde afdeeling veel van zijn beteekenis.

k. Het dekken van den terugtocht.

Hiervoor zal het gebruik van een gemechaniseerde afdeeling uitzondering zijn, behalve als er een paniek ontstaat. Dan zullen luchtstrijdkrachten en gemechaniseerde eenheden „rücksichtslos” ingezet worden tot tegenstooten om tijd te winnen.

Uit het bovenstaande zijn de volgende *conclusies* ten aanzien van het gebruik van een gemechaniseerde afdeeling te trekken.

1°. Nopens het strategisch gebruik bestaan nog geen vaste beginselen.

Wel kan reeds worden gezegd, dat de gemechaniseerde afdeeling voorshands een orgaan zal vormen in handen van een commandant van een leger c.q. legergroep voor de uitvoering van bijzondere opdrachten.

2°. De bedoelde opdrachten zullen het meest overeenkomen met die van moderne legercavalerie en veelal passen in het kader van een cavaleriekorps.

3°. Aangezien de afdeeling een zeer kostbare eenheid vormt, welke moeilijk te vervangen is, zal de betrokken commandant in elk bijzonder geval moeten overwegen of van de afdeeling inderdaad het hoogste rendement wordt getrokken. Mitsdien zal het gevolg veelal zijn, dat met het inzetten wordt gewacht, totdat groote beslissingen worden nagestreefd.

4°. De factor terrein speelt een zeer belangrijke rol. Voor een succesvol optreden wordt een niet te zwaar terrein vereischt met een net van goede, breede wegen met kunstwerken van voldoende draagvermogen.

Rivieren en kanalen kunnen als belangrijke hindernissen worden beschouwd, die zeer remmend op het operatief optreden kunnen werken. Moerassen en onderwaterzettingen kunnen als „tankproef” terreinen worden aangemerkt, welke de operatieve vrijheid van den aanvaller belemmeren.

6°. *Welk gevaar hebben wij daarvan te vreezen voor onze landsverdediging?*

Hiervoren werd reeds eenige malen gewezen op de groote beteekenis van de factor „het terrein”. Nu speelt juist deze factor voor ons land een groote rol. Immers de karakteristiek van ons land is wel een zeer bijzondere.

Zonder onderscheid wordt in de desbetreffende literatuur door de schrijvers de nadruk gelegd op het feit, dat rivieren, kanalen, moerassen en onderwaterzettingen belangrijke hindernissen vormen voor gemechaniseerde afdeelingen. Om de hoofdeigenschap van een gemechaniseerde afdeeling, de groote snelheid, uit te buiten komt het er op aan om deze ononderbroken te handhaven. De operatielijn zal dus zoodanig gekozen moeten worden, dat, al is deze dan uit zuiver strategische overwegingen niet in alle opzichten de beste, de zekerheid bestaat, dat de eenheid deze kan volgen.

Mitsdien moet een nauwkeurige studie van alle hindernissen worden gemaakt met behulp van luchtfoto's en alle voorbereidingen moeten tijdig getroffen worden om deze te vermijden c.q. te overschrijden.

Een gemechaniseerde afdeeling zal dus steeds trachten haar operatielijn zoodanig te bepalen, dat deze niet gesneden wordt door breede rivieren of kanalen. (In ons land practisch niet mogelijk!)

Indien zulks echter onvermijdelijk is, zullen deze hindernissen moeten worden over getrokken. In de eerste plaats zijn dan de bestaande vaste overgangen aantrekkingspunten voor den aanvaller en zal hij trachten deze door verrassend optreden tijdig in zijn bezit te krijgen.

Veelal zal de verdediger echter zoodanige maatregelen hebben getroffen, dat deze overgangen niet of slechts ten koste van groote offers zullen kunnen worden gebruikt.

Nu kan men hierbij twee gevallen onderscheiden:

a. de rivier c.q. het kanaal is uitsluitend terreinhindernis, doch vormt geen goede verdedigingslijn; en

b. de rivier c.q. het kanaal is naast terreinhindernis tevens een goede verdedigingslijn.

In beide gevallen zal de verdediger trachten den aanvaller het gebruik der bestaande overgangen te ontzeggen, doch in het eerste geval zal veelal worden volstaan met vernieling der overgangen en het achterlaten van zwakke

krachten, terwijl in het tweede geval tevens een krachtigen weerstand zal worden geboden. De aanvaller zal dan tot brugslag zijn toevlucht moeten nemen, waarmede veel tijd gemoeid is, terwijl voor de vorming van een bruggehoofdstelling andere troepen moeten worden aangevoerd, aangezien een gemechaniseerde afdeeling niet in staat is een rivierovergang zelfstandig uit te voeren.

Als voordeel van een gemechaniseerde afdeeling kan ongetwijfeld worden aangemerkt, dat haar groote beweeglijkheid een groote vrijheid laat in de keuze van de plaats van overgang.

Hier staat echter tegenover, dat als de plaats eenmaal bepaald is en een bruggehoofdstelling is ingenomen, een tijdroovende brugslag noodig is voor den overgang van de vechtwagens. De capaciteit van de pontonbruggen is voldoende (8 à 11 t) voor lichte vechtwagens, doch niet voor alle middelbare, zoodat daarvoor verzwaard materieel zou moeten worden aangevoerd. En is eenmaal een dergelijke afdeeling een rivier c.q. kanaal gepasseerd, dan komt zij in een zeer ongunstige positie, doordat haar verbindingen, die zoo uiterst kwetsbaar zijn, door een belangrijke hindernis worden gesneden.

Hieruit volgt, dat een gemechaniseerde afdeeling niet geschikt is voor het forceeren van rivieren, wel om — na forceering door andere troepen en brugslag — snel door te stooten.

Rivieren zonder vaste overgangen vormen voor gemechaniseerde afdelingen met zelfstandige opdracht onoverkomelijke hindernissen. Men zal dus die opdracht aan een cavaleriekorps moeten geven en daar de gemechaniseerde eenheid aan moeten toevoegen.

Het karakter van *moerassen* en *onderwaterzettingen* is, dat minder begaanbare gedeelten afwisselen met begaanbare strooken, de accessen, waarop de verdediger zijn verdediging dan ook zal samentrekken. Aangezien de terreinen naast de accessen onbegaanbaar zijn voor vecht- en pantserwagens en een optreden over de accessen uiteraard veel kans tot algeheele vernietiging met zich medebrengt, kunnen onze moerassen en onderwaterzettingen worden beschouwd als „tankproof” terreinen.

Door deze eigenschap zullen zij de operatieve vrijheid voor den strategischen aanvaller belemmeren.

Wanneer we nu bedenken, dat in ons land practisch geen operatie is te bedenken waarbij kanalen, rivieren en onderwaterzettingen geen rol spelen, dan blijkt daaruit, dat de factor „terrein” het optreden van gemechaniseerde eenheden niet in de hand werkt, doch integendeel steeds een remmenden invloed zal uitoefenen.

Een strategische aanvaller zal zich dus wel ter dege bedenken, alvorens zijn kostbaar instrument daaraan te wagen.

Voorals onze verdediging geschiedt door het innemen van juist gekozen (d.w.z. strategisch door rivieren, moerassen, kanalen of onderwaterzettingen gedekte) stellingen, zal de waarde van een gemechaniseerde afdeeling voor den aanvaller veel van haar beteekenis verliezen.

7°. *Samenvatting.*

Het antwoord op de vraag: welke rol gemechaniseerde eenheden kunnen spelen bij een oorlogvoering op Nederlandsch grondgebied, kan in het kort als volgt worden samengevat.

De natuurlijke gesteldheid van ons land is „van huis uit” weinig geschikt

voor het optreden van gemechaniseerde eenheden, terwijl zij een belangrijke *passieve* afweer biedt, die door het treffen van de noodige voorzorgen in vredetijd (tank-versperringen, voorbereide brugvernielingen, voorbereide inundatiën, enz.) aanzienlijk verhoogd kan worden. Indien zulks mede gecombineerd wordt met een goede organisatie van de *actieve* afweer (anti-tank-geschut, e.d.), zal een groote mate van veiligheid kunnen worden verkregen.

Geraadpleegde bronnen.

1. W. J. 1927 t/m 1932.
2. FULLER. Lectures on F. S. R. III. Operations between Mechanized Forces, 1932.
3. ROBINSON. Further Aspects of Mechanization 1929.
4. Infantry Journal Mei/Juni 1931. Captain A. WILSON. The Mechanized Force. Its organisation and Present Equipment.
5. Army Ordnance Juli/Augustus 1931. Principles of Mechanization and Motorisation of the Army.
6. BRANDT. Studien über neuzeitliche Kavallerie.
7. Militär Wochenblatt, Februari 1931. Motorisierung.
8. Militär Wochenblatt, 11/18 December 1932. Oberstleutnant v. FABER DU FAUR. Neuzeitliche schnell bewegliche Verbände.
9. Militär Wochenblatt, September 1933, n°. 12. Die französischen „Exercices combinés” 1933.
10. Militärwissenschaftliche Mitteilungen, Maart 1933. Oberstleutnant Dr. OSKAR REGELE. Motorisierung und Mechanisierung.
11. Militärwissenschaftliche Mitteilungen, October 1933. Generalmajor M. WIKTORIN. Schnelle Heereskörper.
12. Bulletin Belge. Februari 1931. Général major SEMET et Major WILLEMS. Pourquoi faut il motoriser?
13. ALLÉHAUT. Motorisation et Armées de Demain, 1929.
14. Revue militaire suisse. S. DE STACKELBERG. La guerre de moteurs.

DE UITKIJKDIENST BIJ DE INFANTERIE ¹⁾

DOOR A. A. VAN NIJNATTEN,

Luitenant-kolonel, Commandant van 13 R.I.

Ons Velddienstvoorschrift zegt onder punt 19 o.a. het volgende:

„Bij de eerste aanraking met den vijand is het spoedig zenden van berichten van groot belang; daarna blijft het zenden van berichten noodzakelijk, ook indien de toestand niet veranderd is.

Ieder commandant, hoog of laag, bedenke, dat van de goede vervulling van dien plicht, welke ook in moeilijke omstandigheden niet mag worden nagelaten, veelal de uitslag van den strijd afhankelijk is”.

Als het inderdaad juist is — wat wij gaarne gelooven — dat de uitslag van den strijd afhangt van een goede berichtgeving uit de voorste lijn, dan vragen wij ons met bezorgdheid af, of dan alleen mag worden volstaan met te rekenen op de „goede vervulling van dien plicht”.

Vroeger stond in het velddienstvoorschrift over dien plicht vermeld: „welke vooral in moeilijke omstandigheden vaak nagelaten wordt”, hetgeen volgens onze meening nog steeds juist is. Door thans te decreteren, dat een geregelde berichtgeving ook in moeilijke omstandigheden persé goed moet functioneeren, wordt een zuiver-theoretisch fundament gelegd, waarop het verder gevechtsplan zou moeten worden opgebouwd — een fundament, dat practisch meestal niet de minste houvast zal blijken te geven.

Als wij n.l. lezen, hoe militaire schrijvers met oorlogspraktijk zich over die berichtgeving van voren naar achteren uitlaten (zie o.a. de vele artikelen over samenwerking tusschen Infanterie en Artillerie in de *Revue d'Infanterie*), dan betwijfelen wij of een B.C. in moeilijke omstandigheden van zijn C.C. in voorste lijn de noodzakelijke berichten op tijd zal krijgen. En juist in moeilijke omstandigheden, b.v. bij het ontvangen van hevig vuur, zijn die berichten noodzakelijk ten einde tegenmaatregelen te kunnen nemen. Als alles van een leien dakje gaat en er gebeurt niets bijzonders, is een goede berichtgeving een bijkomstige kwestie.

Hoe wordt ons de werkelijkheid door de praktijkmensen voorgehouden?

Bij een naderingsmarsch komen de voorcompagnieën plotseling onder vuur; de onderdeelen vallen neer en trachten zich te dekken; iedereen denkt aan zijn eigen veiligheid. De C.C. en de S.C. — als ze nog bestaan! — zoeken met doodsvrachting een veilig kuiltje op, om vandaar uit zooveel mogelijk rege-

¹⁾ Ook de redactie is van meening, dat de uitkijkdienst (evenals de geheele inlichtingsdienst, waarvan de uitkijkdienst één der organen vormt) in onze huidige voorschriften onvoldoende is geregeld. Moge het stukje van Overste VAN NIJNATTEN er toe bijdragen, deze leemte algemeen te doen gevoelen en de bepalingen, welke de nieuwe tactische voorschriften ongetwijfeld ter zake zullen bevatten, met verhoogde belangstelling te doen tegemoet zien.

lend te kunnen optreden. Meestal moeten ze plat op hun buik liggen, misschien wel diep in den modder.

De oorlogspraktijk leert verder, dat de Cn. in voorste lijn zoo door het verschrikkelijk gebeuren, waarin het medeleven met hunne mannen en hun verantwoordelijkheidsgevoel domineeren, geestelijk in beslag worden genomen, dat zij langen tijd alleen aan hun penibel wereldje denken en er niet toe komen berichten te gaan schrijven of dicteeren. Bovendien, zoo vinden wij vermeld, mist de strijder in voorste lijn, door de hem beheerschende emotie, dikwijls de gewilde werkzaamheid van geest om over zijn waarnemingen *na te denken*. Men was dan ook vaak verplicht na het invallen der duisternis inlichtingsgroepen naar voren te sturen om de berichten als het ware *af te persen*. En al dringt bij een C. in voorste lijn na eenigen tijd het besef door, dat hij, ingevolge punt 19, berichten moet zenden, hoe krijgt hij deze bij den B.C.? Elke beweging wordt onderkend en elke achterwaartsche verplaatsing is van die plaats uit door het vuur practisch onmogelijk.

Optisch? Ook niet altijd mogelijk, want ook de seiner kan zich niet verheffen of verplaatsen, doordat hij in de vuurzône ligt. En door enkele seinen met het lichtpistool kan men den B.C. niet voldoende inlichten.

Verder leert de oorlogspraktijk, dat *wel* gerekend kan worden — ook in moeilijke omstandigheden — op geregelde berichtgeving van den cp van den B.C. naar achteren. De moeilijkheden zitten dus alleen in de verbindingen tusschen den B.C. en de voorsectiën. Bij de verdediging doen deze moeilijkheden zich uit den aard der zaak in veel geringere mate voor.

En toch hangt de uitslag van den strijd veelal van die berichtgeving af! De moeilijkheden *moeten* dus ondervangen worden en dat kan volgens onze meening maar op één manier, n.l. *door een bij het bataljon zelfstandig georganiseerden uitkijkdienst*.

De B.C. moet maatregelen nemen, dat hem, onafhankelijk van zijn ondercommandanten, alle gewenschte inlichtingen en mededeelingen omtrent den toestand in de voorste lijn, bereiken. En dat kan alleen door *eigen uitkijkers* voor wie de bovengenoemde bezwaren in zake de berichtgeving niet of slechts gedeeltelijk gelden.

Bij elk bataljon zijn wel eenige gehaaide woudloopers met een uitstekend oriënteringsvermogen, met scherp blik en stoutmoedig karakter aanwezig, die, onder commando van een geschikt officier of onderofficier, een *uitkijkploeg* kunnen vormen.

Als commandant van deze uitkijkploeg, sterk 2 of 3 man, elk uitgerust met een uitstekenden prismakijker, met kompas, horloge, lichtpistool met seinpatronen en uitzichtkorf, zoo mogelijk ook met periscoop, kan optreden één der sergeanten toegevoegd of, zoo geen gasgevaar is te duchten, de gasofficier van het bataljon. Zoo noodig kunnen de Cn. ook uit de bataljonsreserve worden genomen.

Bij de nadering of den aanval zijn 2 ploegen van uitkijkers noodig, die over elkaar heen springen, zoodat steeds één ploeg uitkijkt.

De uitkijkploeg werkt in het bataljonsvak geheel zelfstandig, is dus niet gebonden aan plaats. Deze enkele personen, licht uitgerust, sluipen alzoó dáár door het terrein, waar dit het veiligst kan geschieden — zij bieden ook geen doel voor het vijandelijke vuur. Zij zoeken de punten op, vanwaar het voorterrein overzien kan worden, beklimmen molens, huizen, kruipen middels klimsporen in een boom of sluipen door een greppel, langs een heg zoover mogelijk voorwaarts.

Zij hebben geen andere bemoeienis dan het bekijken van het voorterrein en kunnen op hun gemak gluren naar die terreinpunten, vanwaar vermoedelijk vuur kan worden verwacht. Zij ontdekken de minste beweging in den boschrand en bij den eersten vuurstraal hebben zij dikwijls de vijandelijke opstelling te pakken. Zij hebben niets anders te doen dan te fungeeren als oogen van den B.C. Zij kennen den veiligen weg terug naar den cp van den B.C., want die hebben zij immers ook bij de voorwaartsche beweging gevolgd.

Een uitkijkploeg laat den B.C. niet in den steek, want als de uitkijkers er niet door kunnen, is het verder voor iederen soldaat onmogelijk. Ook ten opzichte van den eigen toestand in het bataljon ontvangt de B.C. op deze wijze juiste mededeelingen; trouwens de B.C. kan in dezen aan de ploeg bepaalde opdrachten geven.

Maakt het terrein het noodig, dan kunnen ook 2 ploegen naast elkaar worden ingedeeld.

Ook bij de verdediging is de indeeling van uitkijkers noodig. Zij vormen alsdan een stelsel van uitkijkposten, welke te samen het geheele voorterrein, voor zoover mogelijk, in het oog moeten houden.

Het is niet onze bedoeling te ijveren voor een *gespecialiseerde* opleiding tot uitkijker, zooals wij die in het Fransche leger kennen, want specialisatie is er bij onze Infanterie al meer dan genoeg. Vergeten mogen wij echter niet, dat niet iedereen geschikt is voor uitkijker en dat dus die krachten hiervoor moeten worden uitgezocht, die van nature de benoedigde eigenschappen bezitten en waarvoor het dus voldoende is deze, middels enkele oefeningen, baanwijs te maken.

Dat deze nieuwe tak van dienst, die noodzakelijk is om „la bataille des yeux” niet à priori te verliezen, in ons leger nog weinig belangstelling geniet, vindt zijn oorzaak vermoedelijk mede in het feit, dat onze voorschriften zich alleen in zeer vage termen over den uitkijkdienst bij de Infanterie uitlaten, terwijl in een Fransch voorschrift het hoofdstuk aan dezen dienst gewijd, begint als volgt: „De uitkijkdienst is een der voornaamste bronnen van inlichting; hij moet permanent zijn georganiseerd *bij alle onderdeelen*”.

In onze huidige voorschriften bepaalt men zich tot algemeenheden. Over het „hoe” wordt niet gerept. Bij den aanval, wordt de uitkijkdienst zoo goed als geheel genegeerd, echter met één merkwaardige uitzondering op bladz. 29 van de Gevechtshandleiding II, waar wij lezen:

„Ook de lichtmeetdienst zal voor dit doel tijdig haar werkzaamheden hebben aangevangen; deze moet zich — vooral in dit tijdperk (n.l. als de gevechtsaanraking is tot stand gebracht) — niet bepalen tot het opsporen van de vijandelijke artillerie, doch zij moet evenzeer dienstbaar worden gemaakt om alle waarnemingen, welke voor den voorhoedecommandant en voor de algemeene gevechtsleiding van belang kunnen zijn, zoo snel mogelijk ter kennis van de betrokken C. te brengen”.

Als de Infanterie moet afhangen van den lichtmeetdienst der Artillerie, betwijfelen wij het, of haar dan de berichten uit de voorste lijn, „zoo snel mogelijk” zullen bereiken.

De Infanterie, overtuigd als zij is van de waarheid: „Celui, qui voit, est le maître du champ de bataille”, moet zich in dezen zelf helpen en dus voor haar eigen uitkijkdienst zorgen.

Het spreekt van zelf, dat de gememoreerde uitkijkploegen ook ten opzichte

van de samenwerking tusschen Infanterie en Artillerie belangrijke diensten kunnen bewijzen.

Bij een gehouden kadergevechtsoefening, hoofdzakelijk gewijd aan den uitkijkdienst en waarbij de werkelijkheid zooveel mogelijk werd nagebootst (niet dichter naderen dan werkelijk mogelijk zou zijn, gedeeltelijke onmogelijkheid van het gebruik van ordonnansen — een en ander onder contrôle van hulpleiders —, gecamoufleerde doelen, enz.) bewezen de ingedeelde uitkijkploegen, dat hun berichtgeving veel vollediger, sneller en meer verzekerd was dan die van de Cn., uit de voorste lijn. In werkelijkheid zal deze verhouding nog veel gunstiger zijn.

Het oude berichtgevingrecept uit het velddienstvoorschrift, dat reeds bij vredesoefeningen dikwijls weinig uitwerking geeft, is voor oorlogswerk o.i. niet meer alleen afdoende.

NIEUWE UITGAVEN

Die Operationen und rückwärtigen Verbindungen der deutschen 1. Armee in der Marneschlacht 1914. Bearbeitet auf Veranlassung des Reichswehrministeriums von Oberst a.D. THEODOR JOCHIM. Mit 20 Skizzen. Uitg. E. S. Mittler en Sohn. Berlin SW 68. Prijs RM 5,50.

De zeer uitvoerige oorlogsliteratuur vertoonde tot nu toe een belangrijke lacune ten aanzien van de vraagstukken van den aan- en afvoer in het stadium van den bewegingsoorlog. Het bovenvermelde werk van Oberst JOCHIM heeft de groote verdienste, dat het ter zake in een behoefte voorziet.

In de studie worden de operatieve handelingen van het Deutsche 1e Leger (von KLÜCK) in den Marneslag en bij den terugtocht naar de Aisne besproken. Men zal zich herinneren, dat dit leger vóór den Marneslag in Z.O. richting langs Parijs marcheerde en slechts 1 res.korps als rechterflankdekking tegen die vesting achterliet. Toen de Fransche bedreiging uit Parijs tegen dit korps zich deed gevoelen, heeft de Generaal v. KLÜCK eerst deelen van en later zijn geheele leger achterwaarts doen verplaatsen en tegelijkertijd een zwenking van het front over 90° doen plaats vinden. Nauwelijks was dit geschied, of het geheele leger moest terug tot achter de Aisne.

Voor hen, die deze operatie grondig hebben bestudeerd, bleef de vraag open, hoe dan toch wel bij deze serie uiterst-moeilijke manoeuvres, den aan- en afvoer moest zijn geschied, vooral omdat de aan- en afvoerlijnen door pas-bezet Belgisch en Fransch gebied liepen.

Het boek geeft thans hieromtrent volledige opheldering. Het is de verdienste van den samensteller, dat hij op boeiende wijze heeft aangetoond, hoe het er achter het front van een vechtend leger uitziet en met welke ontzaglijke moeilijkheden de hoogere leiding te kampen heeft. Overtuigend weet de schrijver den lezer voor oogen te houden, welke crises bij moeilijke manoeuvres kunnen optreden, welke onontwarbaar-schijnende verwarring achter het front kan ontstaan, welke zorgen de bescherming der verbindingen geven, maar ook . . . hoe een krachtige, doelbewuste leiding die moeilijkheden weet te overwinnen.

Het boek legt de onverbreekelijkheid der banden tusschen operatiën en verbindingen vast.

Daarnaast geeft het talloze buitengewoon belangwekkende bijzonderheden over het verbindingswezen, de formatie en uitrusting der treinen, enz. De bewaking der spoorverbindingen in België en Noord-Frankrijk wordt gedetailleerd gegeven.

Ik wil één typisch voorbeeld geven van den rijken inhoud van dit boek (blz. 90): Het geeft in een noot de volgorde van de onderdeelen der 8e Divisie (van IV L.K.) en

daartusschen geraakte onderdeelen van andere korpsen, zooals deze bij den terugtocht na den Marneslag de brug bij La Ferté Milon passeerden. Ik citeer:

2e pioniercomp. v/h 4e pionierbat. (8 Div.).

divisiebruggentrein (8 Div.).

I—48 R.I. (van 5 Div. van III L.K.).

½ verbandplaatsafdeeling (8 Div.).

I—93 R.I. (8 Div.).

I—17 R.A. (van 4 Div. van II L.K.).

gevechtstrein van 8 Div.

½ verbandplaatsafd. (8 Div.).

lichte mun.col. van I—4 Fuzart. (van IV L.K.).

deel staf III L.K.

veldhospitaal 12 van IV L.K.

reserve-veldhospitaal 24 (van 7 Res. Div. van IV Res. L.K.).

veldhospitaal 11 van IV L.K.

korpsbruggentrein van III L.K.

en vervolgens in even bonte mengeling nog 37 andere onderdeelen.

En toch werd deze dooreenmengeling ontward!

De beteekenis van dit boek kan n.m.m. niet te hoog worden aangeslagen. Het verdient in Nederland warme belangstelling en een ruime lezerskring:

a. onder hen, die geroepen zullen zijn om in oorlogstijd in hoogere staven te dienen. Zij vinden er een schat van gegevens in en zullen er door gewaarschuwd worden om bij optredende verwarring nooit den moed te verliezen, doch te handelen.

b. onder onze troepenofficieren. In de eerste plaats, omdat in het boek talrijke kleine wenken uit de practijk en voor de practijk voorkomen en voorts omdat de lezing er toe zal bijdragen om bij de troepenofficieren de waardeering voor het werk van hun in staven werkzame collega's te verhoogen.

Tot besluit één kleinigheid. Wij kennen al verzamelplaatsen voor buit, krijgsgevangenen, marschvaardige gewonden. Na den Marneslag heeft men bij het I Leger overal „verzamelplaatsen voor verdwaalde soldaten” ¹⁾ opgericht, terwijl men ter herkenning van „Drückeberger” al gauw den maatregel invoerde, om elk afzonderlijk uitgezonden soldaat een schriftelijk bewijs mede te geven.

Wij wenschen het boek in zeer vele Nederlandsche handen. Men zal er uit ervaren, dat in ons leger de aan- en afvoer op een wijze is geregeld, die aan hooge eischen voldoet.

W.

¹⁾ „Versprengtersammelstellen” (blz. 131).

Schiesslehre der Infanterie in Grundzügen von Dr. GUSTAV DÄNIKER. Uitg. E. S. MITTLER & SOHN, Berlin, Prijs RM 6.—, geb. RM, 7.—.

In moeilijke omstandigheden, Augustus 1914—Mei 1917 door N. BOSBOOM, Oud-Minister van Oorlog. Uitg. J. Noorduyt & Zoon, Gorinchem. Prijs ing. f 4.50, geb. f 5.50.

DE OPLEIDING EN VORMING VAN DEN TROEP

DOOR S. VELDMEIJER,

Kapitein 11 R.I.

Dit jaar boden de herhalingsoefeningen weder de gelegenheid een oordeel te vormen over de gevechtswaarde van onze troepen in verband met hun geoefendheid.

We gaan nog immer vooruit, maar reden tot juichen is er niet. Er konden goede aantekeningen worden gemaakt.

Dat de omstandigheden er gunstig voor zijn het gezag te herstellen, was ook in het leger te bemerken. De geest onder de herhalingslichtingen was goed. Maar dit is niet voldoende.

De psyche van den troep is van vele verschillende, toevallige en tijdelijk werkende factoren afhankelijk. De verwachtingen betreffende de gevechtswaarde kunnen niet worden gebouwd op de stemming, die gedurende een veertiendaagsche herhalingsoefening aan het licht treedt. Dat die stemming dit jaar zeer goed was, is verheugend.

Hoe stond het met de geoefendheid van den troep, de vaardigheid van soldaten, onderofficieren en reserve-officieren? Een niet te diep gaand onderzoek zal geen onbevredigende uitkomst gegeven hebben. Het is echter niet geoorloofd een oordeel te vormen na een oppervlakkige waarneming van uiterlijke dingen.

De oorlog is een moeilijk „vak” voor allen die er bij betrokken zijn. Onvolgende vaardigheid om zijn taak in het oorlogsapparaat te vervullen, leidt tot de meest ernstige gevolgen. Wie midden in den troep staat, ziet dat er nog veel ontbreekt aan de vereischte vaardigheid. Een volledige beschouwing over hetgeen noodzakelijk of wenschelijk is voor de opvoering van den graad van geoefendheid van de verschillende wapens van onze weermacht, bestrijkt een zeer uitgebreid gebied. In dit opstel willen wij ons beperken tot de opleidingen van de drie categorieën, soldaten, onder-officieren, en officieren, die tezamen den troep vormen.

Er is sedert een viertal jaren een verhoogde belangstelling voor alles wat de oefening van den troep kan bevorderen. Jaren achtereen, van 1922 tot 1930, luidde het oordeel over de geoefendheid weinig gunstig. In de vorming van den troep was geen lijn te onderkennen. Ieder werkte naar eigen inzicht. Verschil van meening over de meest elementaire beginselen van het soldatenvak demonstreerde zich dagelijks tusschen de verschillende instructeurs van gelijken en ongelijken rang. De verdeeling van den oefentijd over de leervakken werd door ieder willekeurig bepaald. Deze liet veel schietoefeningen houden en deed daardoor de opleiding van den soldaat in het gevecht wat in het gedrang

komen, de ander handelde omgekeerd. Wij vernamen van een onderdeel, waarbij men in een zeker tijdvak 90 uren aan den gasdienst besteedde, terwijl in dezelfde tijdruimte een ander onderdeel aan dit leervak gedurende ongeveer 1½ uur aandacht schonk.

Methodisch onderricht, een stelsel om langs den kortsten en zekersten weg de beste resultaten te bereiken, ontbrak, — er werd niet aan gedacht. Waar nog gewerkt werd volgens eenig systeem, verdween dit als de ontwerper er van werd overgeplaatst of in een andere functie overging.

Afdoend resultaat van het onderricht in onze weermacht is echter slechts te verwachten, wanneer de leerkrachten — en dit geldt voor de vorming van soldaten en onderofficieren zoo goed als voor die van de reserve-officieren — beschikken over door de Legerleiding vastgelegde richtlijnen, waarin met alle, het onderwijs beheerschende grondslagen — leerplan, omschrijving der oefenstof, groepeerings van deze, leergangen, lesroosters, enz. — rekening is gehouden.

De belangstelling, die in de laatste jaren werd opgewekt voor de opvoering van het peil van geoefendheid onzer troepen, leidde er toe, dat, op initiatief van den voormaligen Commandant van het Veldleger, den Luitenant-Generaal E. F. INSINGER, een proefopleiding werd gehouden, waarmede werd beoogd, naast vele andere zaken, vast te stellen tot welke hoogte de opleidingsresultaten konden worden opgevoerd bij intensief gebruik van den beschikbaren oefentijd en betere opleidingsmethoden; bovendien moest de beste opleidingswijze van het dienstplichtig kader worden ontwikkeld.

Gedurende de jaren 1930—1931 werd deze opdracht uitgevoerd. Ze werd beschouwd als het *begin* van een stelselmatig streven naar de verbetering van ons oefenstelsel. Immers wij zijn er nog niet, wanneer voor de dienstplichtigen der infanterie, voor zooverre deze dan 5½ maand in de kazerne oefenen, en voor het dienstplichtig kader een goede opleidingsmethode is samengesteld.

De opleiding bij het V.O.I. dient eveneens volgens een stelsel, dat zich zooveel mogelijk moet aanpassen aan dat bij de regimenten in gebruik, te geschieden ¹⁾.

En dan, de infanterie moge, als zijnde het hoofdwapen, in het brandpunt van belangstelling hebben gestaan gedurende de laatste jaren, zeker niet minder is het noodig de opleidingsresultaten bij de wielrijders, cavalerie, artillerie en genie tot hooger peil op te voeren.

De hiervoor genoemde proefopleiding leidde tot het resultaat, dat in 1931 en 1932 door den I.d.I., met machtiging van den C.V., „Wenken voor de opleiding van de dienstplichtigen — kader en manschappen — der infanterie”, konden worden uitgegeven. Ze regelen, in vier boekwerkjes, de opleiding gedurende de eerste vier maanden van de dienstplichtige tirailleurs, mitrailisten, mortieristen en het verbindingspersoneel en die voor de kaderadpiranten gedurende 7½ maand. Ook een nieuw voorschrift „Grondslagen voor de opleiding der infanterie”, dat waarschijnlijk binnen niet te langen tijd zal verschijnen, werd voor een belangrijk deel bij de proefopleiding opgebouwd. In dit voorschrift zullen vermoedelijk vele wenken worden gevonden voor de

¹⁾ Instructeurs van het V.O.I. vroegen ons herhaaldelijk om een exemplaar van de Wenken.

vorming van den troep in het tweede tijdperk — de laatste zes weken van den eersten-oefeningstijd der niet-voorgeoefenden — en de oefening der voorgeoefenden gedurende hun verblijf in de kazerne, terwijl ook aan de herhalingsoefeningen eenige meerdere aandacht zal zijn besteed.

Maar dit alles is nog maar een begin. De aangevangen arbeid zal moeten worden voortgezet.

Een „Handboek voor den soldaat”, dat bij de IIIe Div. en de proefopleiding-compagnie werd gebruikt en beoordeeld, is, voor wat betreft de deelen „Algemeen” en „Infanterie, algemeen”, verschenen. Echter ook voor de dienstplichtige sergeanten is zoo'n „Handboek” bij de opleiding gewenscht, ter vervanging van den stapel reglementen, waaruit de adspiranten geen wijs kunnen worden en die veel te duur zijn voor het rendement wat ze opleveren. Bovendien moet dit handboek worden medegegeven nu de reglementen, bij vertrek met groot verlof, worden ingenomen.¹⁾

Naast het bestaande Handboek der reserve-officieren, dat uittreksels uit vele voorschriften bevat, behoeven de reserve-officieren een boekwerk, waarin wenken worden gegeven voor het ontwerpen, het houden van en het uitvoeren van oefeningen en waarin uitgewerkte voorbeelden zijn opgenomen van oefeningen betreffende verschillende tactische onderwerpen, in sectie- en compagniesverband en enkele in bataljons-verband.

De voortgezette opleiding der reserve-officieren achten wij niet voldoende verzorgd. Welk een taak wordt deze officieren op de schouders gelegd in het gemobiliseerde leger! En hoe kwijten velen van hen zich — ondanks de veelal groote toewijding — van de hun bij de oefeningen gegeven opdrachten? De uitvoering geschiedt dikwijls weifelend, hetgeen moet worden toegeschreven aan onvoldoende zelfvertrouwen, voortspruitende uit het niet geheel beheerschen van de bevelstechniek en uit een te kort aan praktische vaardigheid. Er zit, mede daardoor, menigmaal zoo weinig gang en vlotheid in het verloop van de oefeningen²⁾. En dit alles is niet slechts van toepassing op de infanterie, maar geldt in niet mindere mate voor de overige wapens.

Nog meer „Wenken” en „Handboeken” zullen sommigen zeggen!

Ja, we kunnen er niet buiten. Nog steeds heeft niet ieder zich ten volle gerealiseerd hoe veel er is veranderd, doordat de aanvoering van ons leger in oorlogstijd nagenoeg geheel is gelegd in handen van reserve-officieren en onderofficieren, terwijl de voorbereiding van de troepen voor hun zware taak moet geschieden in een tot het uiterste beperkten eerste-oefeningstijd.

De opleiding moet zóó zijn, dat de oefeningen, die gehouden worden als de herhalingslichtingen onder de wapenen zijn, een voor alle deelnemers leerszaam en goed verloop hebben, ook als niet vele beroeps-officieren en onderofficieren zijn ingedeeld. Wat wij in dit opzicht zagen in Augustus en September, terwijl bij sommige regimenten toch nog bijna 50% der compagnieën door een beroepsofficier — een onjuisten toestand — werden gecommandeerd, was niet steeds bevredigend.

¹⁾ Naar ons bekend is, werd door den M. v. D. reeds opdracht gegeven de samenstelling van een dergelijk handboek voor te bereiden. Het zal verschijnen als een supplement op het „Handboek voor den soldaat”. (Red.)

²⁾ Dit is ook meermalen een gevolg van het niet mogen benutten van de terreinen, waarop de oefeningen worden gehouden. Wij achten het zeer schadelijk te oefenen op terreinen waarop de vereischte gevechtsvormen niet kunnen worden aangenomen. Op zulke terreinen moeten geen oefeningen worden gehouden. Het vraagstuk van geschikte oefenterreinen is er een, dat aandacht verdient. Van vele terreinen worden onze troepen geweerd.

Voor allen, die in het leger moeten worden opgeleid is de leerstof omvangrijk en moeilijk, de oefentijd is kort en in deze omstandigheden kan slechts een methodisch onderricht langs den snelsten en kortsten weg naar het doel leiden. Tot sleur behoeft dit niet te leiden. Wie methodisch onderricht tot sleur laat vervallen, kan ook geen ander onderricht geven. Alle onderwijs buiten het leger kent sedert honderden jaren zijn methoden. Kunnen wij daar dan buiten!

Zelfs als de opleiding *en aanvoering* geheel in handen lag van beroepspersoneel zou een oefensysteem niet kunnen worden gemist, al zou dit dan wellicht van iets eenvoudiger vorm kunnen zijn. Ook in het buitenland streeft men er naar door invoering van systeem en methode tot betere resultaten te komen. Ook daar zien wij dit in voorschriften tot uiting komen. Vanwaar toch bij ons zooveel vrees voor het systematiseren der opleiding?

Sommigen meenden dat het zou kunnen leiden tot een uit anderen hoofde ongewenschte beperking van het beroepskader, maar daarvoor is geen plausibele reden aan te geven. De sterkte van het beroepskader kan door de „Wenken” niet worden beïnvloed. Wij hielden indertijd in alle garnizoenen voordrachten over het ontworpen opleidingsstelsel; critiek werd nergens naar voren gebracht, hoe wij deze ook trachtten uit te lokken.

Het in de „Wenken” neergelegde oefensysteem werd *proefondervindelijk* opgebouwd door den commandant der proef-opleiding-compagnie met een groep uitgezochte officieren en onderofficieren. Alvorens te worden vastgesteld hadden de „Wenken” de critiek te doorstaan van alle instructieve officieren en onderofficieren der IIe Divisie, den I.d.I. en den C.V. Overwogen werd iedere regel. Er waren onder de C.Cn. die van sterke tegenstanders — voor ze de „Wenken” kenden — tot voorstanders werden bekeerd. Alle Divisiecommandanten, zoomede alle Regiments- en Brigadecommandanten van het wapen der infanterie bezochten de proef-opleiding en betuigden hun instemming met hetgeen zij waarnamen. Kan er dan thans veel ontbreken aan dat opleidingsstelsel?

In kleine onderdeelen kan men eens van meening verschillen over de uitvoering, maar wijziging daarin is mogelijk. Reeds nieuw uitgekomen voorschriften dwingen tot herziening en aanvulling.

Een opleidingssysteem was iets nieuws in ons leger. Gemakkelijk gaat het nieuwe er niet in — ook in het leger niet. Velen hadden hun opvatting t.a.v. de door hen te verzorgen opleidingen reeds gevormd. En nu komt daar in eens een door het Legerbestuur in een voorschrift vastgelegd oefenstelsel. Men moet zich thans houden aan de gegeven richtlijnen, waarin men zich nog moet inwerken. Van uur tot uur is de tijd verdeeld. Natuurlijk, er mag geen uur verloren gaan, er kan niet één uur worden gemist. Dit wisten velen niet, die voorheen nog nimmer voor zich zelf een overzicht hadden opgebouwd van de noodzakelijk te verwerken oefenstof. De onderofficieren werden weer aan de studie gezet, want omvangrijker en moeilijker te verwerken dan ze wisten, was de leerstof, die den leerlingen moest worden bijgebracht.

Als we dan al van één bezwaar vernamen, was het dat zoo'n opleidings-systeem het initiatief moest dooden. Nimmer konden wij daarover ook maar één argument, één voorbeeld loskrijgen. Het bleef bij een uitroep.

In Deel A, Hoofdstuk I wordt toch zoo duidelijk aangegeven, dat van een „methode” niet alles is te verwachten. Ze is op zich zelf dood. De C.C. en de instructeurs moeten haar het leven inblazen. Wij, die haar mede opbouwden, hebben voortdurend bij de opleiding van een lichter de handen

nog vol bij het uitwerken, ontwikkelen en toepassen der vastgestelde regelen.

Wij meenen dat het in de bedoeling lag van den voormaligen Commandant van het Veldleger bij het regiment waarbij de „Wenken” werden ontworpen, officieren en onderofficieren uit andere garnizoenen in cursussen van enkele weken den gang van het onderricht te doen volgen. Verschillende leden van de Legercommissie, waaronder zakenmensen, die wisten hoe ook in hun bedrijven het nieuwe werd geschuwd, gaven als hun meening te kennen, dat dit voor een juiste toepassing en snelle doorvoering van het oefenstelsel een noodzakelijke voorwaarde moest worden geacht.

Wij gelooven ook dat eenige meerdere leiding na de invoering van de „Wenken”, vooral waar het geldt de toepassing t.a.v. de vorming van het dienstplichtig kader, veel misverstand uit den weg zou hebben geruimd en het Legerbelang zeer zou hebben gediend. Dat een na zooveel beproevingen en critiek tot stand gekomen oefensysteem niet terstond definitief werd ingevoerd en een volledige uitvoering ervan niet werd geëischt, heeft o.a. het gezag der „Wenken” verzwakt, waardoor velen niet terstond volledig met het stelsellooze verleden onzer troepenvorming hebben afgerekend.

Werkelijk er zijn nog zoovele andere redenen om de opleidingen in ons leger nauwgezet te regelen. Men zie ons artikel in *De Militaire Spectator* van September 1931 en de voordracht, die wij op 28 Maart 1930 in de Vereeniging tot beoefening van de Krijgswetenschap hielden, nog eens in. En men bedenke ook, dat de „Wenken”, die nu nog slechts voor een klein deel van onze weermacht het onderricht in vaste banen hebben geleid, hun ontstaan te danken hebben aan de jaar op jaar bij de opleiding verkregen *onbevredigde* resultaten.

Nog een enkel woord speciaal over de *kaderopleiding*

De opleiding geschiedt thans ook naar het systeem in de „Wenken” neergelegd. Het is niet noodzakelijk bij het volgen der leergangen deze geheel te hebben doorgewerkt vóór dit kader bij de dienstplichtigen wordt werkzaam gesteld. Het zou natuurlijk gewenscht zijn. Dienden de kaderadspiranten een jaar, dan zou het ook kunnen. Verschillende lessen kunnen echter nog worden behandeld gedurende de 5e, 6e en 7e oefenmaand, in de voor dit kader voor afzonderlijke oefening uitgetrokken tijdruimten.

Doordat de opleiding van de kaderadspiranten volgens een wel overdacht systeem geschiedt, heeft de individueele ontwikkeling zeer gewonnen. Daarnaast wordt volgens het, eveneens in de „Wenken” vastgelegde stelsel, dit kader werkzaam gesteld bij de opleiding van den troep. Het beroepskader moet uitzoeken, welke oefenstof dit kader met de dienstplichtigen *kan* behandelen. De „Wenken” geven hierbij leiding.

De kaderadspiranten onderkennen nu de lijn, die door het onderricht loopt, doordat ze voortdurend werkzaam zijn in den troep, ze krijgen daardoor inzicht in de wijze van uitvoering van de opdrachten, die hun te velde ten deel kunnen vallen. Hierdoor worden ze instructief ontwikkeld, d.w.z. ze leeren tactisch denken, organiseeren, gezag voeren en bevelen geven en verwerven ten slotte zóó de vaardigheid als aanvoerder, die ze in het gemobiliseerde leger behoeven.

Wordt het gewenschte resultaat *niet* bereikt, dan ligt dit eenerzijds hieraan, dat nog steeds niet de voor de kaderopleiding meest gewenschte dienstplichtigen worden aangewezen, anderzijds daaraan, dat het beroepskader

nog te weinig ervaring opdeed om het stelsel der „Wenken” juist toe te passen. Het is inderdaad ook moeilijk, maar er is geen betere methode.

Jarenlang is het anders geprobeerd, en steeds luidde het eindoordeel, dat het dienstplichtig kader niet voor zijn zaak was berekend. Bij de proefopleiding verklaarde de betrokken Divisie-Commandant, nadat hij persoonlijk een zeer ernstig onderzoek had ingesteld, dat het dienstplichtig kader, volgens deze methode opgeleid „torenhooch” uitstak boven het vroeger opgeleide.

Ook het stelsel der kaderopleiding werd langs *empirischen* weg opgebouwd, ook dit deel der „Wenken” werd bij andere compagnieën toegepast en beoordeeld en doorstond de voortdurend opbouwende critiek van den I.d.I. en den C.V.

Dat de opleiding der dienstplichtigen te veel zou lijden, doordat de dienstplichtige korporaals en sergeanten deze voor een deel, *onder toezicht en leiding van beroepskader*, verzorgen, achten wij volstrekt onjuist.

Natuurlijk moeten de „Wenken” met oordeel *en volledig* worden toegepast. Dat dienstplichtigen, die gedurende 5½ maand uitsluitend door beroepskader worden onderricht, individueel vaardiger zullen zijn, zal niemand ontkennen. Maar niemand zal ook durven beweren dat, nadat bij een afdeeling van 27 op deze wijze gevormde soldaten, 6 geheel buiten den troep opgeleide sergeanten en korporaals zijn ingedeeld en deze onder een, buiten den troep gevormden vaandrig is gesteld, een afgerichte sectie is verkregen, waarmee gewerkt kan worden.

Het gaat niet om het individueel africhten van soldaten en sergeanten, — doel is *een troep* te vormen. Het dienstplichtig kader moet daartoe opgeleid worden volgens het stelsel der „Wenken”. Alle andere methoden hebben vroeger reeds volkomen gefaald. Bovendien heeft men te bedenken, dat door een juiste toepassing der „Wenken” de geoefendheid van den troep, bij voorheen vergeleken, zò sterk is opgevoerd, dat er wel wat af kan voordat ze tot het vroegere peil zal zijn afgezakt.

Over de *opleiding aan de S.R.O.I.* zullen wij niet veel meer zeggen.

In hooge mate betreuren wij het, dat de vaandrigen, die van de S.R.O.I. komen, nauwelijks zich herinneren de „Wenken” in bezit te hebben gehad, waardoor in den aanvang hun de handen in den troep volkomen verkeerd staan om hun aandeel te nemen aan de voortzetting van de vorming van de dienstplichtigen. Ze weten niet over welke kennis deze beschikken en hoe hen het onderricht werd gegeven.

De taak van de twee C.C. per regiment, die tegenwoordig toch al niet licht is, wordt zeer verzwakt, doordat aan de vaandrigen veel meer leiding moet worden gegeven, dan anders noodig zou zijn. Dat voor de adspirant-vaandrigen, die bij de zware mitrailleurs en den verbindingdienst — wellicht ook de wielrijders — worden opgeleid geen oefeningsdetachment ter beschikking wordt gesteld en deze de „Wenken” in het geheel niet kennen, is een zeer ernstige leemte in die zoo belangrijke opleiding.

Het is frappant hoe ernstig de vaandrigen dit, als zij bij het regiment dienen, zelf aanvoelen.

Er is ook niet het minste bezwaar tegen bij de S.R.O.I. de „Wenken” volledig toe te passen. Het is een kwestie van organisatie. Het oefenstelsel, zooals dit in de „Wenken” is vastgelegd, werd, met een kleine variatie slechts,

vòòr 1925 bij de School te Breda toegepast en wij verkregen er vaandrigs door die met den troep wisten om te gaan en soldaten, die bij het einde van hun eersten oefeningstijd zeker niet achter stonden bij degenen, die bij de regimenten werden gevormd.

Bij de *voortgezette vorming van de reserve-officieren* dienen wij het onder richt op een zeer eenvoudige basis te stellen.

In het algemeen doen wij bij de theoretische vorming wat te geleerd. Een grootsch opgezette onderstelling wordt gegeven, aan het optreden van lichte troepen, de algemeene taak en de uitvoering van voorpostenopdrachten, het inrichten van een stelling en het verdedigen daarvan, de algemeen te volgen gedragslijnen bij een aanval, wordt veel aandacht geschonken, maar datgene wat de reserve-officier practisch moet kunnen uitvoeren, komt niet zelden in de verdrukking. En toch behoeft het overgrootste deel van deze officieren slechts een sectie, een belangrijk deel een compagnie en een klein deel nog maar een bataljon aan te voeren.

De bedoeling van het Legerbestuur is natuurlijk dat inderdaad de reserve-officieren voor de taak, die hun zal worden opgedragen, worden bekwaamd. Een leidraad, waardoor het onderricht in deze richting wordt geleid, ontbreekt echter. De in algemeene bewoordingen gestelde programma's en de bepaling, dat het eene jaar den aanval, in het andere jaar de verdediging moet worden behandeld, leiden er volstrekt niet toe, dat een regelmatig voortbouwende, op een juiste — eenvoudige — basis gestelde voortgezette vorming wordt verkregen. Slechts een grooter aantal programma's — in totaal een achttal voor de vorming van S.C., C.C. en B.C. — waarin uiterst scherp geformuleerd de oefenstof is omschreven, zou de mogelijkheid daartoe openen. Bovendien zullen de leiders en de cursisten over een handboek, ingericht als hiervoor reeds werd aangegeven, moeten beschikken. Van de reserve-officieren kan dan en *moet* worden geëischt, als ze onder de wapenen komen, dat de oefenstof, in de in vorige cursussen behandelde oefenprogramma's en in het handboek verwerkt, wordt gekend. Dit kan. De stof is beperkt en ze kan in de programma's en het handboek gemakkelijk worden overzien. Maar daarmee zijn we er nog niet. Het is noodzakelijk stelsel te brengen in de vorming van de klassen. De leerlingen van verschillende jaarklassen moeten in afzonderlijke cursussen worden vereenigd, terwijl ook de specialisten in afzonderlijke klassen bijeen dienen te worden gebracht. De instructeurs voor deze cursussen moeten worden uitgezocht en gedurende eenige jaren daaraan blijven verbonden. Dit alles is mogelijk. In een artikel, opgenomen in de December-aflevering van *De Militaire Spectator* 1928 werkten wij de regeling, zooals wij die wenschen, uit.

Wij zijn overtuigd, dat zoo'n organisatie vanzelf zou ontstaan, indien tot concentratie van de voortgezette opleiding zou worden besloten. Daarbij behoeft nog niet eens aan een speciale opleidingsinrichting te worden gedacht, al zou dit de beste oplossing zijn, doch met een volledige centralisatie van de leiding zou reeds veel zijn gewonnen. Thans werken nog te veel officieren, wier hoofdtak bovendien een andere is, aan deze opleiding, terwijl een groote wisseling in de leerkrachten ongunstigen invloed uitoefent. Een radicale herziening van de voortgezette vorming der reserve-officieren achten wij in hooge mate urgent.

TACTIEK EN VUURTECHNIEK DER ARTILLERIE

OPTREDEN VAN EEN AFDEELING ARTILLERIE VOOR RECHTSTREEKSCHEN STEUN VAN EEN REGIMENT INFANTERIE IN DE VERDEDIGING.

DOOR A. T. C. OPSOMER,

Eerste luitenant-adjutant bij Staf IVe ArtillerieBrigade.

VIII (Vervolg van blz. 433).

Tot slot van deze studie willen wij nog bespreken op welke wijze de artilleristische steun kan worden verleend aan de voorposten, nadat deze een waarschuwendende taak hebben gekregen. Wij nemen aan, dat de aanval op de vps op 12 Juli is afgeslagen en dat in den loop van dien dag de voorbereidingen voor de verdediging van de hws zoover gevorderd zijn, dat de weerstandbiedende taak van de voorposten kan overgaan in een waarschuwendende taak. In den nacht van 12 op 13 Juli is in verband hiermede de sterkte der voorposten aanzienlijk verminderd en bedraagt deze in het vak van 16 R.I. nog slechts één compagnie infanterie met één sectie zware mitrailleurs. De A.O.I., die zich bij den voorpostencommandant bevond, is bij den afdeulingsstaf teruggekeerd.

De *opstelling van de voorposten in den morgen van 13 Juli* is als volgt:
één sectie infanterie van Noordrand Herike (aansluiting aan de nevenvoorposten) tot aan de Holdijksche Beek;
twee sectiën infanterie (min één geweergroep) in Oostrand Schoolbuurt;
één sectie infanterie op den Apenberg tot 500 m ten Zuiden daarvan;
de voorpostencommandant met zijn commandogroep, de sectie zware mitrailleurs en één geweergroep bij hoogte 26.

C.—16 R.I. heeft in den loop van 12 Juli, nadat hij de noodige bevelen heeft uitgegeven omtrent de veranderde taak van de voorposten, het volgende *plan* ontworpen voor het teruggaan van de waarschuwendende voorposten ingeval van een vijandelijken aanval. De Zuidelijke sectie gaat terug met als van beweging den weg langs den Kn.M. ten Noordwesten van Herike naar Daalwijk en komt bij Pl. 8 aan den kunstweg Markeloo—Daalwijk binnen de hws. De sectiën uit Schoolbuurt gaan terug met als van beweging den weg, die van Schoolbuurt naar Daalwijk leidt en komen eveneens bij Pl. 8 binnen de hws. De Noordelijke sectie gaat terug met als van beweging den landweg, die langs de Winterkampen in de richting van Achterhoek leidt. De bezetting van hoogte 26 steunt aanvankelijk met vuur het terug-

gaan van de voorsectiën, totdat deze ter hoogte van de hoogte 26 zijn gekomen; daarna sluit deze bezetting zich bij de voorsectiën aan.

Met C.—I—5 R.A. heeft C.—16 R.I. besproken *op welke wijze het teruggaan der voorposten door de artillerie kan worden gesteund*. C.—16 R.I. zag dit teruggaan der voorposten, voor zoover het niet kan worden gesteund door vuur met rechtstreeksche waarneming op de aanvallende vijandelijke infanterie, gaarne beschermd door achtereenvolgens op verschillende punten afsluitingsvuren af te geven en wel:

- 1e. afsluitingsvuren vóór de vps, zoodra de aanval losbreekt;
- 2e. afsluitingsvuren ter hoogte van Kn.M. ten Noordwesten van Herike, Westrand Schoolbuurt en op den Apenberg, op het oogenblik, dat de teruggaande voorposten zich bevinden ongeveer in de lijn 500 m ten Westen van den Kn.M. ten Noordwesten van Herike — Hoogte 26 — viersprong van landwegen ongeveer 600 m ten Zuidwesten van den Apenberg;
- 3e. afsluitingsvuren 500 m ten Oosten van Daalwijk, op hoogte 26 en 500 m ten Noordoosten van den Oostrand van de Winterkampen op het oogenblik, dat de voorposten zich in de lijn Daalwijk—Winterkampen bevinden.

Naar aanleiding van deze wenschen van de infanterie overweegt de Afd. C. het volgende. *De meeste uitwerking op den vijand zal kunnen worden verkregen door vuur met rechtstreeksche waarneming op den vijand*. Maar ook al kan op een gedeelte van het terrein, bij voldoende zicht, met waarneming worden gevuurd, dan moet toch altijd worden rekening gehouden met de mogelijkheid van slecht zicht (rook, nevel, duisternis) en met de kans, dat de vijand zich niet voldoende scherp afteekent om met succes waar te nemen, en dus zullen de door C.—16 R.I. gewenschte *afsluitingsvuren* toch moeten worden voorbereid om zoo noodig op aanvraag van de infanterie te worden afgegeven.

De afsluitingsvuren voor de vps kunnen het eenvoudigst worden afgegeven volgens het bestaande vuurplan, d.w.z., zoodra de vijand aanvalt wordt zoo spoedig mogelijk eerst vuur 105, daarna vuur 106 afgegeven. Het vuur ligt dan van zelf voor de meest belangrijke gedeelten van de vps. De aanvraag van deze vuren zal door den voorpostencommandant aan C.—16 R.I. moeten worden gedaan; tusschen deze beide commandanten bestaat nog een telefonische verbinding.

Wat betreft de afsluitingsvuren ter hoogte van den Kn.M. ten Noordwesten van Herike, op den Westrand van Schoolbuurt en op den Apenberg, alsmede die ten Oosten van Daalwijk, op Hoogte 26 en ten Noordoosten van Winterkampen staat de Afd.C. voor de vraag, of hij deze vuren zal afgeven achtereenvolgens met de geheele afdeeling op de gevraagde punten, dan wel of hij voor elk der punten een batterij zal bestemmen, zoodat deze vuren desgewenscht tegelijkertijd kunnen worden afgegeven. In dit laatste geval kunnen de vuren een breedte krijgen van ongeveer 200 m, wordt met de geheele afdeeling op bedoelde punten gevuurd, dan zal het vuur een breedte kunnen krijgen van ongeveer 500 m. C.—16 R.I. geeft er de voorkeur aan om voor elk der punten een batterij te bestemmen, omdat dan de voorposten gelijktijdig op de verschillende punten kunnen worden gesteund. Hij wijst er bovendien den Afd.C. op, dat het noodzakelijk zal zijn den Apenberg — wanneer deze berg eenmaal in het bezit van den vijand is — meerdere vuurstooten met korte tusschenpoozen achter elkaar te geven, omdat de vijand van den Apenberg door mitrailleurvuur het teruggaan van de voormalige bezetting van dezen berg, van de bezetting van hoogte 26 en van een gedeelte van

de voormalige bezetting van Schoolbuurt ernstig zou kunnen bemoeilijken. Wordt achtereenvolgens op de verschillende punten het vuur van de geheele afdeeling gebracht, dan kan dit vuur wel over een grootere frontbreedte of met grootere vuurdichtheid worden afgegeven, maar het kost betrekkelijk veel tijd eer alle drie de punten een vuurstoot hebben gehad (± 19 minuten), zoodat pas na ongeveer 24 minuten een tweede vuurstoot op een zelfde doel zou kunnen worden afgegeven. Noch C.—16 R.I., noch C.—I—5 R.A. achten dit onder deze omstandigheden gewenscht. Daarbij moet toch ook het vuur van een enkele batterij op een aanvallenden vijand niet worden onderschat, vooral, wanneer dit vuur eventueel met waarneming kan worden afgegeven. En deze laatste omstandigheid kan zich hier ten deele voordoen, doordat het afsluitingsvuur op den Apenberg van het waarnemingspunt op hoogte 21 af is waar te nemen, evenals het afsluitingsvuur ten Noordoosten van Winterkampen, terwijl van het waarnemingspunt op hoogte 20,7 een gedeelte van den Westrand van Schoolbuurt is te zien. De vuren ten hoogte van den Kn.M. van Herike en ten Oosten van Daalwijk zijn niet van de waarnemingspunten van de afdeeling af waar te nemen, terwijl van het vuur op hoogte 26 slechts de vleugel van rechts kan worden gezien. De aanvragen voor deze vuren zullen dus in elk geval van de voorposten moeten komen. Ook de andere vuren zullen eventueel door de voorposten moeten worden gevraagd.

De mogelijkheid bestaat, dat de vijand niet op het geheele front aanvalt, doch slechts op een gedeelte. Daarom is het wenschelijk de afsluitingsvuren over het geheele Regimentsvak door alle batterijen te doen voorbereiden, zoodat de Afd.C. dan op eenvoudige wijze het vuur van de geheele afdeeling kan concentreren.

Na deze overwegingen neemt de Afd.C. het *besluit*, in beginsel den steun als volgt te regelen.

- 1e. Op aanvraag van C.—16 R.I. worden door de geheele afdeeling achtereenvolgens de afsluitingsvuren 105 en 106 afgegeven op bevel van den Afd.C.
- 2e. De linker batterij zal het teruggaan van de Noordelijke sectie der voorposten steunen, hetzij door vuur met waarneming van hoogte 21, hetzij — wanneer waarneming niet mogelijk is — door het afgeven van de gevraagde en door de batterij voorbereide achtereenvolgende afsluitingsvuren, zoo mogelijk op rechtstreeksche seinen van de betrokken voorposten.
- 3e. De midden batterij zal de van Schoolbuurt teruggaande voorposten steunen, aanvankelijk door vuur met waarneming van hoogte 20,7 — ook weer voor zoover de omstandigheden waarneming mogelijk maken —, totdat zij door het boschcomplex van Daalwijk aan het oog worden onttrokken. Maken de omstandigheden waarneming onmogelijk, dan wordt gehandeld evenals bij de linker batterij. Een deboucheeren van den vijand uit het bedekte complex van Daalwijk kan weer door vuur met waarneming worden bestreden.
- 4e. De rechter batterij zal de voorposten steunen, die van Herike teruggaan. Aangezien dit van geen der beide waarnemingspunten af te zien is, zal de rechter batterij achtereenvolgens de voorbereide afsluitingsvuren afgeven op bevel van den Afd.C., die hiervoor de aanvraag krijgt van C.—16 R.I.
- 5e. Alle batterijen bereiden de afsluitingsvuren voor in het heele regimentsvak.

(Slot volgt.)

DRINKWATERZUIVERINGTEVELDE DOOR MIDDEL VAN CHLOORKALK

DOOR Dr. CH. G. J. DORNICKX,

Off. v. gez. 1e kl. Hygienist der Landmacht.

II. Slot van blz. 617.

Beschrijving der proeven:

Van het voor de proef gebruikte ruwe water en (of) van het filtraat werd de colititer bepaald, door in gistingkolven hoeveelheden van 25; 10; 1; 0,1; 0,01 en 0,001 c.c. in te zetten met vloeistof volgens MAC CONKEY. In deze vloeistof, bestaande uit Taurocholas natricus, Pepton Witte, melksuiker en water, waaraan als indicator lakmoes is toegevoegd, vormen colibacillen zuur en gas. Hiertoe worden de gistingkolven gedurende 2×24 uur bij 37° C. geplaatst. Heeft in dien tijd zuur- en gasvorming plaats gevonden dan wordt een kleine hoeveelheid der vloeistof op een Endoplaat gebracht. Ontwikkelen zich hierop verdachte kolonies, dan worden hiervan de eigenschappen op de „bonte rij” nagegaan. In met 0,1 c.c. van het ruwe water gegoten agar- en gelatineplaten, die gedurende 2×24 uur bij resp. 37° en 22° werden bebroed, werd het aantal kiemen in het te chloreeren water bepaald. Deze bepalingen, alsmede de MAC. CONKEY-proeven werden in duplo verricht.

In 10 c.c. glucosebouillon werden 5,1 en 0,1 c.c. van het ruwe water of van het filtraat gebracht. Na bebroeding gedurende 2×24 uur bij 37° C. werd van de ontstane groei een Grampraeparaat vervaardigd en dit op de aanwezigheid van streptococci onderzocht. ¹⁾

Van een aantal monsters werd voor en na de filtratie de PH. bepaald, deze bleek practisch onveranderd.

Na de chloreering werd het overschot chloor gebonden met Na_2SO_3 , totdat ook met de jodometrische bepaling geen chloor meer viel aan te toonen. Hierna werd de smaak van het product nagegaan.

Bovendien kan nu het uitblijven van groei in de controleonderzoekingen niet door de werking van het nog aanwezige chloor worden verklaard. Hoewel men vindt aangegeven, dat dit chloor door de bestanddeelen der gebruikte voedingsbodems snel wordt gebonden, achtte ik het toch beter twijfel in dit opzicht weg te nemen.

Op de voor het ruwe water beschreven wijze werden van het gechloreerde water 60, 25 en 10 c.c. op de aanwezigheid van colibacillen onderzocht, terwijl agar- en gelatineplaten werden gegoten met 1 c.c. water. Deze platen werden nu als regel 4 dagen bebroed. Ook deze proeven werden in duplo verricht.

De aanwezigheid van streptococci werd nagegaan met 5,1 en 0,1 c.c. water.

¹⁾ Aanwezigheid van streptococci wijst op een versche faecale verontreiniging.

Datum der proef	Water afkomstig uit: (alle in of in de omgeving van Utrecht)	RUWWATER			GECHLOREERD WATER						
		Chloordosis per l. water in m.g.	Colibacillen gekweekt uit	Stephocoecen met 0,1 en 0,1 c.c.	Aantal kiemen op		Geen coli-bacillen aanwezig in:	Onderzoek op streptococci met 0,1 en 0,1 c.c. water	Aantal kiemen op ¹⁾		Smaak na binding chloor
					agar	gelatine met 0,1 c.c. water			agar met 0,1 c.c.	gelatine	
23 XII '30	Catharijnesingel	4	25 en 10 c.c.	positief	ontelbaar	ontelbaar	60,25 en 10 c.c.	negatief	43	7	goed
14 II '31	Moesgracht	21	25,10 en 0,1 c.c.	positief	ontelbaar	ontelbaar	60,25 en 10 c.c.	negatief	50	16	slecht
4 III '31	Moesgracht	18	tot 0,001 c.c.	positief	niet geteld	niet geteld	60,25 en 10 c.c.	negatief	niet geteld		muf
23 III '31	Kromme Rijn (boven de stad)	8	tot 1 c.c.	positief	ontelbaar	ontelbaar	60,25 en 10 c.c.	negatief	Geen groei	één, de plaatervloeiende kolonie	goed
18 V '31	Catharijnesingel	10	tot 0,001 c.c.	positief	ontelbaar	ontelbaar	60,25 en 10 c.c.	negatief	50	16	geringe bijmaak.
22 VIII '31	Merwedekanaal (richting Jutphaas)	5	tot 0,01 c.c.	positief	ontelbaar	ontelbaar	60,25 en 10 c.c.	negatief	10	7	goed
25 VIII '31	Catharijnesingel	7,5	tot 0,001 c.c.	positief	ontelbaar	ontelbaar	60,25 en 10 c.c.	negatief	30	16	goed
27 VIII '31	Vecht (achter de bebouwde kom)	17,5	tot 0,001 c.c.	positief	ontelbaar	ontelbaar	60,25 en 10 c.c.	negatief	50	41	goed
1 IX '31	Gracht Fort Ruigenhoek.	5	tot 0,1 c.c.	positief	(filtraat) 64	vervloeid	60,25 en 10 c.c.	negatief	22	vervloeid	goed

¹⁾ Voor waterleidingen worden \pm 100 kiemen per c.c. water toelaatbaar geacht.

De vraag moet worden gesteld of uit de afwezigheid van colibacillen in de genoemde hoeveelheden van het gechloteerde water tot de afwezigheid van pathogene kiemen b.v. typhusbacillen mag worden besloten. Op grond van hetgeen hierover in de literatuur wordt medegedeeld mag deze vraag bevestigend worden beantwoord. Sporenvormende bacteriën worden als regel niet gedood, zoodat in de nabijheid van leerlooierijen voorzichtigheid t.o. van miltvuur bacillen geboden is.

Uitvoering der waterzuivering:

Na eenige wijzigingen kwam ik tot de volgende werkwijze:

Aan het te zuiveren water wordt per Liter 35 mg aluin en 17,5 mg Na_2CO_3 toegevoegd en even doorgeroerd. Daarna laat men het water gedurende 30 minuten staan.

Hierop volgt filtratie door een ongeveer 20 c.m. dikke zandlaag; door regeling der aan- en afvoer wordt de filterdruk zoo veel mogelijk constant gehouden.

Bepaling van de benodigde chloordosis:

Een 10-tal glazen kolfjes wordt met 100 c.c. filtraat gevuld. Aan een kolfje met 200 c.c. filtraat wordt zooveel capriet toegevoegd, dat 1 c.c. van deze oplossing 1 mg. chloor bevat (b.v. het capriet bevat 40 % chloor. Opgelost worden $100/40 \times 200 \text{ mg} \pm 500 \text{ mg}$ capriet).

De 10 kolfjes worden op een rij geplaatst en aan het eerste wordt 0,1 c.c. van de bereide caprietoplossing met een verdeelde pipet toegevoegd en even geschud, aan het 2e 0,2 c.c. en zoo voort.

Eenige variatie kan worden toegepast in dien zin; dat, wanneer het water dermate verontreinigd schijnt, dat een hooge chloordosis verwacht mag worden, aan het eerste kolfje b.v. reeds 0,3 c.c. der caprietoplossing wordt toegevoegd, waardoor de dosis in de proef hooger opgevoerd kan worden.

De proef blijft nu 30 minuten staan, waarna zij kan worden afgelezen. (Deze tijd behoeft niet geheel verloren te gaan, daar de proef kan worden ingesteld zoodra slechts $1\frac{1}{2}$ L. filtraat verkregen is).

Allereerst wordt aan een kolfje met 100 c.c. filtraat, waaraan geen chloor is toegevoegd, afwisselend een druppel 2 % HCL en methylooranje 1:5000 toegevoegd, teneinde te bepalen hoeveel druppels dezer reagentia noodig zijn om roodkleuring in 100 c.c. van het betrokken water te verkrijgen.

Aan elk der 10 kolfjes wordt vervolgens het gevonden aantal druppels zuur toegevoegd, en daarna, bij het eerste kolfje beginnend, het gevonden aantal druppels methylooranje bijgedruppeld. Men ziet dan, b.v. in de eerste 5 kolfjes roodkleuring optreden, terwijl in het 6e kolfje de roode verkleuring, die even optreedt, onmiddellijk weer verdwijnt. Hieruit volgt, dat als aan het filtraat 6 mg chloor per L. wordt toegevoegd na 30 minuten chloor in de vorm van HOCL aanwezig is.

Opgemerkt moet worden, dat wel de aanwezigheid van HOCL wordt aangetoond, doch niet de hoeveelheid hiervan bepaald. Dit nauwkeurig te verichten acht ik onder de primitieve omstandigheden te velde niet mogelijk. Teneinde te voorkomen, dat de reactie juist op de grens wordt genomen, voeg ik aan het kolfje, waarin de ontkleuring optreedt een overmaat van 5 druppels methylooranje toe. Treedt ook dan geen roodkleuring op, dan wordt met de door dit kolfje aangegeven dosis gechloteerd, anders wordt het opvolgende kolfje nagegaan. Met de op deze wijze bepaalde chloordosis werd steeds een goed bacteriologisch resultaat verkregen.

Enkele liters filtraat werden vervolgens met de bepaalde dosis gechlloreerd. Hiertoe werden van de caprietoplossing per L. filtraat zooveel c.c. toegevoegd als door de proef m.g. chloor per L. werd aangegeven.

Na 30 minuten werd met 100 c.c. gechlloreerd water nagegaan of inderdaad HOCL aanwezig was. Dit bleek steeds het geval te zijn.

Met 10 c.c. water werd nagegaan, hoeveel Na_2SO_3 moet worden toegevoegd om volgens de jodometrische methode geen chloorverbindingen meer te kunnen aantoonen.

Deze hoeveelheid Na_2SO_3 werd aan het gechlloreerde water toegevoegd, daarna werd de smaak nagegaan en de bacteriologische controle-proeven ingezet.

Met verschillende watermonsters werd een 60-tal proeven verricht. Nadat eenige ervaring was verkregen werd steeds een goed resultaat bereikt. Als voorbeeld zijn in onderstaande tabel een 9-tal proeven samengevat.

Uit deze tabel blijkt o.a. dat de smaak van het gezuiverde water als regel goed was. Het water uit de Moesgracht is dermate verontreinigd, dat geen smakelijk product mag worden verwacht. Het werd genomen, om na te gaan of ook uit dit sterk verontreinigde water een bacteriologisch betrouwbaar product kan worden verkregen. Uit de vermelde chloordoses blijkt het belang, zooveel mogelijk de bron voor het te zuiveren water met oordeel te kiezen.

Water uit de Utrechtsche singels, waarin de rioleering uitmondte leverde nog een behoorlijk product. Dergelijke watersoorten zullen toch wel alleen in uiterste noodzaak worden gekozen.

Op enkele punten moge ik nog ingaan:

1. De vraag kan worden gesteld of door de toevoeging der verschillende chemicaliën aan het water niet een schadelijke werking bij het gebruik ervan kan optreden, waardoor de verbetering der bacteriologische samenstelling wordt te niet gedaan. Ik meen, dat dit in de te gebruiken doses niet het geval zal zijn. Behalve het Al. betreft het verbindingen, die normaal in veel grootere hoeveelheden in water plegen voor te komen. De hoeveelheden Al. die na de filtratie nog aanwezig zijn kunnen als onschadelijk worden beschouwd.

2. Ook chloorgas is te velde voor drinkwaterzuivering gebruikt. Een proef ter bepaling van de dosis is ook dan noodzakelijk.

3. Kan de beschreven proef door daartoe op te leiden dienstplichtigen worden verricht? Afgezien van het feit, dat men de hiervoor te bestemmen manschappen eenigszins in verband met hun burgeropleiding kan kiezen, meen ik dat dit zeker mogelijk is. Hiertoe kan een „proefkistje” worden samengesteld. Wanneer men bedenkt, wat b.v. voor den verbindingdienst aan de dienstplichtigen moet worden bijgebracht is het zeker mogelijk hen de proef, die na eenige oefening gemakkelijk te verrichten is, te leeren.

4. De duur der waterzuivering schat ik op $1\frac{1}{2}$ à 2 uur. Deze tijd acht ik practisch toelaatbaar. De hoeveelheid water, die in een bepaalden tijd kan worden behandeld hangt af van de capaciteit der beschikbare reservoirs en de oppervlakte van het filter.

5. Een toestel voor de practische toepassing dient te worden ontworpen, hierbij zal vooral de constructie van het filter de bijzondere aandacht vragen. In het buitenland zijn reeds mobiele apparaten geconstrueerd, waarin waterzuivering door zandfiltratie en chloreering plaats vindt.

6. De beschreven methode zal in den stellingoorlog haar grootste waarde hebben. Het onder 5 bedoelde toestel zal zooveel mogelijk met de eischen der bewegingsoorlog rekening moeten houden. Een methode van waterzuivering,

die onder alle omstandigheden gelijke waarde heeft zal naar mijne meening niet kunnen worden gevonden. De combinatie chloorkalk (chloorgas) en halazone zal het vraagstuk dicht bij een oplossing brengen. In de praktijk zullen zich ongetwijfeld nog moeilijkheden voordoen, dat deze onoverkomelijk zouden zijn, acht ik hoogst onwaarschijnlijk.

Literatuur:

1. *Lehrbuch der Militär Hygiene*. Bischof-Hoffman-Schwiebig. 1912.
2. WOLFF: *Onderzoek over de bruikbaarheid van het halazone*. *Militair Geneeskundig Tijdschrift* 1918.
3. VAN ITALLIE. *Pharmaceutisch weekblad* 1919.
4. *Manuel of Military Hygiene* 1921.
5. *Handbuch der Artzliche Erfahrungen im Weltkriege Bd. VII*. 1922.
6. LEMOINE. *Les services d'hygiene* 1914—1918.
8. *Official History of the War. Hygiene I.* 1923.
7. HORROCKS: *The purification of water supplies on field service; a retrospect*. *Journal Royal Army Medical Corps* 1925.
9. *The medical Department of the United States Army in the World War Vo. VI. Sanitation* 1926.
10. PEETERS. *Drinkwaterzuivering*. Verslag van de vergadering van de Militair Geneesk. Ver. Ned. T. v. Geneesk. 1929.
11. HOLWERDA: *Over de contrôle en de mate van betrouwbaarheid van het chloreeringsproces voor drinkwater, speciaal in de tropen*. *Acad. proefschrift* 1929.
12. HOLWERDA: *Over de chloreering van ammoniak houdend water*. Mededeelingen v. d. Dienst der Volksgezondheid in Ned. Indië, 1930 Jaarg. XIX.
13. DUNHAM: *Military preventive Medecin*. (*Army Bulletin* nr. 23).
14. DIENERT ET ETRILLARD: *Sur la recherche du B. Coli dans les Eaux*. *Annales de l'Institut Pasteur*. Mars. 1931 T. XLVI no. 3.

Naschrift.

Na beëindiging van de in bovenstaand artikel beschreven proeven ontving ik ter onderzoek het z.g. Carbosteriefilter. Hiermede werden goede resultaten verkregen en kon het proces zeer worden vereenvoudigd, hetgeen voor gebruik bij kleine onderdeelen van belang is. Thans kon de chloorkalk direct aan het ruwe water worden toegevoegd en na 30 minuten chloreeren volgt toevoeging van kool. Na een kwartier wordt dan door het filter, dat uit een over een platte metalen trechter gespannen doek bestaat gefiltreerd door overheveling van het water in een ander vat. Hierdoor wordt een zeer helder filtraat verkregen. Door het sterk chloorbindend vermogen van de kool kan een groote chloordosis b.v. 10 m.g. chloor per L. water worden toegevoegd, terwijl de smaak van het eindproduct toch uitstekend is. Na het half uur chloreeren behoeft alleen de aanwezigheid van HOCL te worden aangetoond met de boven beschreven reagentia, waarvoor thans slechts 2 kolfjes benodigd zijn. Vrijwel steeds zal de chloordosis voldoende blijken, zooniet dan moet een grootere dosis worden gebruikt.

Deze filters hebben sterk de aandacht van de Intendance, in principe is tot invoering bij de keukenwagens besloten.

Ook bij groote zuiveringsinstallaties kan van de kool worden gebruik gemaakt, doch dan zijn technisch volmaaktere filters noodzakelijk. Ook dergelijke filters zijn reeds in den handel.

Dr. D.

LEVEN EN STREVEN IN DE KONINKLIJKE LANDMACHT

EEN STEM UIT HET KORPS RESERVE-OFFICIEREN VAN GEZONDHEID.

LUITENANT-GENERAAL Dr. J. C. DIEHL.

Met ingang van 1 November is benoemd tot luitenant-generaal Dr. J. C. DIEHL en ongedwongen zouden wij Zijne Excellentie met deze promotie kunnen gelukwenschen, indien deze bevordering niet samenging met het neerleggen van zijn functie als Inspecteur van den Militairen Geneeskundigen Dienst der Landmacht.

Het vrijwillig vertrek van generaal DIEHL uit de gelederen is een zwaar verlies voor ons land, voor het leger, het is haast onherstelbaar voor den geneeskundigen dienst. Dit dienstvak, uit welks midden zoo veel groote mannen zijn voortgekomen, was, door sleur en andere oorzaken, verworden tot een futloos corps, de paralyse bedenkelijk nabij ¹⁾; de krachtige persoonlijkheid van generaal DIEHL bracht het tot een van leven tintelende spanning. In de jaren dat hij op de inspectie de bevelhebbersstaf zwaaide wist hij de goede geest, die bij verschillenden in onderdrukspanning verkeerde, weder op de gewenschte hoogspanning te brengen. Hij, die zichzelf niet ontzag wanneer het op werken aankwam, vergde veel van zijn onderhebbenden. Zijn activiteit bezielde zoowel de beroeps- als de reserve-officieren. Hij bracht ons tot de overtuiging dat een officier van gezondheid nog iets anders moet zijn dan een burgerarts, die een tuniek aantrekt. Hij toonde ons de huiveringwekkend zware taak, die in oorlogstijd op ons komt te rusten en trachtte ons zooveel mogelijk daarvoor geschikt te maken. Maar daarvoor liet hij ons met herhalingsoefeningen ook dagen achter elkaar werken van 's morgens vroeg tot het middernachtelijk uur toe, haast zonder onderbreking. Zijn heldere geest liet bij de besprekingen geen enkele onvertogen uitlating onbemerkt, steeds waren zijn opmerkingen even slagvaardig als juist. Hij beheerscht zijn metier, zoo medisch als militair, volkomen. Physiek kent hij evenmin hinderpalen en is onvermoeibaar. Is het niet natuurlijk dat onze bewondering voor hem tot boven het kookpunt steeg wanneer wij weder naar onze haardsteden terugkeerden, dankbaar voor alles wat wij van en door hem geleerd hadden. Wie, die de sceptische geest der reserve-officieren van gezondheid voor eenige jaren terug, kent, zou willen gelooven dat de door hem georganiseerde winter-bijeenkomsten druk bezocht waren en dat zich voor de schriftelijke, medisch-tactische cursus, vele honderdtallen reservisten opgegeven hebben?

Het materiaal dat zijn Dienst ter vervoeging heeft, dat voor 50 jaar tot voorbeeld kon strekken voor andere landen, kon hij slechts vervangen of completeeren naar de mate der hiervoor toegestane gelden en daar hier van overmaat nooit sprake is geweest, integendeel, zijn vele, noodzakelijke plannen in zijn portefeuille moeten blijven liggen.

Generaal DIEHL, die ons land op zoovele internationale congressen met eere heeft vertegenwoordigd, wiens borst versierd is door talrijke ridderorden, die zijn tegenstander door zijn nobele houding eerbied afdwingt, die nog zoo veel te geven heeft, gaat zich als ambteloos burger terugtrekken. Om aan zijn nieuwe leven te gewennen en alvast in de sfeer van rust te komen gaat hij over eenige maanden een wereldreis maken. Met weemoed nemen wij afscheid en wenschen hem den in zijn familie gebruikte-lijken langen levensduur van harte toe.

Dr. J. C. L. M. STUIJT, Res. dir.-off. v. gez. 3e kl.

¹⁾. Wij laten dit oordeel uiteraard geheel voor rekening van den inzender (Red.).

RECHTSGELEERDE OPLEIDING VAN OFFICIEREN.

CURSUSSEN MILITAIRE WETTEN.

In het gebouw van de H.K.S. te 's-Gravenhage hebben 7 November j.l. de onlangs door den M. v. D. ingestelde cursussen militaire wetten een aanvang genomen. Hoewel deze cursussen een onderdeel uitmaken van de reeds jarenlang bestaande rechtsgeleerde opleiding van officieren aan de gemeentelijke Universiteit te Amsterdam, zijn zij mede dienstbaar gemaakt aan het in breder kring verdiepen van de kennis der militaire wetten. Zulks is bereikt, door een zestigtal officieren, die, uit hoofde van hun functie, met de behandelde materie bemoeienis hebben, aan de cursussen te doen deelnemen.

Het onderricht omvat:

a. het militaire tuchtrecht door den Eerste-luitenant der infanterie A. P. J. BERGER, werkzaam bij het Departement van Defensie;

b. kennis van de Wet op den Staat van Oorlog en Beleg; van de Inkwartieringswet en aanverwante wetten en van de uitvoeringsbepalingen op die wetten, door den Kapitein van den Generalen Staf G. J. SAS, werkzaam bij het Departement van Defensie;

c. de Dienstplichtwet en de daarop gegeven uitvoeringsbepalingen, alsmede andere daarbij te pas komende wettelijke regelingen, door den Administrateur, Hoofd der VIIe Afdeling van het Departement van Defensie P. W. OOSTERHOFF en den Administrateur-titulaire bij die Afdeling E. WERDMÜLLER VON ELGG;

d. de Bevorderings-, Pensioen- en Ambtenarenwetten en aanverwante wetten en de op die wetten gegeven uitvoeringsbepalingen, door den Referendaris bij de IIIe Afdeling B van het Departement van Defensie J. VENNIK en de Hoofdcommiezen bij die Afdeling L. C. RIETVELD en A. A. LIND.

De cursus werd door den heer OOSTERHOFF, als algemeen leider, in tegenwoordigheid van verschillende autoriteiten geopend. Spreker deelde mede, dat de Minister van Defensie tot zijn leedwezen door ambtsbezigheden was verhinderd deze opening persoonlijk te verrichten. Wij ontleenen voorts aan de rede van den heer OOSTERHOFF het volgende.

Het denkbeeld om voor officieren cursussen in militaire wetten in te voeren, is uitgegaan van de commissie, welke den M. v. D. van advies heeft gediend om te geraken tot duurzame versterking van den goeden geest en de tucht in de weermacht. Aan dit denkbeeld ligt ten grondslag de gedachte, niet dat officieren in het algemeen geen kennis van militaire wetten zouden dragen, maar dat, indien hun kennis zou worden aangevuld met het een en ander, wat tot het eigendom behoort van enkele op sommige gebieden van wetgeving gespecialiseerde officieren en ambtenaren, dit van groot nut zou kunnen zijn voor onderscheidene belangen, welke de officieren bij leger en vloot te behartigen hebben, belangen zoowel van de weermacht als van hen, die daarvan deel uitmaken.

Ook in ander opzicht zullen deze cursussen nut kunnen afwerpen. Bij sommige onderwerpen zullen vraagstukken aan de orde komen, die eigenlijk telkens opnieuw, wanneer zij zich in de praktijk voordoen, zich min of meer in de studiezóne bewegen. Er wordt dan in het geval, dat zich voordoet, wel een oplossing gevonden en misschien is deze oplossing ook wel de beste, die zich denken laat, doch er blijft ook wel eens eenige twijfel over, of men, indien de gelegenheid bestond zich verder in de zaak te verdiepen, tot dezelfde slotsom zou zijn gekomen.

Een voorbeeld hiervan is het vraagstuk van de lichaamslengte. Hoe lang behoort de militair te zijn:

op zijn minst en op zijn hoogst?

voor den dienst in het algemeen en voor den dienst bij verschillenden korpsen?

Ziedaar vragen, die elk voor zich weer in andere vragen te splitsen zouden zijn.

Een ander evenzeer veelzijdig onderwerp is het sterkteverloop.

Een verheugend verschijnsel is, dat verscheidene deelnemers door den aard van hun vroegeren of tegenwoordigen werkkring reeds over een min of meer uitgebreide kennis en ervaring beschikken in het vak, waarin zij de lessen gaan volgen. Een waarborg, dat het niet alleen de docent zal behoeven te zijn, die iets aan anderen heeft te leeren, en dat de gedachtenwisseling, welke aan de lessen zal kunnen worden verbonden, op een hoog peil zal kunnen staan.

Mr. C. J. H. SCHEPEL, Raadsheer in den Hoogen Raad en President van het Hoog Militair Gerechtshof, schetste vervolgens de beweegredenen, welke de vorengenoemde commissie, waarvan hij het voorzitterschap bekleedt, bij haar voorstel tot instelling van de onderwerpelijke cursussen hebben geleid.

Wij hadden ons, aldus Spreker, de vraag gesteld, of aan de handhaving van een goede krijgstucht door de gezagsdragers in het algemeen wel die zorg wordt besteed, welke dit

zeer belangrijke onderwerp verdient, en of de belangstelling in de Weermacht voor het tuchtrecht wel voldoende is. En wij meenden die vraag in ontkennenden zin te moeten beantwoorden. Niet enkel de diep treurige gebeurtenissen in Nederlandsch-Indië, maar ook langer geleden gebeurtenissen hier te lande, waarbij de gezagshandhaving in het gedrang is gekomen, brachten ons tot deze ontkennende beantwoording.

Naar onze meening wordt aan de opleidingsinrichtingen voor beroeps- en reserve-officieren aan het tuchtrecht genoeg aandacht en tijd gewijd om den jongen officier zijn loopbaan met voldoende kennis te doen aanvaarden en een voldoende grondslag te vormen voor zijn verderen dienstdtijd, om die kennis tot grootere ontwikkeling te brengen. Maar daarbij blijft het dan ook en behoorde het niet te blijven. Bij de voortgezette opleiding der officieren diende te worden gezorgd, dat, aan de hand van de praktijk, de van de opleidings-inrichtingen medegekegen onderbouw regelmatig verder werd ontwikkeld. En juist daar wringt de schoen. Aan het tuchtrecht wordt bij die voortgezette opleiding over het algemeen geen aandacht meer besteed; het valt, om het zoo uit te drukken, van stonden aan onder de tafel en blijft daar rusten tot tijd en wijle, dat de officieren in eene positie zijn gekomen, die hen dwingt het wederom ter hand te nemen. Maar dan ontwaren zij tot hun ongeluk, dat zij in de praktijk moeilijkheid ondervinden met wat hun jaren geleden is bijgebracht, wat dan soms ook niet meer up to date is en is verdrongen door de vele zuiver militaire vakken, die al die jaren hunne belangstelling hebben in beslag genomen. Uit eigen, vrije liefhebberij dan nog in te halen wat men zoolang heeft verzuimd, is voor velen te bezwaarlijk en het gevolg is, dat men tracht zich er door te redden en al tevreden is, indien men geen misslagen begaat. Maar aldus moet men te kort schieten in de handhaving van het gezag en in leiderschap.

Wij hebben daarom den Minister geadviseerd de voortgezette opleidingen dienstbaar te maken aan voortgezette beoefening onder bekwame en in de praktijk geoefende leerkrachten van het tuchtrecht en andere, eveneens van belang zijnde onderwerpen en om daarvoor tijd en gelegenheid te scheppen. Worden op die wijze kernen van officieren opgeleid, dan zullen deze hun kennis in de Weermacht verder verspreiden en belangstelling wekken, die nu in ernstige mate blijkt te ontbreken. Trouwens het is verheugend te constateeren, dat in den laatsten tijd voor het tuchtrecht weer belangstelling is ontstaan. Ik denk hier niet zoozeer aan het *Militair-Rechtelijk Tijdschrift*, dat steeds in deze richting werkzaam is geweest, en dat, dank zij een ministerieelen maatregel, die ook weer op advies van onze Commissie is genomen, in de handen zal komen van allen, die strafbevoegdheid hebben. Ik denk aan goede boeken over militair tuchtrecht, die zijn verschonen, zooals het bekende werk van de drie officieren; aan de nieuwe rubriek in *De Militaire Spectator*; aan de moeite, die leden van het Hoog Militair Gerechtshof, bijgestaan door zijnen bekwamen waarnemenden Griffier, zich in de laatste jaren hebben gegeven om hen, die in opleiding zijn voor het diploma voor meer uitgebreide rechtskennis, ook practisch te bekwamen in het tuchtrecht, waarover het Hof in hoogste instantie uitspraak doet.

Mogen deze cursussen die groeiende belangstelling nog meer aanwakken onder de leiding van de bekwame en ervaren leerkrachten, die daaraan hunne beste krachten willen wijden. Het is een groot belang voor de Weermacht, dat de proef, die staat genomen te worden en waarvoor — ook dat strekt tot verheugenis — meer deelnemers dan al geplaatst konden worden, zich hebben aangemeld, zal slagen. Moge dit zoo zijn.

HET COLENBRANDER-FONDS.

Ongeveer vier jaar geleden nam Luitenant-Kolonel der artillerie Jhr. K. F. QUARLES VAN UFFORD, Voorzitter van den Nederlandschen hippischen sportbond, het initiatief tot stichting van eene Vereeniging, teneinde te trachten Nederland, dat op het gebied van ruitersport in het buitenland een goeden naam had verworven, deze te doen behouden.

Daar de voorbereiding en deelneming aan hippische wedstrijden altijd met hooge kosten gepaard gaan en de Regeering geen geldelijken steun kon verleen, zocht genoemde Hoofdofficier naar medewerking van personen, die genegen waren zich daarbij ook financieel te interesseeren, waarin hij gelukkigerwijze is geslaagd. De vereeniging werd in 1930 opgericht en draagt, ter nagedachtenis van den in 1929 om het leven gekomen bekenden concoursruiter wijlen ritmeester COLENBRANDER, den naam van „*Het Colenbrander-Fonds*”.

Er werd een commissie van Bescherming en een Dagelijksch Bestuur samengesteld, waarin als Voorzitters optraden respectievelijk de Heer W. VAN DER VORM te Rotterdam en Luit. kol. Jhr. QUARLES VAN UFFORD, terwijl als penningmeester werd benoemd de Heer F. A. DUDOK VAN HEEL te Amsterdam, Leidschegracht 9.

Het streven der vereeniging is om de deelneming van Nederlandsche ruiters, vooral jongere krachten, aan internationale concoursen te bevorderen en bestaat in hoofdzaak

in het aankopen van goede paarden, welke onder bepaalde voorwaarden worden uitgegeven aan officieren en burgers, die daarvoor in aanmerking komen.

Gezegd mag worden, dat het C. F. — dank zij de geldelijke offers die kapitaalkrachtige personen zich hebben getroost ter bereiking van het voor oogen gestelde doel — er in is geslaagd de hand te leggen op paarden met bijzonderen aanleg, waarvan, bij gunstige ontwikkeling en ernstige voorbereiding, een hoopvolle toekomst kan worden verwacht.

Van de reeds aangekochte paarden mogen o.a. worden genoemd *Ernica-Danseuse Rose-Diana*, welke door hun prestaties in het buitenland reeds hebben getoond, aan de verwachtingen te voldoen.

Aangezien zooals hierboven is vermeld van hoogerhand geen geldelijke steun in uitzicht kon worden gesteld, doch het particulier initiatief zeer werd gewaardeerd en het streven der vereeniging volle belangstelling had, meende het Departement van Defensie voor zoover mogelijk moreelen steun te moeten toezeggen. In de eerste plaats werd vergunning verleend, om enkele door het fonds aangekochte paarden te doen onderbrengen in het Artillerie-Paardendepot te Tilburg, welke, in verband met het aldaar aanwezige groot aantal hindernissen, de aangewezen plaats werd geacht om de paarden onder bekwame leiding van den Commandant van dat Depot voor te bereiden. Bovendien werd bepaald, dat deze paarden gedurende hun verblijf aldaar als rijkspaarden zouden worden beschouwd en derhalve voor rijksrekening worden gevoed en verzorgd. Zoodra de paarden aan bepaalde officieren worden uitgegeven blijft deze gunstige bepaling gehandhaafd.

Het Fonds is thans in het bezit gekomen van 6 paarden, doch het is een noodzakelijkheid dit aantal geleidelijk uit te breiden, teneinde daaruit een behoorlijke keuze te kunnen doen. Een eerste vereischte daarvoor is over de noodige gelden te kunnen beschikken. Daar in den loop der jaren gebleken is, dat het Colenbrander-Fonds de algemeene sympathie heeft verkregen, moge de hoop worden uitgesproken, dat velen een steentje zullen bijdragen om de organisatoren en de ruiters in de gelegenheid te stellen hun doel te bereiken. Het gironummer van den penningmeester is: Amsterdam 166705.

BERICHTEN VAN PERSONEEL AARD.

Bij de Lichte troepen.

Bevorderingen.

tot Reserve-eerste-luitenant, gerekend van 16 September:
Reserve-tweede-luitenant J. H. ELSHOF, van het R.W.

Overplaatsingen, detacheringen, enz.

Tweede-luitenant der mil. adm. A. H. S. TIELEMAN, van het R.W., overgeplaatst bij het 17 R.I., 1 Nov.

Eerste-luitenant J. J. PAPE, van het R.W., werkzaam gesteld onder de bevelen van den Chef van den Generalen Staf, 1 Nov.

Ritmeester O. C. G. M. JANSSENS, van het II R.H., benoemd tot adjudant van het 2de Halfregiment huzaren, 1 Nov.

Eerste-luitenant S. VAN DER KLOET, van het R.W., gedetacheerd ten bureele van den Garnizoenscommandant te 's-Gravenhage, 1 Nov.

In actieven dienst hersteld bij het R.W.

Kapitein T. J. A. BOERS, 1 Nov.

Eervol ontslagen.

Reserve-eerste-luitenant R. E. SIEMENS, van het I R.H., 28 Oct.

Vergunning tot verblijf in Nederlandsch-Indië.

Reserve-tweede-luitenant F. VAN DEVENTER, van het I R.H.

Bij de overige wapens en dienstvakken.

Bevorderingen.

tot Reserve-dirigeerend paardenarts met den rang van majoor, met ingang van 1 Dec.:
Reserve-paardenartsen der eerste klasse J. L. MOERCKERCKEN VAN DER MEULEN en H. TER BEEK.

tot Reserve-luitenant-kolonel, onderscheidenlijk bij den Staf III I. Brig. en bij den Staf VI I. Brig.:

Reserve-majors J. C. VAN HOUTEN en J. A. J. LAM, beiden van 7 R.I., 1 Nov.

Overplaatsingen, detacheringen, enz.

Kapitein Ir. J. GOVERS, van het R.M.A., Eerste-luitenants J. J. JURRISSSEN, van het 18 R.I., P. T. A. GOOSSENS, van de Trainafd. I A. Brig. en C. G. VAN MOURIK, van het 5 R.V.A., werkzaam gesteld onder de bevelen van den Chef van den Generalen Staf, 1 Nov.

Eerste-luitenant P. P. C. VAN RIJEN, van het R.J., op 1 Nov. naar zijn korps teruggekeerd nà zijn detachering bij de H.K.S.

Eerste-luitenant F. J. MOLENAAR, van het 11 R.I., nà zijn detachering bij de H.K.S., van 1 Nov. '33—1 Febr. '34 werkzaam gesteld ten buree van den C.—I Div. en op laatstvermelden datum overgeplaatst bij de S.R.O.I. te *Kampen*.

Officier van gezondheid der tweede klasse H. J. VAN DER GIESSEN, overgeplaatst van *Amersfoort* naar *Harderwijk*.

Eerste-luitenant der mil. adm. H. N. MUNTJEWERFF, eervol ontheven uit de functie van assistent-magazijnmeester te *Woerden* en overgeplaatst bij het R.M.A. te *Naarden*, 1 Nov.

Tweede-luitenant der mil. adm. J. J. F. REERINGH, van het R.G.Tr., bestemd tot assistent-magazijnmeester te *Woerden*, 1 Nov.

Kapitein der mil. adm. J. M. B. M. F. VAN STRIEN, van het R.M.A., overgeplaatst naar de Koninklijke militaire academie, 1 Nov.

Kapitein J. H. H. DOMMERS, van den Staf Brig. Gr. en J. (I I. Brig.) eervol ontheven uit de betrekking van adjudant en ter beschikking gesteld van den C.—R.J., 1 Nov.

Kapitein S. O. ROOSJEN, van het R. Gr., benoemd tot adjudant van de Brig. Gr. en J. (I I. Brig.), 1 Nov.

Kapitein A. VAN SOEST, van het 17 R.I., overgeplaatst bij het 10 R.I., 1 Nov.

Eerste-luitenant H. STARING, van 21 R.I., gedetacheerd bij het D. v. D., 30 Oct.

Kapitein C. SISSELAAR, van het 21 R.I., overgeplaatst bij het 16 R.I., 4 Nov.

Kapitein J. DE LANGE, van het 2 R.I., overgeplaatst bij het 17 R.I. en benoemd tot adjudant van het korps, 17 Oct.

Kapitein J. DE ROOS, van het 1 R.I., overgeplaatst bij het 2 R.I., 1 Nov.

Eerste-luitenant B. H. VAN GRIETHUIJSEN, van het 6 R.I., gedetacheerd ten buree van den Commandant der Stelling van *Den Heldev*, 1 Nov.

Eerste-luitenant T. C. VAN DIERENDONCK, van het 1 R.I., overgeplaatst bij het 4 R.I., 1 Nov.

Eervol ontslagen.

Reserve-luitenant-kolonel L. C. J. M. VAN OVEREEM, van de Schoolcomp. M.D., 15 Oct.

Kolonel Jhr. C. J. VAN ADRICHEM BOOGAERT, van het wapen der infanterie, 1 Dec.

Reserve-kapitein voor spec. diensten G. J. B. VAN HOVE, van het V.L.K. motordienst, 18 Oct.

Reserve-kapiteins L. STELLINGWERFF, van het 19 R.I., H. VAN HOORN, van de Schoolcomp. M.D., J. H. SENFF, van het 6 R.I., J. A. M. H. VAN WESSEM, van het 13 R.I.,

F. A. J. M. LABOIJRIE, van het R.Gr., L. B. GRUPSTRA, van het 4 R.I., S. H. VAN DER MEULEN, van het 9 R.I., G. B. BOUWHOF, van het 1 R.I., I. DE FRIES, van het 12 R.I.,

A. P. J. KOOPMANS, van het 3 R.I., en O. C. A. J. VELTMAN, van het K. P. en T., allen 24 Oct.

Kapitein der mil. adm. B. F. WESTERWEEEL, van het D. v. D. 16 Dec. (benoemd tot Reserve-kapitein der mil. adm. bij het 2 R.V.A.).

Reserve-kapitein G. VAN SITTEREN, van het 2 R.V.A., 28 Oct. (benoemd tot reserve-kapitein voor spec. diensten bij het V.L.K. motordienst).

Paardenarts der eerste klasse W. M. P. PULLE, van het 1 R.V.A., 1 Dec.

Reserve-kolonel W. H. C. A. SEIJN, van den Staf art., 1 Nov.

Reserve-luitenant-kolonel J. W. EGBERTS, van den Staf inf., 4 Nov.

Reserve-kapitein B. N. ZWART, van het 4 R.I., 4 Nov.

Reserve-majoor G. A. MEIJER, van het R. G. Tr., 6 Nov.

Reserve-kapitein (met den titulair rang van majoor) C. P. M. VAN ALTENA, van den Staf inf., 5 Nov.

Op nonactiviteit gesteld.

Tweede-luitenant J. SERRÉ, van het 14 R.I., 16 Oct.

In actieven dienst hersteld.

Majoor H. J. VISSCHER, bij het 16 R.I. en bestemd tot hoofdinspecteur commandant van de regimentsschool, 1 Nov.

Kapitein W. ANTHEUNISSEN, bij het 4 R.I. en bestemd tot Commandant van het Landstormverband. *Rotterdam*, 1 Nov.

Kapitein H. J. BELLEN, bij het 1 R.I., 16 Nov.

Kapitein H. W. G. R. DIETZ, bij het 17 R.I., 1 Nov.

Kapitein E. A. W. HOUBOLT, bij het 4 R.I., 1 Nov.

Overleden.

Officier van gezondheid der tweede klasse A. TIELENIUS KRUIJTHOFF, 26 October te *Delft*.

Luitenant-kolonel A. DE KAT, commandant van het K. P. en T., 29 October te *Dordrecht*.

Luitenant-kolonel H. J. A. HAGDORN, commandant van het 15 R.I., 6 November te *Nijmegen*.

Reserve-luitenant-kolonel L. A. ANTHING VOGEL, van den Staf VIII I. Brig., 8 November te *'s-Gravenhage*.

Decoratiën.

Luitenant-kolonel J. J. VAN SANTEN, commandant van de L.V.A. bevorderd tot officier in de Orde van Oranje-Nassau.

NIEUWE REGLEMENTEN EN VOORSCHRIFTEN,**VOORSCHRIFT INRICHTEN STELLINGEN.****AANHANGSEL B. MINEEREN EN SAPPEEREN (VOOR PIONIERS).***Mineeren.*

Hoewel een mijnoorlog in ons land slechts mogelijk zal zijn in een beperkt aantal terreinen, hebben de ervaringen van den laatsten grooten oorlog geleerd, dat in een langdurigen stellingoorlog het mineeren van zoodanig belang kan zijn, dat oefeningen in den mijnoorlog noodzakelijk zijn en de thans hiervoor geldende beginselen in een voorschrift moeten worden vastgelegd, zulks ook met het oog op een mogelijk optreden van Nederlandsche troepen in een bondgenootschappelijken oorlog.

Aangezien het Handboek van den mineur, samengesteld in 1887, uiteraard verouderd is, zijn in dit voorschrift de inzichten vermeld, welke voor den modernen mijnoorlog moeten worden gevolgd.

Hierbij is uitgegaan van het beginsel, dat het ontwerpen van een mijnstelsel en het leiden van de uitvoering hiervan steeds moeten geschieden door een pionierofficier. Met de uitvoering worden in beginsel uitsluitend pioniers belast. Bij een langdurigen stellingoorlog kan het voorkomen, dat ook aan troepen van andere wapens, na voorafgaande opleiding en onder leiding van een pionierofficier, mineerarbeid wordt opgedragen.

Bij het vermelden van de grondbeginselen, welke gelden voor het ontwerpen en het uitvoeren van mijnstelsels in de voor mineeren in aanmerking komende Nederlandsche terreinen, zijn de ervaringen, welke in dit opzicht in den laatsten oorlog werden opgedaan, toegepast voor de Nederlandsche verhoudingen.

Voor de constructie van mijnputten en mijngangen zijn beschreven de putten en gangen met Hollandsche ramen en de gewone putten en gangen. In ons land zullen in den regel putten en gangen met Hollandsche ramen worden toegepast. Gewone putten en gangen zullen vooral toepassing vinden bij het maken van ondergrondse schuilplaatsen en bij het inrichten van achter de stelling gelegen steunpunten.

Voorts zijn in het hoofdstuk Mineeren uiteengezet de maatregelen, welke moeten worden genomen in het belang van den waterafvoer, de luchtversching en de verlichting.

Het laatste gedeelte van dit hoofdstuk is gewijd aan den luisterdienst en de wijze, waarop deze wordt uitgevoerd met behulp van het ongewapend oor, en van luistertoestellen, als de gefoon en de seismofoon.

Sappeeren.

Het sappeeren heeft in den laatsten grooten oorlog een geheel andere betekenis gekregen dan werd vastgesteld in het Handboek van den sappeur, dat werd samengesteld

in 1895, en in het Aanhangsel van het Zakboekje voor den pionier (1913), zoodat het vermelden van de thans geldende beginselen in een voorschrift niet achterwege kon blijven.

In V.I.S. I. Het inrichten van stellingen en V.I.S. VI. Gevechts-, afwachtings- en gemeenschapsdekkingen is uiteengezet, wanneer en met welk doel sappen worden gemaakt. In dit hoofdstuk is de uitvoering beschreven van de gewone sappe en van de overdekte sappe.

Daarbij is uitgegaan van het beginsel, dat sappeeren een zoodanige bijzondere technische vaardigheid vereischt, dat het maken van sappen in het algemeen behoort tot de taak der pioniers. Alleen het maken van gewone sappen kan, als de omstandigheden dit noodzakelijk maken, bij uitzondering ook door niet-technische troepen geschieden.

UIT DE LEGERORDERS.

Nr. 297.

Ministerieele beschikking van 16 September 1933, IIde Afd. B, nr. 11 (in uittreksel).

DRAGEN VAN UNIFORM IN HET BUITENLAND.

Verzoeken tot het dragen van uniform in het buitenland moeten uiterlijk zes weken van te voren worden ingediend, daar zij anders in den regel niet in behandeling kunnen worden genomen.

Nr. 300.

Ministerieele beschikking van 20 September 1933, Litt. L 139 (in uittreksel).

WINTERCURSUSSEN VOOR RESERVE-OFFICIEREN.

Op de wintercursussen voor reserve-officieren wordt voortaan één bijeenkomst gewijd aan de beoefening van het tuchtrecht en één bijeenkomst aan de behandeling van de regeling der mobilisatie en onderwerpen van militair-administratieven aard.

WAARDEERING VOOR ONZE RUITEROFFICIEREN.

In het Voorloopig verslag betreffende het VIIIste Hoofdstuk (Defensie) der Rijksbegroeting voor het dienstjaar 1934 werd bezwaar gemaakt tegen de kosten verbonden aan het deelnemen door ruiterofficieren aan buitenlandsche wedstrijden.

De Minister van Defensie gaf hierop in de Memorie van Antwoord de volgende repliek. „Sedert eenige jaren worden om bezuinigingsredenen geen gelden meer beschikbaar gesteld voor officieren, die deelnemen aan hippische wedstrijden in het buitenland. Als eenige tegemoetkoming in de hieraan voor de deelnemers verbonden hooge kosten, geschiedt het vervoer van de deelnemers en hun paarden tot het grensstation in Nederland voor Rijksrekening.

De bescheiden kosten, welke bedoelde tegemoetkoming vordert, zijn, naar het oordeel van den ondergeteekende, alleszins nuttig besteed. Het is den ondergeteekende bijzonder aangenaam in dit verband te dezer plaatse te mogen herinneren aan de vele uitnemende prestaties van onze ruiterofficieren in tal van buitenlandsche wedstrijden, en meer in het bijzonder te kunnen wijzen op het feit, dat het Olympisch ruiterkampioenschap drie achtereenvolgende malen door een Nederlandsch cavalerie-officier werd verworven.”

UIT DE VAKPERS

TUCHTHANDHAVING BIJ HET ZWITSERSCHE STELSEL.

Onder het veelzeggende hoofd „*La peur de la troupe*” bevat onderstaand tijdschrift een bijdrage van den luitenant DE SENARCLENS, welke een schril licht werpt op de handhaving der krijgstuicht in het Zwitsersche leger. De redactie heeft het artikel voorzien van een inleiding, waarin zij er op wijst, dat de voorbeelden, welke genoemde officier aanhaalt, weliswaar uitzonderingsgevallen betreffen, doch dat zij toch moeten worden beschouwd als uitingen van een betreuenswaardige verslapping der krijgstuicht.

De aangehaalde voorbeelden betreffen gevallen, waarin van een soldaat werd rapport gemaakt wegens een zeer ernstig vergrijp tegen de krijgstuicht en vervolgens door den tot straffen bevoegden meerdere de zaak in den doofpot werd gestopt, met als gevolg ondermijning van de krijgstuicht in het algemeen en van het gezag van den rapportmaker in het bijzonder. Schr. noemt dit „*La peur de la troupe*”, het niet durven straffen. Hij onderzoekt, waaraan dit verschijnsel is toe te schrijven en noemt als één der mogelijke oorzaken bij de betrokken meerderen: „*une crainte des histoires qui pourraient avoir du retentissement dans le civil et qui viendraient ébranler leur situation à l'ombre du clocher natal*”. Liever is het schr. evenwel te denken, dat de oorzaak is gelegen in de zucht der betrokken meerderen om het leger populair te maken door te streven naar „*fraternité sous l'uniforme*”. In ons leger, zegt schr., is de tucht minder streng dan die in een fabriek of op een bureau. Verder wijst schr. er op, dat vele meerderen ook niet durven optreden tegen de propaganda, welke de gezagsondermijnende elementen in het leger voor hun denkbeelden voeren en zich liever „Oost-Indisch doof” houden.

Het geheel vormt een interessante lectuur voor degenen, die zich een oordeel willen vormen over het Zwitsersche stelsel van legervorming.

„*Revue militaire Suisse*”, Sept. 1933.

C.

ROEMENIË'S INGRIJPEN IN DEN WERELDOORLOG EN DE CHEF VAN DEN RUSS. GENERALEN STAF, GENERAAL ALEXEJEW.

Luit.Kol. DIAKOW geeft in deze kleine studie een overzicht van de gebeurtenissen, die in 1916 aan het deelnemen van Roemenië aan den wereldoorlog voorafgingen. Lezing leert voor de zooveelste keer, dat in de staatkunde alles mogelijk moet worden geacht, dat het egoïsme alle handelingen beheerscht en dat bondgenootschappen alleen uit eigenbelang worden aangegaan. „Zorgen had de Roemeensche ministerpresident alleen over het oogenblik van het toetreden van Roemenië bij de Entente; het tijdstip moest zoo voorzichtig mogelijk worden gekozen; met zoo weinig mogelijk offers moest Roemenië zooveel mogelijk winst behalen” en „om dit gunstige tijdstip af te wachten heeft BRATIANU tot 1916 zijn meesterlijk dubbelspel gespeeld.”

Het artikel geeft een goed overzicht van het loven en bieden ten aanzien van de Russische hulp, die Roemenië als voorwaarde voor het deelnemen aan den wereldoorlog bedong. Generaal ALEXEJEW heeft voortdurend getracht om te voorkomen, dat Rusland de dupe zou worden bij een eventueel falen der Roemeensche legers.

Wij raden bestudeering aan. Men zal bij de lezing ongetwijfeld de houding van dezen neutralen Staat vergelijken met die van Nederland en zich trotsch en gelukkig voelen Nederlander te zijn.

Militärwissenschaftliche Mitteilungen, Augustus 1933.

W.

INFANTERIE ORGANISATIE

Luitenants-kolonel RENDULIC van het Oostenrijksche leger bespreekt enkele vraagstukken, betreffende de oorlogsorganisatie der infanterie.

a. *Zware mitrailleurs.*

In verschillende legers overweegt men bij elke tirailleurcompagnie *organiek* een sectie zware mitrailleurs in te deelen. In Zweden is zelfs een proefbataljon gevormd, waarbij dit het geval is en waarbij in handen van den bataljonscommandant slechts 2 sectien van 2 stukken (plus 6 reservestukken) zijn gebleven. Overste R. acht deze zienswijze onjuist, aangezien de zware mitrailleurs hun vuurkracht ten volle moeten uitbuiten en dus zoolang mogelijk in één stelling moeten blijven, terwijl de tirailleurs daarentegen zoo snel mogelijk terrein moeten winnen. Zijn zware mitrailleurs en tirailleurs in één compagnie vereenigd, dan leidt zulks daardoor of tot moeilijkheden in de bevelvoering of tot herhaaldelijk stelling verwisselen van de zware mitrailleurs, waardoor zij de tirailleurs onvoldoende steunen. Iets anders is het, om de zware mitrailleurs *tijdelijk* onder de bevelen van een compagniescommandant te stellen, indien de terreinsomstandigheden medebrengen, dat genoemde wapenen temidden van de tirailleurs moeten optreden, b.v. tijdens den aanval in bedekt terrein en tijdens den strijd in de vijandelijke hoofdweerstandstrook.

De beste indeeling van een mitrailleurcompagnie, ook wanneer deze slechts 12 stukken telt, acht Schr. die, in sectiën van 3 stukken, m.a.w. de Nederlandsche organisatie. Zulks, aangezien de sectie daardoor bij het uitvallen of detachieren van één der stukken nog voldoende vuurkracht overhoudt om haar taak te vervullen. Wij moeten hier tegenover stellen, dat dit voordeel medebrengt, dat de sectie, zoolang zij over haar 3 stukken kan beschikken, een surplus aan vuurkracht heeft en de vuurkracht van de geheele compagnie dus in dat geval minder economisch wordt benut dan bij een indeeling in eenheden van 2 stukken (b.v. 3 sectiën, elk van 2 groepen à 2 stukken).

b. *Zware mitrailleurs van groot kaliber.*

Per regiment acht Schr. voor luchtdoelbestrijding en voor bestrijding van lichte vechtwagens en van pantserwagens, noodig één sectie zware mitrailleurs van groot kaliber van 6 stukken. Voor luchtdoelbestrijding op marsch achten ook wij indeeling van deze wapenen — mits snel verplaatsbaar — van veel nut. De combinatie „luchtdoelbestrijding — vechtwagenbestrijding” doet ons evenwel steeds denken aan de combinatie „scheermes—fiets”, waarover een hooggeschat oud-leeraar in een dergelijk verband gaarne sprak.

c. *Mortieren.*

Deze wapenen zijn noodig om bij den aanval de zware mitrailleurs van den verdediger te bestrijden, m.a.w. de bataljonscommandant, wiens collega aan den overkant met zware mitrailleurs op hem schiet, moet met mortierprojectielen kunnen antwoorden. Deze wapenen hooren dus in het bataljonsverband thuis en wel, naar Schr.'s oordeel, organiek ten getale van 2, terwijl de regimentscommandant dan nog over 4—6 mortieren moet kunnen beschikken om aan een bataljon op het zwaartepunt te kunnen toevoegen. Per regiment dus in totaal 10—12 mortieren. Ook wij zijn van oordeel, dat het aantal van 6, waarover het Nederlandsche regiment beschikt, in de toekomst zal moeten worden opgevoerd. Voorshands mogen wij echter dankbaar zijn voor hetgeen wij hebben, aangezien wij hiermede reeds de meeste legers vooruit zijn.

d. *Geweergranaten en granaatwerpers.*

Ook de compagnie moet over krombaarvuur kunnen beschikken. De oplossing (Frankrijk, België) en daartoe per sectie enkele manschappen met geweergranaten uit te rusten, acht Schr. minder gelukkig, aangezien het de vraag is of deze lieden ter beschikking zullen zijn en samengetrokken kunnen worden als hun hulp noodig is. De (sedert weer verlaten) Italiaansche oplossing om *alle* tirailleurs met geweergranaten uit te rusten en daartoe het aantal geweerpatronen zéér te beperken, kan Schr. ook niet bevredigen, aangezien hij dit een onderschatting van het geweervuur acht. Schr. wil de moeilijkheid oplossen door de geweergranaten geheel achterwege te doen blijven en in plaats daarvan de compagniescommandant te doen beschikken over 2 granaatwerpers (= lichte mortiertjes). Zonder te dezer plaatse op dit vraagstuk dieper in te gaan, willen wij slechts opmerken, dat, ook naar ons oordeel, de compagnie, hoe dan ook, over krombaarvuurkracht moet kunnen beschikken om voldoende aanvalskracht te hebben.

e. *Infanteriekanonnen.*

Dit vraagstuk is nog nergens bevredigend opgelost. Naar Schr.'s oordeel is de beste oplossing het infanteriegeschut weg te laten, doch te zorgen, dat de infanterie door eigen vechtwagens tegen de vijandelijke vechtwagens kan worden beschermd.

Een overweging van het pro- en contra van deze meening heeft voor ons weinig nut, aangezien vechtwagens voor ons leger voorhands wel tot de onbereikbare wenschen zullen blijven behooren. Indeeling van een voldoende hoeveelheid modern infanteriegeschut behoort n.o.m. echter bovenaan te staan op het lijstje van de bereikbare wenschen. Bij het zoeken naar een oplossing geldt ook hier: „Le mieux est l'ennemi du bien.”

f. *Lichte mitrailleurs en stootkracht.*

Deze beide elementen zijn samengevat in de sectie. Omtrent de beste wijze waarop dit moet geschieden, bestaat nog steeds geen eenstemmigheid van inzicht. Schr. acht het onmogelijk om vuur- en stootkracht scherp te scheiden en geeft daarom de voorkeur aan een homogene sectie, d.w.z. een sectie bestaande uit gelijke groepen van 10—11 man, elke groep voorzien van een *licht* automatisch wapen (8—9 kg). Door een dergelijk licht wapen wordt de groep niet belemmerd in het gebruik van de stootkracht. Zooals onze lezers weten, is dit de Fransche oplossing, welke ook wij geenszins verwerpen, doch waartoe een bewapening met lichte geweermitrailleurs o.i. noodzakelijk is en welke daardoor bij ons voorhands niet tot de practische mogelijkheden behoort.

De in 1932 ingevoerde Duitsche z.g. „eenheidsgroep”, onderverdeeld in een geweerploeg en een mitrailleurploeg, waarbij stoot- en vuurkracht dus wél gescheiden blijven, doch het samenspel moet worden geregeld door den groepscommandant in stede van door den sectiecommandant, acht Schr. ten eenenmale verwerpelijk. Het groote aantal mitrailleurs, waarover een verdediger beschikt, maakt het voor den groepscommandant niet mogelijk te onderkennen welke dezer vuurbronnen de beweging van zijn geweerploeg belemmert en derhalve door hem met zijn mitrailleur moet worden bestreden. „Das zusammenwirken bestimmter Stosskraftelementen mit bestimmten benachbarten Feuerkraftelementen” acht Schr. daarom in den regel „ausgeschlossen”.

„Die Einheitsgruppe wird dem Wesen des Infanterie-kampfes nicht gerecht.”

„Militärwissenschaftliche Mitteilungen,” April 1933. C.

OVER KROMBAAN- EN VLAKBAANINFANTERIEGESCHUT.

In een bespreking van Deel II: Infanterie-Geschütze, Tankabwehr und Tankbestückung” van het standaardwerk van Generaal MOTHER: „Das Gerät der leichten Artillerie vor, in und nach dem Weltkrieg” maakt de bekende Zwitsersche wapentechnicus Majoor Dr. DÄNIKER eenige opmerkingen, die de aandacht waard zijn.

Hij constateert dat het eenheidsinfanteriekanon, dat krombaan- en vlakbaangeschut in zich vereenigt, ofschoon de laatste modellen van Skoda, de H. I. U. en Bofars groote verbeteringen t.o.v. vroegere constructies vertoonen, geacht kan worden algemeen te zijn verworpen, zoowel de oplossingen met een eenheidskaliber, als die met verwisselbare loop en die met twee loop.

De schrijver merkt op dat Generaal MOTHER van den door hem voorgestanen infanteriehouwtser voor het bestrijden van mitrailleurnesten naast het krombaanvuur ook vlakbaanvuur eischt, terwijl het vlakbaankanon uitsluitend voor het bestrijden van vechtwagens moet dienen, terwijl de vermoedelijke Zwitsersche oplossing zal zijn: een vuurmond uitsluitend voor krombaanvuur tegen de hinderlijke weerstandskernen, en daarnaast een vlakbaanvuurmond, die behalve voor het bestrijden van vechtwagens, tevens dient voor vlakbaanvuur tegen deze kernen. Beide richtingen houden dus rekening met het bestrijden van weerstandskernen, in het bijzonder mitrailleurnesten, ook met vlakbaanvuur; de vraag rijst, of de tactische omstandigheden dit niet slechts bij hooge uitzondering zullen toelaten.

Met nadruk wijst Dr. DÄNIKER op het groote belang van een zéér plaatselijke werkzaamheid van het projectiel van het krombaaninfanteriegeschut, in verband met de noodzaak van vuur dat zeer kort voor de eigen troep ligt, en op de kwaliteiten, die het gietijzeren projectiel van den *Stokes-Brandt*-mortier in die richting bezit.

Een nadeel van laatstgenoemd wapen acht hij, dat het snel over een groote hoek veranderen van de schootsrichting wordt belemmerd door de noodzaak, in verband met het verkrijgen van een behoorlijke trefkans, de bedding zeer zorgvuldig op te stellen.

Hierboven bleek reeds dat Generaal MUTHER het vlakbaaninfanteriekanon uitsluitend voor het bestrijden van vechtwagens wil bestemmen; hij acht het aanvaarden van een compromis in verband met een neventaak een groot gevaar. Dr. DÄNIKER echter stelt in het licht, dat voor een land met veel terrein, waarin vechtwagens bezwaarlijk kunnen optreden, het onder de oogen zien van de mogelijkheid, dit geschut ook voor andere opdrachten geschikt te maken, van groot belang moet worden geacht.

Aangeteekend wordt dat de vechtwagen zich ontwikkelt in de richting van grotere snelheid bij middelmatige bescherming, waarbij men veel aandacht schenkt aan aparte bescherming van vitale deelen in het inwendige van den vechtwagen. Daarom wordt de eisch ontwikkeld van bestrijding reeds op 1000 m, waarop nog een zoodanig ballistisch vermogen beschikbaar moet zijn, dat een pantser van 30 mm bij een trefhoek van 70° met de normaal wordt doorboord. Dit voert tot vrij zwaar vlakbaaninfanteriegeschut; dit wordt minder bezwaarlijk geacht, daar de taak van dit geschut in hoofdzaak defensief is. Ook voor de klemmende noodzaak van een groot schootsveld moet de gewichtseisch wijken. Voor het krombaaninfanteriegeschut evenwel, met zijn uitgesproken offensieve taak, wordt de gewichtseisch van integreerend belang geacht.

Dr. DÄNIKER acht het werk van Generaal MUTHER nog voor lange jaren een uitstekenden grondslag voor de bestudeering van het infanteriegeschut-vraagstuk.

A. E.

Schweizerische Monatschrift für Offiziere aller Waffen, Augustus 1933.

BEGINSELEN BETREFFENDE DE ORGANISATIE VAN EEN VUURBASIS.

In onze huidige voorschriften wordt het begrip „vuurbasis” slechts terloops aange-roerd. De lezers van „De Militaire Spectator” zijn hiermede, door de artikelen van den kapitein VAN DER HEEM, echter reeds vertrouwd geraakt. Een duidelijke uiteenzetting van de Fransche inzichten hieromtrent geeft de Kolonel ROQUES, van het Fransche leger, in onderstaand tijdschrift.

Wat is een vuurbasis? Een vuurbasis is het geheel der vuurorganen van de infanterie (zware mitrs., mortieren van 8, vlakbaang.), dat bij een aanval voorshands ter plaatse blijft.

Wat is het doel van een vuurbasis? De vuurbasis heeft een drieledig doel, n.l.: *a.* de aanvalstroepen bij een eventueelen terugslag op te nemen en te voorkomen, dat alsdan reeds bezet terrein verloren gaat; *b.* het vuur tot rechtstreekschen steun der artillerie vóór het front en op de flanken van de aanvalstroepen aan te vullen; *c.* het beschermende vuur der artillerie aan te vullen.

ad a. Meermalen komt het tijdens een aanval voor, dat een tegenstoot van den verdediger de aanvalstroepen plotseling doet terugvloeien, soms zelfs in paniek. Voor een bataljonscommandant is er dan alles aan gelegen deze troepen te kunnen opnemen, den tegenstoot te kunnen stoppen en de eigen troepen weder te kunnen ordenen, teneinde hen opnieuw te doen voorwaarts gaan. „Jeter l'ancre” noemde maarschalk FOCH deze handelwijze.

ad b. De artillerie moet, tijdens den aanval, de infanterie rechtstreeks steunen door, op korten afstand vóór de aanvalstroepen, te vuren op bekende doelen of op die terreingedeelten, waaruit de aanval wordt bedreigd. Een met twee voorbataljons aanvallend regiment ontvangt dezen steun in den regel van niet meer dan twee afdelingen. Is — in het begin van den aanval — begeleidend afsluitingsvuur geboden (vergelijk *Gev. Handl.* p. 255), dan kan elk dezer afdelingen dit geven op een frontbreedte van 300 m, tesamen dus 600 m. Het regiment zou dus slechts in een vak ter breedte van 600 m kunnen aanvallen. In de meeste gevallen zal het aanvalsvak echter breeder moeten zijn (n.l. 800—1200 m, vergelijk *Gev. Handl.* p. 250). Het tekort aan artillerievuur moet dan worden aangevuld door infanterievuur uit de vuurbasis. Hierbij kan men op twee wijzen te werk gaan.

1. Laat het terrein toe met zware mitrailleurs, opgesteld in de vuurbasis, over de aanvalstroepen heen te vuren, dan kan men de afdelingen artillerie een breeder front te bevuren geven (elk b.v. 500 m) en dit vuur versterken met vuur uit de vuurbasis.

2. Laat het terrein het vorenstaande niet toe, dan kan men de bataljons doen voorwaarts gaan op een front overeenkomende met dat, waarop de artillerie kan steunen en tusschen de bataljons *open vakken* laten, waarin de vijandelijke weerstand door mitrailleurvuur uit de vuurbasis wordt onderdrukt. Dringen de aanvalstroepen bij den vijand binnen, dan wordt vorenbedoelde weerstand omtrokken. Dit systeem is in den

oorlog herhaaldelijk met vrucht toegepast. Noodzakelijk voor het welslagen is, dat de grenzen der open vakken duidelijk in het terrein kunnen worden aangegeven (sloot, dijk, enz.). Het laten van open vakken tusschen de compagnieën verdient, als te gekunsteld, geen aanbeveling.

ad c. De aanvalstroepen hebben, behalve aan vuur tot rechtstreekschen steun, behoefte aan beschermend vuur op verder verwijderde punten, waaruit de vijand met mitrailleurvuur e.d. het aanvalsveld onder vuur zou kunnen nemen, en verder op punten, van waar de verdediger een goed uitzicht op het aanvalsveld heeft en welke hij o.m. zou kunnen gebruiken als waarnemingspunten voor zijn artillerie. Voor het afgeven van dit vuur zijn per divisie veelal niet meer dan 2 afdelingen beschikbaar, welke slechts een zeer beperkt terreingedeelte kunnen neutraliseeren. Aanvulling van dit vuur verdient dus aanbeveling. Hiertoe kunnen mitrailleurcompagnieën van reserve-bataljons worden gebruikt. Het regelen van deze vuren kan niet aan commandanten van voorbataljons worden opgedragen, doch behoort tot de taak van den regimentscommandant. Behalve de bataljonsvuurbasis zal dus in vele gevallen een regimentsvuurbasis moeten worden opgesteld.

Revue Militaire Suisse, Sept. 1933.

C.

MITRAILLEUR TEGEN VECHTWAGEN IN AUGUSTUS 1918.

Onderstaand tijdschrift heeft sedert eenigen tijd een rubriek „*Wir lernen aus dem Weltkrieg*”, welke ditmaal een fragment bevat uit „*Die Geschichte des Kür. Regts. 4*” (uitg. Stalling, Oldenburg), waarin een onderofficier der kurassiers zijn ervaringen beschrijft als stukcommandant van een zwaren mitrailleur bij een vechtwagenaanval.

„Daar komen ze!” Ik trok den band er uit, greep een band met staalkernmunitie, laadde en sleurde de mitrailleur in de richting. Reeds stond de voorste vechtwagen 30 tot 40 m voor mij, twee daarachter en daarachter nog twee. Ik legde op den voorsten aan, wellicht 30 schoten en toen kreeg ik een luchtdruk in het gezicht, stof in de oogen, mijn jas links aan flarden. De Franschman had een geweergranaat vlak voor de slede geworpen, een springstuk trof het huis, gelukkig zonder de veer te beschadigen. Natuurlijk drukte ik onmiddellijk weder door, misschien nog 50 schoten, toen sloegen vlammen en smook uit alle naden van de tank. Ik dacht misschien de munitie of den benzinehouder te hebben getroffen. Onmiddellijk wendde ik mij tegen de volgende vechtwagens. Eén dezer zwenkte naar rechts, dat was gunstig, want de zijwand is dunner. Hij bleef plotseling staan, niets roerde zich meer. Dan de derde. Ook die gaf spoedig geen vuur meer, trachtte te draaien, stopte toen. Ik had reeds mijn vijftien band ingezet, het koelwater kookte, de damp spoot naar buiten. Ik draaide mij om of niemand te hulp kwam. Een luitenant, een paar onderofficieren en manschappen, alle met handgranaten, zagen het schouwspel aan. Ik riep: „Een zware mitrailleur naar voren, ik moet water bijvullen”. Onmiddellijk kwam een onderofficier met zijn bediening met sprongen naar voren. Op het oogenblik van den laatsten sprong zond de Franschman een geweergranaat uit den linkerflank, de hand van den onderofficier werd zwaar gekwetst. Ik schreeuwde: „Vuren, korporaal,” wees waar hij in stelling moest komen en naar het doel. Ik kon nog slechts met onderbrekingen vuren. Zoodra het andere stuk tot vuren gereed was, draaide ik de vulschroef af en vulde bij, één oog naar voren, één gericht op de vulschroef. Zoo, nu snel toegeschroefd en weder er op los. Plotseling een helle vlam, de vijfde tank was verdwenen.”

Een mooi voorbeeld er van, dat ook in den modernen slag het individu niet in de massa ondergaat en de moed van den enkelen strijder nog altijd van groote beteekenis is.

„Deutsche Wehr” 1933, nr. 30.

C.

EEN COUP DE MAIN VOLGENS EEN ITALIAANSCH THEMA.

De Italiaansche commandant ADOLFO NALDI geeft een zeer interessante beschrijving van een coup de main, uitgevoerd door 15 manschappen op een vijandelijk steunpunt, bezet door één mitrailleur en ongeveer 10 man. Vooral voor een dergelijke detail onderneming is het noodig de verschillende schetsen nauwgezet te volgen, vandaar dat wij volstaan met de aandacht van onze lezers op dit artikel te vestigen.

Revue d'Infanterie, September '33.

B.

LUCHTSTRIJDKRACHTEN EN LUCHTDOELARTILLERIE BIJ DE LUCHT- VERDEDIGING IN LANDEN VAN GERINGE UITGESTREKTHEID.

De luitenant-generaal VANDEPUTTE, Com. de la Défense Terrestre contre Aéronefs, is van meening, dat in tal van artikelen, waarin krachtig propaganda wordt gemaakt voor het gebruik van luchtsrijdkrachten bij de luchtverdediging, de mogelijkheden van de luchtverdedigingsmiddelen op den grond (luchtdoelgeschut, camouflage, enz.) wel wat erg in de schaduw worden gesteld. Dit was voor hem aanleiding een vergelijkende beschouwing te houden over de doeltreffendheid van de luchtsrijdkrachten en van de luchtdoelartillerie bij de luchtverdediging in landen van geringe uitgestrektheid.

Ten aanzien van de *luchtsrijdkrachten* zegt S. het volgende.

Een *offensief* gebruik, door middel van een bombardeerluchtvloot, is voor een dergelijk land niet te rechtvaardigen, omdat:

— zulks te duur is en te hooge eischen stelt aan personeel en materieel, zoowel voor wat betreft het vormen als het op peil houden van de luchtvloot;

— de luchtsrijdkrachten moeilijk zijn te onttrekken aan de vernietigende aanvallen van vijandelijke vliegtuigen, o. m. omdat zij, tengevolge van de geringe uitgestrektheid van het land, genoodzaakt zullen zijn hare bases betrekkelijk dicht bij elkaar te kiezen en deze bases binnen de werkingsfeer der vijandelijke vliegtuigen zullen liggen;

— een falen van de luchtvloot ten gevolge zal hebben, dat het binnenland vrijwel weerloos zijn zal tegen de vijandelijke luchtaanvallen, althans wanneer de luchtvloot is gevormd ten koste van andere verdedigingsmiddelen, hetgeen — gezien de beperkte bronnen, waarover het land kan beschikken — zeer zeker het geval zal zijn.

Een *defensief* gebruik, door middel van den jachtvliegdiens, heeft o. m. als nadeelen:

— de vliegtuigen kunnen niet voortdurend in actie zijn (aanvulling bedrijfsstoffen, vermoeidheid personeel, enz.);

— de vliegtuigen kunnen niet oogenblikkelijk optreden (er is tijd noodig voor alarmeering, voor het bereiken van de gewenschte hoogte, voor het vormen van verbanden, enz.).

Juist voor een land van geringe uitgestrektheid acht S. het laatstgenoemde nadeel zeer groot; de vliegtuigen van den verdediger loopen alle kans, steeds te laat te komen.

Tegenover deze nadeelen stelt S. de voordeelen, dat de verdediging niet aan een bepaalde plaats is gebonden en dat de actie tot op grooten afstand van de bases kan worden doorgezet.

Ten aanzien van de *luchtdoelartillerie* zegt S.:

— de artillerie kan oogenblikkelijk in werking treden; dank zij haar voortdurende waakzaamheid kan de vijand reeds op grooten afstand worden gesignaleerd;

— de artillerie kan steeds het gevecht aangaan, ook wanneer de omstandigheden, b. v. duisternis, de werkzaamheden van den jachtvliegdiens belemmeren (zoeklichten, luisterapparaten);

— de artillerie kan onafgebroken werkzaam zijn; zij is, in tegenstelling met vliegtuigen, niet genoodzaakt haar actie te onderbreken voor aanvulling van bedrijfsstoffen, vermoeidheid van personeel, enz.;

— de artillerie heeft nog vele andere voordeelen, o. m. mogelijkheid van vuurconcentraties; mogelijkheid om in massa optredende vliegtuigen uit elkaar te jagen; de trefkans stijgt, naar mate de afmetingen der vliegtuigen toenemen en dus de beweeglijkheid afneemt; de artillerie lijdt nagenoeg geen verliezen; zij is goedkooper dan luchtsrijdkrachten; de opleiding van het personeel is gemakkelijker.

Als nadeel staat hier tegenover, dat de werkingsfeer der artillerie beperkt is; hieraan is tegemoet te komen door een juiste keuze der opstellingsplaatsen.

S. eindigt zijn beschouwing met de *conclusie*, dat het er voor een klein land op aan komt, zoowel aan de luchtdoelbestrijdingsmiddelen op den grond als aan de luchtsrijdkrachten en aan den burgerlijken luchtbeschermingsdiens die middelen toe te wijzen, welke in verband met de uitgestrektheid en de gesteldheid van het te verdeeligen gebied, de financieële, personeele en materiele bronnen, waarover het land beschikt, kunnen worden verstrekt. De juiste verdeling dier middelen moet nauwkeurig worden bestudeerd, waarbij rekening moet worden gehouden met het nuttig rendement, dat van elk dezer middelen kan worden verwacht.

Voor bewoners van een land met geringe uitgestrektheid een lezenswaardig artikel, dat geen nieuwe ideeën brengt, doch waarin beknopt en duidelijk de voornaamste punten van het vraagstuk worden besproken.

DE FRANSCHÉ „EXERCICES COMBINES” IN 1933

Over de Fransche herfstmanoeuvres van dit jaar hangt een geheimzinnig waas. De schrijver van het hier genoemde artikel vermeldt o.m., dat het geheele manoeuvre-terrein was afgezet, dat de pers nog minder vernam dan in 1932 en dat alle nieuwe vechtwagens door motorpolitie werden begeleid.

Toch vermeldt het artikel eenige belangwekkende algemeene zaken t.a. van den aard der manoeuvres, die eigenlijk met de oefeningen in 1932 een serie proefnemingen vormen betreffende het gebruik van gemotoriseerde en gemechaniseerde eenheden. Die proefnemingen omvatten in beide jaren het inzetten van gemotoriseerde verkennings- en beveiligingsdetachementen en van gemot. en gemech. vechttroepen. Het vraagstuk of snelheid, dan wel pantsering primair is, is hierbij van veel belang.

De in Frankrijk te beproeven vechtwagens zijn:

De zware tanks, middelbare tanks met groote snelheid, verkennings-vechtwagens (zoosals de *Carden-Lloyd*), tankjagers en pantserswagens. Voorts de auto's voor gemotoriseerd vervoer van infanterie en cavalerie, de tractoren voor het vervoer der artillerie en de terrein-auto's voor gevechtstreinen.

In 1932 traden tegen elkander op:

eenerzijds een *niet*-gemotoriseerde divisie, anderzijds een gemotoriseerde divisie met een gedeeltelijk gemechaniseerde cavalerie-divisie.

In 1933 waren beide partijen gemotoriseerd en gedeeltelijk gemechaniseerd en wel: 2 gemotoriseerde divisien, versterkt met een gemechaniseerde brigade, een gemotoriseerde cav.-divisie, versterkt met een gemechaniseerde cavaleriebrigade.

Wij raden lezing van het overzicht over den opzet en het verloop der oefeningen aan, omdat er wel duidelijk uit spreekt, hoe systematisch en welbewust het Fransche legerbestuur proeven op groote schaal neemt met gemotoriseerde en gemechaniseerde troepen.

Wij volstaan met één voorbeeld.

In 1932 stond de gemot. 1e cav.div. in een breed front ter dekking van den opmarsch van een leger. De tegenpartij viel aan met 1 niet-gemotoriseerde divisie.

In 1933 was de opdracht der 1e cav.div. dezelfde; de tegenpartij bestond echter uit 2 gemotoriseerde divisien, weshalve de cav.div. een zeer diepe opstelling had ingenomen.

De manoeuvres zijn buitendien belangwekkend, omdat wederom de rivierovergang met gemotoriseerde troepen werd beoefend.

Mil. Wochenblatt, No. 12 (25 Sept.) 1933.

W.

BEGELEIDENDE ARTILLERIE.

Evenzeer als de eigenlijke bewapening en organisatie van de infanterie houdt het aloude vraagstuk van de verbinding infanterie-artillerie de gemoederen bezig.

De commandant LAVIGNON geeft eenige details omtrent een beproeving met een houwtiser van 0,4 mm., welke in Engeland als Begleitartillerie wordt gebruikt.

Een Engelsche Divisie, bestaande uit 3 brigades van 4 bataljons, beschikt over: drie afdeelingen veldartillerie (4 batterijen, n.l. 3 batterijen van 6 stukken van 84 mm. kanonnen en 1 batterij van 6 stukken van 114 mm houwtisers).

een afdeeling lichte artillerie van 3 batterijen à 4 houwtisers van 94 mm.

De laatstbedoelde afdeeling is bestemd voor den onmiddellijken steun van de infanterie. Zij wordt bijna altijd onder de bevelen van de infanterie gesteld en volgt de infanterie bij al hare bewegingen.

Technische gegevens.

Gewicht in batterij 757 kg, verdeelbaar in lasten van 100 kg.

Granaat van 8 kg bevat 800 gram springstof.

Max. draacht 5486 meter.

5 ladingen met Vo van 156 tot 297 m.

Spreidaffuit, horizontaal schootsveld van 40°.

verticaal schootsveld van + 5° tot + 40°.

De houwtiser wordt bewogen door een Carden-Lloyd-tractor, beweegbaar in alle terreinen.

Totaal gewicht 1360 kg, snelheid door terrein 25 km per uur.

De Batterij is verdeeld in 2 sectien en een commandosectie.

Het bevelvoerend personeel wordt vervoerd in auto's, welke zich door het terrein kunnen verplaatsen met een max. snelheid van 45 km per uur.

Ieder stuk bevat een tractor met het wapen en een tractor met een aanhang-wagen, waarop het bedieningspersoneel.

Het schijnt de bedoeling te zijn om bij iedere brigade infanterie voortdurend een batterij lichte artillerie in te deelen.

De batterij-commandant bevindt zich bij den cp. van den Brig. C, en voert de hem gegeven opdrachten ter onmiddellijke ondersteuning uit zooals: vernieling of neutralisatie van vij. mitrailleurs, begeleidartillerie, antivechtwagengeschat, vernieling van weinig belangrijke hindernissen, vuur tegen vew, verwekken van een rookscherm, enz.

Zeer dikwijls wordt de batterij verdeeld over twee bataljons, maar nimmer opereert de afdeeling in haar geheel.

Revue d'Infanterie, September '33.

B.

EEN OEFENING IN DEN LUCHTBESCHERMINGSDIENST.

„De burgerbevolking zal in oorlogstijd zwaar te lijden hebben van de vijandelijke luchtaanvallen, indien niet reeds in vreedstijd nauwkeurig bestudeerde maatregelen zijn getroffen om haar tegen deze aanvallen te beschermen”. Aldus vangt een verslag aan van een oefening in den luchtbeschermingsdienst, welke in Juli van dit jaar onder leiding van de „Service de la Mobilisation de la Nation” te Luik en omgeving is gehouden. Het is hier niet de plaats, dit uitgebreide verslag in zijn geheel over te nemen; een beknopt overzicht moge hieronder volgen.

Het eerste gedeelte behandelt de voorbereiding van de oefening, n.l. de oprichting van het „comité van actie” en de werkzaamheden der verschillende subcomités, waarin vraagpunten werden bestudeerd ten aanzien van o.m. burgerautoriteiten, industrie, elektrische centrales, spoorwegen, telegraaf en telefoon, roode kruis, brandweer, enz. Het verslag zegt hierover: „welke ook de politieke overtuiging (wij cursiveeren, Bx) en de maatschappelijke positie der medewerkers was, allen hebben door hun arbeid bewezen ijverig te streven naar een goed verloop van de oefening”.

Het volgende gedeelte geeft een, tot in bijzonderheden uitgewerkt, overzicht van den algemeenen opzet van de oefening. Het gemaakte plan is bij de uitvoering geheel gevolgd kunnen worden en bevatte o.m. luchtraids op een wijk van Luik, op fabrieken en op spoorwegen. Bij de manoeuvre is gebruik gemaakt van oefeningsbrandbommen „Elektron”, waarvan beschrijving en gebruiksaanwijzing in het verslag zijn opgenomen.

In het derde gedeelte worden de vele lessen besproken, welke uit de gehouden oefening zijn getrokken.

In Nederland kan, gelukkig, in den laatsten tijd een verhoogde belangstelling in den luchtbeschermingsdienst worden waargenomen; lezing van het hier aangehaalde artikel kan deze belangstelling slechts vermeerderen.

Bulletin Belge des Sciences Militaires, November 1933. Bx.

N.V. OUD SCHOONEBEEKER TURFSTROOISELFABRIEK

Directeur A. VELDKAMP — ERICA

TELEFOON No. 5 (Dag en Nacht)

Vertegenwoordiger:

T. ARKEMA - Bergweg 115a - Rotterdam